

Č A S O P I S
TOWARSTWA
MACÍCY SERBSKEJE

1866.

Redaktor

Jakub Buk.

XIX. lětnik. — IV. zwjazk. 7.8.

W Budyšinje.

Z nakladem Maćicy Serbskeje.

ČASOPIS TOWARÓSTWA **MACICY SERBSKEJE.**

PRĚNI ZEŠIWK

1866.

Někotre pěsnje

wot

Radyserba.

I.

Kral sudnik.

Přijěl kral bě z wójny domoj,
Z wójny wjelelětneje,
Jězděše po wšitkim kraju
A za prawdu hladaše.

„Měr a zbožo sudnym knjezam,
Kotrychž prawych nadeňdu!
Ale běda, čorne běda
Wopakemu sudniku!“

Přijědže do pyšnog' města,
Skaza k sebi sudnika.

„Stajče sudniske mi sydło
Srjedža wulkoh' torhošéa!“

Jězdnicy či připojdarjo
Po wšém měsće jězdáchu.

„Samy kral džens zjawnje sudži,
Ludžo, pojče k sudnišeu!“

Lud po črjódach přibywaše
Jako w syłach hawrony:
Kral so synu na torhošću,
Swětły mječ we prawicy.

Připowjedař z wótrym hłosom
Do wšoh' luda wołaše:
„Kak dha sudnik waš je sudžit,
Kralej tudy wuznajée!“

Bě to nahły wětr zajěl
Do lisátej' dubiny?
Bórbot, mórk a šuk a morkot
Zlětowaše na huby.

Mutno skoržachu tom' kralej
Wupłakane wudowy,
Starcy wodżachu před njeho
Zdrěne blěde syroty.

„Roboty je na nas khopił,
Kormił so wot poddanow,
Złotym knježkam polěkował,
Trapił bědnych khudžinkow.“

Kralej sapaštej so woči,
Hněw na čoło stupi mu;
Swědkojo mu dokrućachu,
K njebjesam so roćachu.

Wosyea so hrózna trase. —
Stawy ržachu sudniķej, —
Panši k noham wuznawaše
Wutroby so surowej”.

Hroza dzěše po torhošću —
Kral so zběhny wysoki.

Čicho bu na wšitkim ludu,
Čicho kaž pod hwězdami.

Jako wótro zahrimuje
Z wysoka so hrimanje,
Kral tón nětka z móonym ertom
Hlós před ludom pozběže:

„Swjate prawa je wam łamał
Złoteho wón nahramny!
Dary-brancej wotrubajé
Dary-bjerne pazory!

Hubjenych je bruby wudrěl —
Wudrějče joh' žiweho!
A tón sudny stoł njech potom
Počehnje z tej kožu so!“

To so sta. — A stróżowate
Sydło bu to sudnikam. — —
Běda, jeli hišće trjeba
Tajkich stołow tu a tam!

II.

Z m y l k a.

Při studni holو steješe
So trějo w wobliču,
A pačeřki te swětluske
Jej z wóčkow bězachu.

Tam knježik nimo přijědže,
Mu sapnu wutroba.
„Mi powjez, što dha tyši ďe,
Ty rjana Lubinka?“

A wóčko, čiste módrusko,
Na njeho zaswěći,

A čerwjeńše so wobličo
Na studzeń wobroći.

„Je wopušćił će luby twój,
So njerudź, njepłakaj!
Budź lubka mi a ze mnu pój
A wutrobu mi daj!“

„„ Mi knježko, njehań lubeho,
Mu njej' nic runjeća!
Drje sylzuje mi wobličo,
Hdyż krěn sym truhała!““

III.

Tórný třélér.

Tón panik hanja po lěsu,
Ma w horšci třélbu napjatu.
A psej wón ryči slědnikoj:
Džens sornu lepié chcemoj sej.

Po jědlach khodži knježnička
Ta rjanka, lubje směwkata.
Wón lědy tón bok pohladnje,
A dale slědžo tóruje.

A bóbota sej khwatajey:
Što bylo to mi do hońtwy!
Haj by to byla sornička
Kak rady cheył ju trechié ja.

Ta knježna za nim zhladuje,
Jej po hubomaj wusměch dže.
By wón tu prawu hońtwu znal,
Wón njeby na skok nimo hnat.

IV.

W ho ha Hilža.

Khabla so tam Hilžička
Jako zwjadla lilija.

Kročel po małku jej dže,
Wóčko wjacy njesapje.

Kwětki wšě při pućiku
Želne na nju hladaju.

Hólcy sebi šeptaja:
Ta je smjerdi wucekla.

Ach wy hólcy nadobni,
To sće nimo hudali.

Smjerci ta wšak njecčka,
Smjeré jej budže witana.

Wona tam ju powjedže,
Hdžeż jej luboh' wjedla je.

V.

Herc.

Sym herc we Serbach znajomny,
Mje wšudżom witaja,
A maju dzeń hdże wjesely,
Mój smyk jim zejhrawa.

Kaž wlosančki 'nož smykowe
Na truny pomasnu,
So hnuja črjewka wjerćane
A jasnje wyskaju.

Ja hudžu młodej njewjesći
A spěšnym kwasarjam,

A kmótram hlaj po wječeri
Ja žily wubudžam.

Su česlojo hdže zběhali
Sej po mnje sceleja;
Jim zajusnu te truny tři
Na reju do koła.

A wječor na mnje wjesela
So młode třihařki,
Jim lózka nóżka wjertliwa
Po huslach poskoči.

Ma rychły ludžik swjatoka
Na trawnym radniku,
Ja zahudžu — a młodžizna
So wjeréi pod lipu.

Wše rjane dżowki korčmařske
Mi rady porjedža,
Pak njepowjem ja, kotra je
Mi ze wšeh najlubša.

Přehlad serbskeho pismowstwa wot lěta 1861—1865.

Podał **K. A. Jenć.**

Přeđ spomnjenja.

Po pječlětnym přetorhnjenju podamy tudy čitarjam našeho časopisa zaso krótki přehlad najnowišeje serbskeje literatury, z kotrehož móže kózdy spóznać, što je so w poslenich pjeć lětach w serbské ryči číščalo a kak su wučeni Serbjo za duchowne pozběhnjenje swojeho luda a za přisporjenje a wutwarjenje serbskeje literatury w tutym času z pjerom džělawi byli. Hdyž wopomnimy, kak mały naš lud je a kak mało je našich wnčených, kiž maja wo-

prawdże tež wustojnosć, w spomnjenym nastupanju za naš lud dželać, dha móžemy tutemu našemu přehladej derje to wobswěđenje předstajić, zo naši serbscy literatajo njejsu w zańdzonych 5 lětach leni byli, ale zo je so z jich strony wjèle činiło, štož k duchownemu pozběhnjenju našeho luda stuži. Zwjeselace wosebje je, zo z našeho přehlada widžimy, kak je so w zańdzenej periodze mala črjódka našich serbskich literatow přez přistup wjèle nowych rozmnožila. K spisaćelam, kiž su w předawšich zapisach hižom mjenowaní a kiž su z wjetša tež w poslenich pjeć lětach dželawi byli, je so w naspmnjenych lětach 15 nowych přitowařšilo. Tući nowi serbscy spisaćeljo su: farař Wjelan, wučeř Wařko, wučeř Jórdan, Jurij Cyž w Budyšinje, farař Domaška, farař Sykora, farař Kordina, archidiakon Kröhna, aktuar Wehla, wučeř Pohonč, pater Ludwik Angermann, pater Benno Kral, šewc Mikławš Wojnař, wučeř Pjetaš a stud. med. Česla. Někotři wot tuthy běchu drje hižom w předawšich časach horliwi a pilni sobudžělarjo we wšelakich serbskich časopisach, jako samostatni spisarjo a wudawarjo wosebitych knihow wustupichu pak tola hakle w poslenich 5 lětach. Prašamy so nětko dale, kak wjèle je so w lětach 1861—65 w serbskej ryči čiščalo, dha wotmolwi nam naš zapis na tajke prašenje sčehowace: Cyle nowych čisłow namakamy, hdyž papjerki, kiž maja k najmjeňšemu wěsty titel a text, sobu zličimy, 95. K tutym přiwdamy hišće 3 čisła z předawšeho časa, kiž su w poslenim přehladu serbskeho pismowstwa z lětow 1858—1860 (přirunaj: Časopis 1862, 1. zešiwick) wuwostajene, a dostanjemy na te wašnje 98 nowych čisłow, kiž maj. so k čisłam w předawšich zapisach serbskeje literatury jał.o nowe připisać. Wyše předy pomjenowanych 95 nowych čisłow je so w lětach 1861—1865 tež hišće 10 pismow staršeho časa w nowych wudawkach wudało a 8 wšelakich w staršim času hižom započatych knihow abo časopisow w dališich zešiwickach abo lětnikach dale wukhádzało. Přiličimy tež tute 10 nowe wudawki a dale 8 pokračowanja k horkach dostatej summje, dha zhonimy, zo je so w běhu poslenich 5 lět 113 wšelakich wěcow w serbskej ryči čiščalo. Wot tuthy 113 čisłow je 34 w nowym, 63 w evangelskim a 16 w katholskim prawopisu čiščanych. Štož-tuto rozdželenje po wšelakim prawopisu nastupa, kotrež smy hač dotal činili, dha to same za přichod najsckerje njebudžemy wjacy tak přewjesť mōć a

to tehodla nic, dokelž su so katholscy spisowarjo wot lěta 1861 sem nimale cyle nowemu prawopisu přiblížili, hdyž tež tu khwilu hišće z dźela swoje knihi z němskimi pismikami čišćeć dawaja. A tež Serbske Nowiny, nowiše mačične spisy a někotre druhe wot evangelских spisowarjow wobstarane knihi su tež hižom wulku kročel dale k zjenočenju Serbow w nowym prawopisu sčinile, hač runje su tehorunja w nich hišće němske pismiki nałożene. Cheyli tehodla tež w přichodźe naše serbske pisma po prawopisu rozdželeć, dha dyrbjeli nic wjacy 3., ale 6 rozdželenjow činić, mjenujey 1. po nowym prawopisu z laćanskimi pismikami (Časopis a t. d.), 2. po nowym prawopisu evangelских Serbow z němskimi pismikami (Nowiny, mačične spisy a t. d.), 3. po porjedžonym starym prawopisu ev. Serbow (knihi ev. luth. knihownego towarzstwa a t. d.), 4. po njeporjedžonym starym prawopisu ev. Serbow (biblia, spěwařske, Porst a t. d.), 5. po nowym prawopisu katholskich Serbow (knihi tow. SS. Cyrilla a Methoda a t. d.), 6. po njeporjedžonym prawopisu katholskich Serbow (někotre pobožnosće a t. d.). Při tutej žalosnej měšency, kiž bohužel*) přeco hišće w našim pismowstwie knježi a so tež hišće, kaž so zda, hnydom njeskónči, nje-wostanje nam ničo wyše, hač přichodnje naše knihi jenož pak po woprijeću rozdželeć, pak po prawopisu jenož tak, zo sub A. pomjenujemy wšitke wot wuznawarjow wobeju wěrow w nowym abo tola k nowemu zbliženym prawopisu wudate knihi, a sub B. wše druhe, njech su w porjedžonym abo njeporjedžonym starym evang. abo kath. prawopisu spisane. — Najwjacy našich knihow je so w zańdzenych pjeć lětach, kaž w přjedawšich časach pola B. Hiki a jeho naslědnika L. A. Donnerhaka w Budyšinje, pola Monsy w Budyšinje a pola Kulmana we Wojerecach čišćalo. Jene wuńdzechu w Hródku pola Sabischa, jene w Barmenie pola Steinhaura, jene pola Teubnera w Lipsku, jene pola Breitkopfa a Härtela tam, jene pola Elssnera w Lubiju a jene pola Weiganga w Budyšinje. Z francowskeje ryče je knjeni hrabina z Riesch w tutym času dwoje a z jendželskeje ryče jene přełožila. Tehorunja je tež k. stud. med. Česla jene knižki z českeje ryče přeserbšćił. Wše druhe

*) Čas je, zo bychu prawopisy pod 3., 4. a 6. spađnyle a taj pod 2. a 5. (nowy prawopis z němskoserbskimi pismikami) so zjenočilo!

pisma su pak originalne pak z němskeje ryče přełožene. — Štož naposledku hiše podpjerenje nastupa, kiž je so w lětach 1861 — 1865 našej serbskej literaturje dostało, dha mamy tu najprjedy na dwě nowej serbskej literarnej towařstwje spomnić, kiž staj sebi wudawanje serbskich knihow k swojemu nadawkej sciniłoj. Staj to serbske lutherske knihowne towařstwo a towařstwo SS. Cyrilla a Methoda, wobej w Budyšinje. Prěniše założi so w lěće 1862 přez prócu k. fararja Imiša w Hodžiju, posleniše pak decembra teho sameho lěta přez prócu kk. fararja Kućanka a vikara Hórnika w Budyšinje. Wobej serbskej towařstwje stej bač dotal hižom wšelake serbske knihi nabožneho wopřjeća čišćeć dalej. Na rune wašnje je so tež Maćica serbska dale za rozwijenje serbskeje literatury starala. Wšelake serbske spěwy buchu tež wot Bjesady serbskeje a wot nowozaloženego spěwanskeho towařstwa Lumira w Budyšinje do čišća wobstarane. Dale wuda wupperthalske towařstwo w Barmenie w swojim nakładze nowe serbske bibliske stawizny za pruske šule a jedyn mjeśni traktat. Wot privatnych wosobow, kiž su w tutym času serbske pismowstwo podpjerali, mamy wyše spisowarjow, kiž su ze swojim nakladom knibi wudali, hiše spomnić na knihičíšerjow Kulmana we Wojerecach a Hiku a Donnerhaka w Budyšinje, kiž su w swojim nakładze tu a tamnu serbsku knižku čišćeli. Tehorunja staj tež knjeni hrabina z Riesch w Njeswačidle a jeje knjez bratr baron ze Schönberg-Bibran nad Łuhom někotre serbske knižki čišćeć a z džela darmo bjez swojich poddanow rozda-wać dałoj. A naposledku stej so tež kralowske pruske knježeřstwo w Lignicy a krajska direkcija w Budyšinje w tym nastupanju jako podpjerařej serbskeho pismowstwa wopokazalej, zo stej najnowiše knihi za serbske šule wudželać a čišćeć dalej a, kaž so powjeda, tym, kiž su je wudžělali, jich prócu zaplaćitej. Nadžijmy so tehodla, zo tež w přichodnym času z našim serbskim pismowstwom přeco dale do předka póndže a zo nam Bóh w nim nic jenož wjèle serbskich spisowarjow ale tež nowych podpjerařow našeje literatury wobradži!

A. Pisma w nowym prawopisu.

1. Ryčespytne węcy.

1861. Hornjołužiska serbska ryčnica na přirunowacym stejišču. Spisał Dr. Pful. Zešiwk I. Zawod a zynkosłow. (Wosebity wočišć z Časopisa.)
1862. 1000 serbskich přisłowow a přisłownych prajidmow. Wudał J. Buk. (Wuwzate z Časopisa, w Budyšinje pola Monse.)
1863. Čitanka. Mały wubjerk z narodnego a nowišeho pismowstwa hornjołužiskich Serbow. Ze serbsko-němskim słownikom. Zrjadował M. Hórnik. (W Budyšinje pola Monse.)
1863. Serbske pismička, wudał J. E. Welan. (9 w Budyšinje pola Weiganga lithografowanych tabellow z 65 hrónčkami k předpismam w šulach.)
1864. Kajka je wučba athanasianskeho symbola wo třećej wosobje w Bójstwje a kak su ju serbscy bohosłowcy ryčnje zapřijeli? Stawizniskoryčespytne rozebranje wot J.E. Smolerja. (Serbske a němske.)
1865. Deutſche Sprechübungen für wendiſche Schulen der Oberlausitz. (Ze serbskimi słowami, spěwami a nastawkami přeplečeny němski text wot Wařki, wučerja w Džěwinje, čišć. pola Kulmana we Wojerecach.)

Přispomnjenje. Wot serbskeho, hižom w prjedawšich zapisach naspomnjeneho słownika wuńdže w lětech 1860—65 pjaty, šesty a sedmy zešiwk. Też wuda Smoleř swoju mału ryčnicu w lěće 1861 z nowa a to třeći króć.

2. Časopisy.

W prjedawšim zapisu hižom pomjenowany Lužičan, časopis za zabawu a powučenje, wukhadžeše hač dotal porjadnje. Jeho redaktorojo běchu po rjadu Hórnik 1860—1863, Smoleř 1864—1865 a Fiedler wot 1866 sem, jeho čišcerjo najprjedy Monsa, nětko Donner-

hak w Budyšinje. Tež Časopis Maćicy Serbskeje je hać dotal porjadnje w dwémaj zešiwkomaj lětnje wukhadźał z přinoškami wot Seilerja, Hórnika, Buka, Wehle, Jenča, Ławrowskeho, Radyserba, Imiša, Fiedlerja, Smolerja, Dr. Pfula, Česle, Rostoka, Broniša a Bartka.

3. Nabožne pisma.

1862. Nowy zakoń našeho knjeza Jězusa Chrystusa. Wot Jakuba Buka. Zešiwk I., pola Monse w Budyšinje. (Dale hišće njeje wušło!)

4. Składnostne spěwy.

1861. Wysokorodzenemu knjezej Hendriczej Erdmannej Augustej z Thielau, krajnemu staršemu a t. d., přečeley Serbow k 25lětnemu jubelskemu swědženjej jeho wysokeho zastojnsta dźeň 2. meje 1861 wubjerk towarzstwa Maćicy serbskeje w Budyšinje. (Spěw wot Smolerja, číšć wot Hiki w 4.)
1861. Spomjenka na serbski spěwanski swjedžen 9. oktobra 1861 w Budyšinje. (4 spěwy, bjez kotrymiž č. 2. nowy wot Smolerja.)
1861. Blidowy spěw k spěwanskemu swjedženju 9. oktobra 1861. (Wot Bartka a wot Kocora.)
1862. Blidowy spěw bjesadnym kermušnikam k 2. oktobra 1862 k zawjeselenju spraskał Serbowski (Fiedleř).
1862. Wysokodostojnemu knjezej Augustej Wildenhahnej, cyrkwinemu a šulskemu radžicelej w Budyšinje a t. d. k 25lětnemu zastojnskemu jubileju dźeň 22. oktobra 1862 najpokornišo K. A. Fiedleř.
1862. Blidowy spěw na kwasnym dnju k. Ernsta Miesnarja, překupca w Lubiju, a knježny Marije Biembrachec z Lejna pola Khróscic wot wjesełych serbskich kwasarjow dźeň 18. novembra 1862 w Smjećkecach spěwany. (Fiedleř.)

1863. Blidowy spěw wjelečesćownym serbskim bjesadnikam k zawjeselenju podaty wot K. A. F(iedlerja) džeń 3. februara 1863. (Z wobrazami wupyšeny.)
1863. Bjesadźine žohnowanje w třinatym lěće jejneho wobstaća, česćownym bjesadnikam wuložene wot F(iedlerja) džeń 3. februara 1863.
1863. Wysokočesćownemu knjezej Janej Ernstej Smolerjej, wubudžerzej a wodžerzej Serbow a t. d. wot wubjerka towarzstwa Maćicy serbskeje w Budysinje. (Fiedler.)
1863. Minakałski kongress, džeń 2. junija 1863 wotdzeržany. (Kwasny spěw knjezej duch. Ryčerzej wot Fiedlerja.)
1863. Wěńčk lubosćiowych přećow wysokodostojnemu knjezej nawożeni Juliusej Ryčerzej, fararzej w Delnim Wujezdze a wulcyčesćownej knježnje njewjesće Idže Garbarjec z Minakała k dnjej mandželskeho zjenočenja 2. junija 1863 podał K. A. Fiedler. (Spěw w folio.)
1863. Wysokodostojnemu knjezej Jakubej Wornačej, fararzej we Wotrowje, kanonikej a t. d. k 25lětnemu farařskemu jubileju IX. njedželu po swjatkach 1863 wotrowska wosada. (Spěw w folio wot M. Hórniaka.)
1864. Nowe komissaŕstwo. (Bjesadny spěw $\frac{3}{3}^0$ 1864 Bjesadže poswjećeny wot Fiedlerja.)
1864. Krasne wunamakanje. (Bjesadny spěw $\frac{3}{3}^0$ 1864 wot Fiedlerja.)
1865. Na bjesadu. (Bjesadny spěw $\frac{1}{2}^5$ 1865 wot Fiedlerja.)
1865. Knježna Bjesadžinka. (Bjesadny spěw $\frac{1}{2}^5$ 1865 wot Fiedlerja.)
1865. Khwalba. (Bjesadny spěw $\frac{1}{2}^5$ 1865 wot Fiedlerja.)
1865. Wysokodostojnemu knjezej Michałej Bukej, kanonikej kapitularej a scholastikej na budyskim ta-

chantstwje, † § 1865 wubjerk M. S. (Spěw na židžanym banče do rowa wot Smolerja.)

1865. Postrowjacy spěw, při proklamaciji krala a kralo-weje, maršala a maršalowej po skónčenym třelenju w Žičeńku džeń 6. sept. 1865 spěwany wot sobusta-wow budyskeje Bjesady. (Fiedleř.)

5. Pěsnje a swětne spěwy.

1861. Šěsc spěwow serbskich za sopran abo tenor z přewodom fortepiana skomponowane wot K. A. Kocora. W Lubiju pola Elssnera lithografowane. (Z němskim přełožkom.)
1861. Luměr. Serbske spěwy za měšany chor zestajane wot K. A. Kocora. Prěni zwjazk. W Budyšinje čišeał Donnerhak. (36 spěwow ze smužkami za noty.)
1863. Za serbski spěwanski swjedžeń, wotdžeržany džeń 7. oktobra 1863 w Budyšinje. (Serbske spěwy za spěwarjow ze smužkami za noty.)
1864. Nóeny stražnik. Wjeselohra we štučkach. Po Körnerowym „der Nachtwächter“ wot Jana Bartka. (Wosebitby woćišć z Časopisa.)

6. Wšelčizny.

Pod tutu rubriku słušeja wšelake w lětach 1861—65 wot Bjesady, wot Luměra, wot Maćicy, wot wubjerka za Budarjowy wopomnik a wot privatnych wosobow w nowym prawopisu wudate serbske kharty [4], listy [5], programmy [2] a diplomy [7]. Zajimawe je wosebje, zo bjez tutymi drobnostkami tež prěni serbski „theater-zettel“ namakamy, wudaty wot serbskeje Bjesady w Budyšinje 2. winowca 1862.

B. Pisma w evangeliskim prawopisu.

1. Čitanki.

1865. Prjenja Čjitanka sa ſerbske a njemske ſchulje. Erftes Leſebüchlein für wendiſch-deutſche Schulen. (Wudata wot fararja Wanaka, čiščana pola Monſe.)
1865. Serbsko-němski A. B. C. z wobrazami za elemen-tarſule. (Wudaty wot wučerja Kulmana we Wujezdže, čiščany pola Kulmana we Wojerecach.)
1865. Šerbsko - němiſka čjitanka ſa tych lubnyh maſyň. Wendisch-deutſches Leſebuch für die lieben Kleinen. (Wudata wot Jórdana, wučerja we Hermanecach, čiščana pola K. we Wojerecach.)

2. Šulske spěwy.

Nowe serbske šulske spěwy w lětach 1861—1865 wuſle njeſu. Tola je k. Kulman we Wojerecach swoju 1. zahrodku kwětkojtu w lěće 1863 z nowa (4. króć) wudał a tehorunja tež swoju 2. zahrodku kwětkojtu w lětomaj 1862 a 1864 třeći a štvórty króē. Tež Maćica serbska je w lěće 1864 swój prěni zeſiwk spěwow za serbske ſule wot Pjekarja (w prawopisu porjedženy) z nowa pola Teubnera w Lipsku čiſćeć dala.

3. Katechismusy.

1865. Dr. Mjertens Lutherowý mały katechiſmuſ. Woſhom-djeſhat duchomnyh khěrluſhov po ſchuljich regulati-vaſh. We Wojerezach jaſožene a cjiſhczane wot J. Kul-mana. (Wudawař farař Krušwica w Doſhej Borſci. Knižka je serbska a němska.)
1865. Dr. Martin Luthers kleiner Katechiſmuſ mit Bibel-Sprüchen, biblischen Geschichten und Lieder-versen. Dr. Mjertyna Luthera mały katechiſmuſ ſe ſchpruſhami ſwյateho piſma, bibliſkimi hiſtorijemi a ſ khěrluſhō-wymi ſchtuczkami. Hoyerswerda, Druck von J. Kull-mann. (Němski a serbski wot far. Krušwicy.)

4. Bibliske stawizny.

1864. Bibliske stawizny aby bibliske historije stareho a nowego testamenta po schulskich regulatiwach sprawene, menujzy se słowami żywateho piśma powiedane a se schpruchami a scherlušowymi schteczkami wukładzene, sa schulje a sa domy w hornjołužijskiej ſerbſkej ryczi wudate ſwjazy hač ſto biblijskimi wobrązami. Sałožk wupperthalskeho towarzſta. (Přełožk wot far. Krušwicy, cięcane pola Breitkopfa a Härtela w Lipsku, założene wot wupperthalskeho towarzſta.)

5. Nabožne a modlerske knihi.

1861. Dobra Rada sa Ženeho fojjdeho Czlowjeka, tij ze Tow Gjaźnje a tam Wjeźnje Sbożomny bycz. Pschelozene a Wudate wot J. Z(y)ga w Budyschinje. W Budyschinje pola ſifi. (Je to nowe wot jeneho budyſkeho měšcana wobstarane jara njeorthografiske přełoženie knižki, kiž je w serbskej ryči přeni króć hižom 1798 pola Brüknera w Brodach wuſla.)
1862. Ton Klapar. (Wosebity woćiśc jeneho wot fararja Domaški w Nosacicach přełoženeho a najprjedy w mis. pósle woćiścaneho Gossnarjoweho traktata, cięcany pola K. we Wojerecach.)
1863. Biblijki pucznik sa wſchitke dny ljeta 1863. Ŝestajny wot K. V. Raniga, fararja w Klufſhu a wudat w ſerbſkeho lutherskeho knihowneho towarzſta. (Cięcany we Wojerecach; je tež w lětach 1864 a 1865 z nowa wušoł.)
1863. Wěrjazý ſchescijan, wotnamjenjeny po żywym piśmje. S franzowskeje do ſerbſkeje rycie pschelozene. W Budyschinje cięczał Donnerhaſ. (Přełožk wot hrabiny Amalije z Riesch a do cięcia wobstarany wot barona ze Schönberg-Bibrana.)
1863. Žena papjerka w 8. wo khrystuſhowym ſaſopſchin-

- dzenju, čišćenja w Budyschinje pola Donnerhaka
sa pjenjey f. barona se Schönberg-Bibrana nad Luhom.
1863. Lecjazy list evangelskich ſłowow na młodzinu wo ſbo-
žomnoſzi tajſich džeczi a młodych ludzi, kiž ſo ſahje
wobroča. Na ſerbſki pscheloženym wot h. Imiša,
fararja w Hodžiju a wudath wot ſerbſkeho lutherskeho
knihowneho towarſtwa. (W Budyshinje pola Monſe.)
1864. Pschelof ſ franzowſkich knihow teho profeſzarja Charles
Cuvier do ſerbſkeje rycje wot groſinu Amalie
Niesch w Nežvacjedli. Droscht a rada ſe ſhonenja
ſa ſrudnych a cjerpiazych. (We Wojerecach pola
Kulmana.)
1864. Hymnus ſ Thomſonowych ljetnych čaſow, pscheloženym
ſ jendzelskeje rycje wot Amalie groſinu Niesch w
Wojerezach pola Kulmana.
1864. Intonaziye ſakſkeje zyrkwieneje agendy, pschidawf f
ſpjewarskim. Nakladzene wot ſerbſkeho I. knih. to-
warſtwa. W Budyschinji pola Monſy. (Wot Imiša.)
1864. Šswjaty advent. I. Wopominanja najwožebniſich
wjeschčenjow stareho ſakonja na Khrystuža, wožebje
f natwarenu we adventskim čaſu. Na ſerbſki psche-
ložik A. Šsykora, farar w Šmilnej. II. Adventska
harfa. Šberbam ſerbſku podał M. Domaſhka, farar
w Rožacjizach. Šnakladom ſerbſkeho I. knih. tow.
W Budyschinji pola Monſy a Donnerhaka.
1865. Šswjaty poſt. Khrystužowe cjerpenje, we wſhječh dñiach
poſtnego čaſa ſ khjerluſhemi, wopomnenem i modlit-
wami ſwecjene. Na ſerbſki pscheložene wot M. Do-
maſhki a wudate wot ſerbſkeho I. knih. towarſtwa.
W Budyschinje pola Monſy.
-
1864. Dobra rada ſa Marju Špotkez ſ Porschiz wot fmótry
Marje Schpotkowej. (Čišćane in folio pola Don-
nerhaka w Budyshinje. Ta ſama dobra rada bu
tež čišćana za Madlenu Mitaſec z Njechanja,

za Khorlu Augusta Spotka w Lětonju a snadno tež hišće za druhich.)

1865. Konfirmacijonske wopisza w 4. se wšchelakimi ſerbſkimi ſhpruchami a khjerluſhownymi ſchtuečkami wudate wot knihicjihcejerja Kulmana a wot archidiaſ. Kröhny we Wojerezach.

Přispomnjenje. Waisowe krasne modlefske knihi da w lěće 1861 knihiwjazař Rosenkrantz ze wšemi starymi zmólkami z nowa wotčišćeć.

6. Prědowanja.

1861. Mižionjstwo ānesowe džjelo. Prjedowanje na ſerbſkim mižionskim ſwedzenju w Hodžiju na Jana 1861 džeržane wot J. P. Kordiny, fararja w Minakale. We Wojerezach pola Kulmana.
1862. Bjercze ſo po potrjebnoſczech ſvjathych horje. Prědowanje na ſerbſkim zyrkwinyim ſwiedzenju Gustav-Adolfskeho ſjenoczeńſta w Porschizach na Michala 1862 džeržane wot h. Imiſcha, fararja w Hodžiju. W Budyšinje pola Donnerhaka. [Dwaj wudawkaj.]

Přispomnjenje. W lěće 1863 wobstaraj aktuar Wehla w Budyšinje a knihičíſčeř Kulman we Wojerecach nowy wudawk jeneho stareho ſerbſkeho prědowanja, w lěće 1773 wot něhduſeho njeswačidlskeho duehowneho Möhna džeržaneho a wudateho. Napismo tuteho prědowanja rěka: „Tén modlitwý doſtojný Bóh w pſchihoto-
wanju žnjow.“

7. Duchowne khěrluſe.

1864. Adventska harſa. Šſerbam ſerbſku podař M. Domaſhka, farar w Rožacjizach. W Budyšini pola Monſy. (9 nowych khěrluſow, kiž wosebitu knižku wučinja, hač runje su tež sobu k swjatemu adventej wot Sykory přiwazane.)
1865. Póſtna harſa. Šſerbam ſerbſku podař M. Domaſhka, farar w Rožacjizach. W Budyšini pola Monſy.

(21 nowych khěrlušow, kiž su jako wosebita knižka k dostaću abo jako tajka tež k swjatemu póstej sobu přiwjazane.)

Přispomnjenje. Khěrlušowe knihi su so w lětach 1861—1865 k najmjenšemu junkróč z nowa po starym wašnju čišále. Z nich wosebje wudawachu so: „Khjerlušhje, kij ſu ſo pſki 49—68. evangelskej herbskej Božej ſlužbi w kſtižnej zýrfwi w Dražđanach ſpiewale.“ Poslenše je w poslenšim času kantor Pjekar w Budysinje do čišca wobstaral. — Hišće je k přispomnjenju, zo je wokoło lěta 1861 knihiwjazař Rosenkrantz dwaj starzej serbskaj khěrlušeř: „O, ſo by mi w Čjennym tuď, ſwjeciſlo wſchaf Šewjetlo drudy“ a „Wandrowſki khjerlušh“ z nowa čišćeē dal a w lěće 1862 tehorunja knižku swojeho naklada: „Njekotre duchomne Kyrlusheř wudate mot jeneho Lubowarja božeho Štěowa“.

8. Biblij.

Wot biblickich knihow buchu w tutej periodźe jenož stare „sčeńske“ zaso čišáne, dokelž su te same w tutym času z nowa do někotrych serbskich šulow (na příklad do šulow bukičanskeje wosady) jako šulske knihi přijeli.

9. Historiske a biografiske knihi.

1861. Virginija. Wobraſh je ſtawiſnow a živenja starých Romjanow. Spižak H. J. Wela, Wawiežanski. W Budyschinje, čiſhceř a naklad Hřeſc knihičiſhceřernje.
1862. Františkuš Alarduš, reformator oldenburgski. Lubemu herbskemu ludej podař R. A. Fiedler, seminarſki wučer w Budyschinje. W Budyschinje pola Donnerhaka.
1862. Wobročeny mur, abo: Moj ſbožník je trojšt hriechnika. Wudate wot wupperthalskeho towarzſtwia, čiſhceřane we Barmeni pola J. J. Steinhauſa. (Přeložeř: farař Krušwica.)
1864. Napoleon I. a jeho wójny. Sa lubnych Šserbow

spišał Jan August Pohonč. W Budyschinje s na-
kładem Maczichy. (Z wobrazami.)

1865. Gustav Adolf, abo wumosz naš wot teho šleho! S
někotrych němskich stawiňskich pišmow romadzieje se-
stajat K. Kulman; w Wojerezach pola J. Kulmana.
1865. Oberlin. Jeho žiwjenje a skutkowanie w Kamjenjo-
doli se wschelakich žórkow wucjerpał Jan Bartko.
Prěni ſeſhiwki. W Budyschinje s nakładem Maczichy.

10. Pěsnje a swětne spěwy.

1861. Naljeczo. Do hudžby ſestajane wot K. A. Kozora.
W Budyschinje, cíjichčiał Donnerhaf. (Spěwy wot
Seilerja.)
1861. Nalěco. Lyriska pěseń wot Handrija Seilerja, do
hudžby zestajana wot K. A. Kocora. W Budys-
chinje, cíščał Donnerhak. (Za spěwarjow wosebje
prihotowane ze smužkami za noty.)
1862. ½ liſtna bjeś napišma: Chor je ſerbſkeho oratorija
„Iſraela ſrudoba a troſht“ w Drežđanach ſpěwany.
(Za spěwarjow ze smužkami za noty.)
1863. Tercy ſvjateho pišma, duchownych khěrluſhov a
nabožnych ſpěwów, ſpěwane džen 28. junija 1863 w
michaľskej cyrkwi w Budyschinje. (Zrjadowane wot
Seilerja.)
1863. Šesty wěnc serbskich spěwów, ſpěwanych džen
7. oktobra 1863 w Budyschinje.
1863. Khuda Šhyrotka. Hodowna powjeſz. Cíjichčiał Don-
nerhaf w Budyschinje. (Wosebity woćišć ze serbskeje
protiki, za ſulske džěci wobstarany wot wučerja
Robla w Bošecach.)

Přispomnjenje. Tu ma so hišće naspomnić, zo je
k. wučeř K. Kulman we Wujezdže w lěće
1861 druhu wobradu swojich „bórčatych, kała-
tych a palatych čmejlow a t. d.“ a w lěće 1863
třeći zběr swojeho „čorneho kósa a drózny“
wobstarał.

11. Składnostne spěwy a khěrluše.

1861. Wulzy lubemu bratrej a wujej, Knesej Pjetryej Ry-
cjerej, Kantorej w Burkhardzjach, na pôltka ljetnym
świedżenju jeho schulskeho a zyrkwińskeho saſtojnſtwa
tsecji świedżenj jutrow 1861 wot Ryčerej śwójby w
Wožlinfu. (Khěrluš wot Seilerja, dwójey w fol.
a w 8. čišcany pola K. we Wojerecach.)
1861. Čežnej neweži Lejni Petschkej s Bedrichem a Ksche-
szijanskemu Nawoženej Janej Schudakej s Komorowa
na dniu jej mandž. sjenoczenja 20. Meje 1861.
(Khěrluš wot far. Kaniga, předželany wot Seilerja,
čišcany we Wojerecach.)
1861. Nešapomnička čežnej neweži Lejni Muſchiž se Schiboj
a čežnemu nawoženej Janej Hobkej s Mortkowa
poskičena na dniu jej mandželskeho sjenoczenja
6. Septembra 1861. (Starše a nowiše spěwy wot
Seilerja, čišcane we Wojerecach.)
1862. Teho wulzy čežzeneho a lubowanego Knesa Avguſta
Wilhelma Pjetka, dotalniſcheho wucjerja a kantora w
Blunju pschi śweczenju jeho pôltka ljetneho jubel-
świedżenja t. 5. Aprila (18. Junija) 1862 świedżenſy
powita to saſtojnſke bratrowſtwo. (Spěw wot archid.
Kröhna, čišcany we Wojerecach.)
1864. K powitanju fn. kantora Jurka do Łasa, 1. haperleje
1864. W Wojerezach pola J. Kulmana. (Dwaj
spěwaj wot Seilerja.)
1865. Wyžoko čežjedostojnemu knjesej Handrijej Ľaffli,
derje saſkuženemu kaplanej w Rježwacžidli na 25-
létňym jubilejskim świedżenju jeho duchomniſkeho saſ-
tojnſtwa 10. meje 1865 sbožje pscheja h. Seiler,
farar we Łasu a t. d. (Spěw wot Seilerja, čišcany
pola Monsy w Budyšinie.)
1865. Wóžoko čežje doſtojnemu knjesej Jurjej Libuſchi, wó-
ſchemu fararej w mjeszi Komorowje na pôltaljetnym
jubilejskim świedżenju jeho duchomniſkeho saſtojnſtwa

1. džen winowža 1865 wot ſerbſkich hamtskich bra-
trow wojerowſkeho wokrejša pſches h. S. (Spěw
wot Seilerja, čiščany we Wojerecach.)

Přispomnjenje. Do tuteje rubriki maja so hišće
tri skladnostne khěrluše připisać, kiž su drje
prjedy lěta 1861 čiščane, w poslenim zapisu
serbskeje literatury (Časop. 1862, 1. zeš.) pak
wuwoſtajene.

1858. Pſchiſpjew čeſzjedostojnemu knesej Bedrichej
Augustej Berganej, fararej wulkih Šdžarach
a čeſznej, ſlawnej knězni Klari Kubizez ſ
Wojerez na dnju jeju mandjelskeho ſjeno-
czenja 6. džen winowža 1858 wot ſuhoda
h. S. (Wot Seilerja, čiščany we Wo-
jerecach.)
- 185? Kwaſny khjerluſh po ſchleſynskim narod-
nym hloſu darem ſpjetarkam L. woſady.
(Spěw wot Seilerja, čiščany pola K. B.
Hiki w Budyſinje.)
- 185? Druhi kwaſny khjerluſh jako čeſzjomny
pſchiſpjew čeſznomu nauoženi a čeſznej ne-
weži kwaſny wečjor. (Wot Seilerja,
čiščany pola K. B. Hiki w Budyſinje.)

12. Časopisy.

Kaž w prjedawſich, tak wukhadžachu tež w lětach
1861—1865 „Serbske Nōwiny“ a „Miſionski po-
gōł“, wobaj časopisaj w evangelskim prawopisu čiščanaj,
dale. Serbske Nowiny su so wot lěta 1862 sem w pra-
wopisu zaso kusk nowemu prawopisu we frakturje při-
bližile.

13. Zabawne pisma.

1862. Robinson. Rjane powjedančko woſebje ſa mlodych
ludzi. Po němſkim ſložene wot R. Kulmana. Čiſh-
čane w Wojerezach.

Přispomnjenje. Předženak, protyka za Serbow
wot R. redigowana, zwjeselowaše tež w tutej
periodze kóžde lěto z nowa přez wſelake po-
wjedančka, powučace nastawki a zabawjace
kuski.

14. Wšelcizny.

1862. Psichiloj I. k Wojerowskim tydjeniskim nowinam. Ssobudżelenja ratariskeho towarzstwa Wojerowskeho wókrejza pschijsorenje a poljepszenje skoczącego hnoja nastupaze. (Dale ničo wušlo njeje.)
1862. Wystawki herbskeho lutheriskeho knihownego towarzstwa skrótej powieszju wo jeho założenju. (Wot Imiša, čiše wot Donnerhaka w Budysinie.)
1863. Najlepscha a najnowischa Punktirknižka. W Budyschinje nakład a čišće L. A. Donnerhaka. (Přełożeń: aktuar Wehla.)
1863. Pscheptyenie a Wozginenie pschijsahaneho Ssudmistrwa wot 8. a 9. Dnia Meje 1863 w Khoczebużu, nastupałski teho k Ssmercji wot budżenego Niesniiskeho Mišthyra Eduarda Walda u Vorkamora pola Wojerez, kotryž bje wobskorzeny, so je ſwoju Mandželsku i Rosmyjslenjom sadajík a potom wobijsyl. (W Hródzu pola Säbischha.)
1864. Rosprawa wo należnoszjach herbskeho lutheriskeho knihownego towarzstwa prijeneho ljeta 1863. Podal wujschi wubjerk H. Imisch, farar w Hodžiju a t. d. W Budyschinie pola Mony. (Wot Imiša.)
1865. Pschehlad sličbowanja herbskeho lutheriskeho knihownego towarzstwa na druhe ljeto 1864. W Budyschinie pola Donnerhaka. (Wot Imiša.)

Přispomnjenje. Chce-li něchtó dospołnje wšo wjedźeć, štož je so w létach 1861—1865 w serbskej ryći čiščalo, dha ma pod „wšelcizny“ hišče přiličié jedyn list wot Imiša na serbske dučownstwo dla zberanja wjetšich missionskich darow a tři wšelake nawěštki wot Kulmana a wot Maćicy serbskeje, nakład knihow nastupace.

C. Pisma w katholskim prawopisu.

1861. Krótke stawizny nabožnistwa w starym a nowym zakonju. Z fatechišma wot Jósefa Deharbe'a pschełoji

- M. Hórnik). W Budyšinje pola Monse. Z nakładom přełožerja.
1861. Genoveſa. Hjane powjedańčko ze staroho časa wot Khryſtoſa Schmida. Za serbske macjerje a džecji přełožil Michał Hórnik. W Budyšinje pola Monse. Z nakładom Maćicy Serbskeje.
1862. Khwalę Knjezowe mjen! Modlitna knižka za katholskich křesčanow. Wot H. Dučmana. W Budyšinje. Z nakładom spisačela.
1862. Katholik a joho cyrkej. Wot Lud. Angermannia (klóſtrskeho duchowneho w Róžené, čišcane w Budyšinje pola Monse). Z nakładom spisačela.
1862. Psjeproſhěnjo katholſkim Šerbam. (Towarſtvo SS. Cyrilla a Methoda a jeho wustawki nastupace, wot M. Hórnika.)
1862. Pobožnoſć f wopomněcju muſtupeňa najſwecijjšeje duſhe Ježuſa z joho ſv. čewa. (Kliſtna přełožene wot B. Krala, klóſtrskeho duch. w Róžené. W Budyšinje pola Donnerhaka.)
1863. Katholſki Poſoł. Cyrkwiſki čjaſopis wudawaný wot towarſtwa SS. Cyrilla a Methoda w Budyſchinje. Redaktor M. Hórnik. (Wukhadźa w Budyšinje pola Donnerhaka, wot julija 1865 za měsac dwójcy.)
1863. Paſthyrſki liſt biſkopa Lüdwika Forwerfa. (Wuńdże tež w lěće 1864 a dwójcy w lěće 1865. Přełoženje wobſtaraſtaj farař Kućank a M. Hórnik.)
1863. Sněhovka abo ſtavízna tříjoh křečeńcov. Naſej lubej młodžinje přełožil Handrij Dučman. W Budyšinje z nakładom tow. SS. Cyrilla a Methoda; pola Donnerhaka.
1864. Najſwecijjšha wutroba Ježuſowa, žárko luboſcie, poklad všichſkich hnadów, ſchpihel kóždeje poccjiwoſeje, naſiſt trbíſt w živjenju a wumrjecju. Čiſčejak L. Donnerhaſ w Budyſchinje. (Wudawař ſewc Miklawš Wojnař w Róžené.)

1864. *Mějska pobožnoćz.* Měsac svjatej Mariji, najzbójniſchej knježnje a maczeri Božej posvjeczeny. W Budyschinje pola Donnerhaka. (Wudawař ſewc Miklawš Wojnař w Róženče.)
1864. *Nawoženja ze ſchyrjomi ſtami.* Powiedanczko ze wſy. Z čeſkeho zeferbſcijſ J. Čeſla (stud. med. w Prazy). W Budyschinje. Čiſhcę a naſkad L. Donnerhaka.
1864. *Pobožnoćz k tjeſćenju wtrobě ſw. Marije.* (½ listna pola Donnerhaka w Budysinje.)
1865. *Pohrjebne khěrlusche, woſebje zrjadowane za khróſčjanſku woſadu.* Budyschin 1865. Čiſhcę a naſkad L. Donnerhaka. (Wudate wot wučerja Pjetra w Khrósćicach.)
1865. *Žiwenja Šwjatych.* Po rjedje cyrkwinſkich ſtaſiwnow ſpiſał Handrij Dučman. (1. a 2. zeſiwk, wudaty wot towaŕstwa SS. Cyrilla a Methoda w Budysinje.)
1865. *Rhěrluſký hrěſchnika k ſvjatej Mariji.* (½ listna pola Donnerhaka w Budysinje, do čišća wobstarane wot M. Hórnika.)

P o k h ě r l u š k a j z l u d a.

Podawa *M. Hórnik.*

Hłos: Što sym ja noweho zhonila. Serbske Pěsnički, str. 141.

I. Wo s. Auguſtinje.

Sydało je džěćatko při morju
Ze swojej małej łzičičku.

Čerpało je morjo ze łzičičku
Do małeje jamčički.

K njemu je tam přišoł fromny mužik;
Wón so joh' prašeše:

„Što tu ty činiš, džécatko?
Chceš te morjo wučerpać?

Chceš te morjo wučerpać
Do malej' jamčički?“

„„Prjedy chcu te morjo wučerpać
Do tej' malej' jamčički,

Prjedy hač budžeš ty wugruntować,
Što swjata Trojica je.““

Fromny tón mužik zrudny běše,
Wot džécatka domoj džéše.

II. Jězus - džécatko. *)

Sedžala Marija při morju
Ze swojim małym džéatkom.

Nimo tam jědžeše fórmánik
Ze štyrjom konikami.

„„Wjele ty wozmješ, fórmániko,
Zo mje přez morjo přewjezeš?““

„Jara drje ja wjele njewozmu,
Přez morjo će přewjezu.“

Do poł staj morja njepřijěloj,
Fórmánik poča so wobhladqwać.

„„Pošwiej, pošwiej, fórmániko,
Zo mje přez morjo přewjezeš.““

„Ty sy, moje džécatko! tak jara mólčke,
Tola sy tak jara čežke.“

*) Zda so wothlós legendy wo s. Khrystoforje.

„Wěriš abo njewěriš, fórmániko,
Ty wjezeš tón cyły swět.

Njewjezeš-li ty cyły swět,
Wjezeš tola syna božeho.““

„Sy-li ty, džěćatko! sam syn boži,
Nětkle mi powjedaj:

Što so tam nazdala murjuje,
Tamle nazdala za morjom?“

„Murjuje so tam cyrkwička,
Cyrkwička ta dyrbi byé.

Žana ta boža mša njemóže być,
Cyrkej ta dyrbi murjowany być.““

„Sy-li ty, džěćatko, sam syn boži,
Nětkle mi powjedaj:

Što so tam nazdala rjenje módrí,
Tam nazdala na tom polu?“

„Módri so tam, len tam kćěje,
Módry len dyrbi być.

Žana ta boža mša njemóže być,
Ruby dyrbjá na woltarju być.““

„Sy-li ty, džěćatko! sam syn boži,
Nětkle mi powjedaj:

Što so tam nazdala takle kuri,
Tam nazdala na tom polu?“

„Kuri so tam, konopje tam kćěja;
Konopje dyrbjá być.

Žana ta boža mša njemóže być,
Zwony dyrbjá štryki měć.““

„Sy-li ty, džéatko, sam syn boži,
Nětkle mi powjedaj:

Što so tam nazdala takle rój,
Tam nazdala na tom polu?“

„Rója so tam pčołki bože;
Pčołki te dyrbja być.

Žana ta boža mša njemóže być
Swěčki dyrbja wóskowe być.““

„Haj w boże mje, w boże mje, w mjeno bože,
Ja nětkle domoj du.

Přewodź mje, přewodź, słodki Jězus,
Přecy hač k našim dom.

Wočiń so, wočiń, khěža, mój dwór;
Ja nětkle domoj du!“

Džakowny spěw z l. 1815.

Zdželuje **M. Hórník.**

Po wobzamknjenju měra we lěće 1815 wuńdže we Wrótslawju (pola Grassa, Bartha a komp.) jara zajimawa a nětk hižo žadna zběrka džakownych spěwow, poswiećena třom dobywařskim mócnarjam Pruskeje, Ruskeje a Rakuskeje. Wona ma tajkile napis (w uncialach čišcany): „Pacis annis MDCCCXIV et MDCCCXIV foederatis armis restitutae monumentum orbis terrarum de fortuna reduce gaudia gentium linguis interpretans principibus piis felicibus augustis populisque victoribus liberatoribus liberatis dicatum. Curante Johanne Augusto Barth.“ Kniha je we folio ze wšelako koloriowanej kromku čišcana, a kóžde łopjeno je na druhej stronje prózne wostajene. Najprjedy steji hornjoněmski spěw

wot Manso, potom delnjoněmski wot Gustava Pranga a na to slěduje hišće 41 mjenje abo bóle swobodnych přełožkow abo předzéłkow jeneho z mjenowaneju spěwov, kóždy w druhej živej abo morwej ryči abo naryči ze wšech dželow swěta. We wotdželenju „Linguae slavonicae et mixtae (!)“ je ruska, polska, česka a hornjo-serbska, a potom litwjanska a łotyšska ryč zastupjena.

Ze serbskeho texta, kotryž niže pod A. swěru ze wšemi zmylkami wočiščany podawamy, so póznawa, zo je to přełožk delnjoněmskeho spěva, kotryž tehodla bórzy pod B. přistajamy. Serbski přełožeř so njeje podpisal; tola po mojim zdaću to nichtó druhí byé njemóže, hač pěsnjer August Theodor Rudolf Mjeń (poněmčenje Möhn), syn sławnego Jurija Mjenja, duchownego w Njeswačidle. Naš Rudolf narodži so 1767 a běše po wuštudowanju najprjedy farař w Kotecach 1793, wot l. 1808 archidiakon w Lubiju, 1832 substitut primariusa a 1835 sam primarius; wón zemrje 1. januara 1841. Wón je někotre spěwy a pěsnje čišćeć dał, kotrež su po formje tutemu džakownemu spěwej podobne; přirunaj Časopis l. 1855, str. 18—22; l. 1859, str. 75.

A. Wendice.*)

Pokornje menuju ja jens̄ šchitke te čeežene Mena,
Kotrež tež w-Přichodnoſti lubuje džakomne Lud!
Wewštitkých Powežjach runje tak, kaž tež we Wutrobach
Ludow
Wjecžnje ſo blyšeji Jich Čejž, dokelž ſu ſbožni pſches
Nich:

*) W nětčišim prawopisu a bjez čišćeſkých zmylkow by spěw takle rěkal:

Pokornje mjenuju ja jeno wšitke te česčene mjena,

Kotrež tež w přichodnosći lubuje džakowny lud!

We wšitkých powežjach runje tak, kaž tež we wutrobach ludow

Wěčnje ſo blyšeji jich česč, dokelž ſu zbóžne přez nich:

ALEXANDER a FRANZ a FRIEDRICH WYLEM,
Rycerjo schiž!

Pſches jene ſ-Albion ſkej ſlamachu ſelesny Spſchaw.
Wodjerjo Wojskow, kiž ſ-Wutrobu ſa Wožnykraj wojowarzhi
Pobichu Nepsheczela, dachu nam Swobodnoš ſaň;
Sahnawſhi na Kupicíku Hord'ho a Nemjera Połn'ho,

Dachu nam Mjer, dolho kiž Ludy parowachu.
Prawo a Prawdoš wobdadža Jich; — a Sboſje a Žonowanje
Njetk budže Ludam date, wot Čzwilje wumojenem;
Možeſh doš hodny Džak dač? Wožnykrajo! Nidy na nidy;
Duž podaj Wutrobu Jim, — Jich čeſjo poſluchaj,
melež.

B. Germanice

ex inferioris Germaniae dialecto.

Ihrfurchtſvull nöhm ic̄ ſe man all de geprisenen Namens,
de in de ſpäreſten Tied dankend noch Kinneskind lewt!
In de Geschichte der Ihrd', ſo wie in den Harten der Völker,
ſtrahlet up ewig ehr Röhm, wiel dörch ſe Alle beglückt;
Alexanner un Franz, un Friedrich Wilhelm, de Helden;
enig mit Engellands Bund, bröken ſe iſernes Joch.
Führers der Völker, de, modig för düidsches Vaderland ſtriedend,
ſchlögen den prahlenden Fiend, bröchten de Friefed torüg,
bannten na jen' lüttes Eiland den Stolzen, de jümmer nich
rauhe deer
bröchten den Freden torüg, de lang' all den Völkern entweef.

Alexander a Franc a Bjedrich Wylem, rycerjo wſitey!

Přez jene z Albionskej zlamachu železny ſpřah.
Wodjerjo wójskow, kiž z wutrobu za wótcny kraj wojowawſi
Pobichu njepřečela, dachu nam swobodnosć zas;
Zabnawſhi na kupičku hordoh' a njeměra połnōh',
Dachu nam měr, dolho kiž ludy parowachu.
Prawo a prawdosć wobdadža jich; — a zbože a žohnowanje
Nětk budže ludam date, wot ēwile wumojenym;
Možeſh dosé hodny džak dać, wóteny krajo? Nihdy na nihdy;
Duž podaj wutrobu jim, — jich čeſeo posluchaj, mjelč!

Recht un Gerechtigkeit stahen üm se, un Wohlstand un Segen
ward nu der Menschheit jo schenkt, de se vom Drucke
befriet.

Kannst du na Würden woll danken? Vaderland! Nümmer,
o nümmer!

Darum so hil'ge dat Hart! ihre, gehorke, sy still!

Literariske drobnostki.

Zezběrane wot K. A. Jenča.

1. Prěnje serbske ABC-knižki wuńdzechu w lěće 1671. Knauth w swojich serbskich cyrkwiných stawiznach spomni na nje na 387. stronje pod pomjenowanjom: „Anonymous wendisches ABC, und Buchstabierart“ a přistaji k temu, zo je najskejerje Michał Brancel, budysčanski farař te same wudał. Tu ma so wšelake porjedžić. Štož najprjedy napismo pomjenowanych knihi nastupa, dha te same z cyła žane nimaja, ale su wjele bóle po příkladže starych němskich A B C-knihow bjeze wšeho napisma a počinaja so hnydom z wulkimi pismikami abejceja. Cyłe knihi nimaja wjacy hač 8 stronow na jara tołstej papjerje. Na poslenjej stronje steji wulkí khapon, wyše kotrehož je ličba 1671 k čitanju. Na 7. stronje namakaju so scěhowace słowa:

Pschi-bli-ja=j-scho he fu mne wü ne-hu-
jo-ne, a poj=j-cjo fu mne do schu-lé, a zo
wam bra-chu-jo, to mo-jo-scho wü tu-di
na-hu-Knuſch. Kup-cjo he=be mu-dro-
scji, do=kulj wü ju bjes pe-ne-sow mēsch
mo-jo-scho, a pow-daj-scho wa-schu schi-
ju spod je=je jabr a daj-scho he roš-hu-zijch.
Ro-na he ne-to wö bli=zi na=ma=ka.

Ta bo-jaſn to-go Kneſa jo to ſcho-pe-ne
te-je mu-dro-scji.

Zo je to delnjołužiska naryć (přirunaj słowa: „biję, jabr, ſchopene“ a t. d.), to kóždy widzi. Tehodla njemóže tež Michał Brancel spisař tuteho abejceja być. K temu příndze hišće, zo Michał Brancel, kaž to z jeho w lěće 1670 wudateho sčenika Mateja a Marka widzimy, w cyle hinašim prawopisu pisaše, mjenujcy w słowjanskim našemu nětčišemu nowemu runym. Z teho wšeho da so tak wjele wuslědžić, zo je prěni serbski abejcej někajki Delnjołužičan wudał. Štó je to był a hdže je na swětlo přišoł, wostanje njeznate, dokelž tež ani čiščeřnja, z kotrejež je wušoł, pomjenowana njeje. Snadno jenički exemplar, kiž je so hač dotal zdžeržał, zakhowa Faberowa knihownja na radnicy w Budyšinje.

2. Hač dotal hišće njeznały němsko-serbski słownik, kotryž tehodla tež w zapisu rukopisnych serbskich słownikow na 87. stronje našeho časopisa wot lěta 1859 pomjenowany njeje, wobsedži k. Dr. phil. Lóca w Lipsku, sobustaw našeje Maćicy. Tutón słownik je jara rjenje spisany na 362 stronach w 8., kóžda strona z dwěmaj kolumnomaj. Na kóždej stronje su słowa hromadu zličene, kiž so na njej namakaja, a jich ličba je kóždy króć spody poslenjeho słowa kóždeje strony podpisana. Wšo hromadže ma spomnjeny słownik 12290 słowow. Štó je tón samy spisał, njeda so prajić, dokelž słownik žane napismo nima, ale zapóčenje so bórzy ze słowami: „Aale, R̄schidlejſko“ a so skónci ze słowami: „Zwölftheil, dwanaty Thal“, spody kotrychž hišće k dobremu kóncej hrónčko: Čjejž bydž Bohu steji. Jara stary tutón słownik, kaž so z pisma zhudać da, być njemóže, ale je snano hakle před 20 abo 30 lětami spisany. K. Dr. Lóca je tón samy w Lipsku w jenej aukciji kupił.

3. Jenemu serbskemu spěwej je so něhdy ta česć dostała, zo bu do pôlskeje ryče přeloženy.*). Běše to

*.) W najnowišim času je so to zasy stalo.

Redakcia.

składnostny spěw, kotryž běchu Serbjo w Lipsku w lěće 1779 při woteńdzenju k. Jana Bjedricha Mička († jako duch. w Poršicach) čišćeć dali. Tutón spěw bu, kaž w aktach lužiskeho předařského towarzstwa w Lipsku steji, na khósty hrabje Potockeho wot tehdomnišeho lektora pólštiny w Lipsku, Moczyńska, do pólskeho přełoženy a namaka so tute přełoženje hišće džensiši džeń w archivje luž. před. tow. w Lipsku.

4. Cyrkwine knihi, kiž pola někotrych serbskich cyrkwiow hač do jara stareho časa dosahaja, buchu wot starych serbskich fararjow husto dosé z džela w serbskej ryći pisane. Příklad za to dadža tež palowske cyrkwine knihi, w kotrychž hižom wot lěta 1667 sem wjele serbskich mjenow a slowow a hrónčkow steji, na příklad: „Worſha luba Łangowa Hošpořa tud Špałowā“, — „Hila Piseltowa douka S Stachořa“ a t. d. Jako žónske mjeno je husto „Hapula“ — Apollonia zapisane, kotrež je so nětko cyle zhubiło.

5. Porjedzenje. W 1. zešiwku časopisa wot lěta 1858 je na 47. stronje na něhdušeho delnjołužiskeho grammatikusa Jana Chójnu spomnjene. Tutón Chójna njeje pak so w Khoćebuzu narodžíl, kaž je tam wopak prajene, ale w Brjazynje pola Khoćebuza, hdjež jeho nan Jurij Chójna w lěće 1651 jako duchowny wumrje. Dale njeje tež naš Chójna sam ženje duchowny w Brjazynje był, ale wjele bóle w jenej wsy pola Lubnjowa, z wotkelž bu wón pozdžišo do Lubnjowa za fararja wołany. Přidać hišće nětko móžu, zo je džel jeho ryčnicy Dr. Tschirner, gymnasialny direktor w Khoćebuzu, w jutrownym programmje khoćebuskeho gymnasia 1859 wočišćeć dał.

6. Štóż chce rady widčeć, w kajkej drasće su Serbjo w staršim času khodžili, abo tam a sem tež snadno hišće džensiši džeń khodža, namaka tu samu wotznamjenjenu nic jenož w Smolerjowych Pěsničkach, ale tež

w scěhowacych mjenje znatych němskich knihach: 1. Reise durch Sachsen in Rückſicht der Naturgeschichte und Öconomie von Nathanael Gottfried Leske. Leipzig 1785. W tuthych knihach namakaju so scěhowace wobrazy: a) Dwě Serbowcy wokoło Mužakowa we wšednej dras e. b) Serbowka wokoło Mužakowa w njed elsk e dras e. c) Serbowka wokoło Mužakowa w žarowanskej dras e. d) Serbske w erowanje w Mužakowje. — 2. Costumes de Saxe. Dresden 1806. W druhim ze iwku tuthych knihow namaka : a) Serbskeho bura. b) Serbsku burowku. c) Serbsku holcu na pu u ke m i. d) Serbsku d jku. e) Serbsku njewjestu. f) Serbowku h uboko žarowacu. — 3. Bl de in die vaterl ndische Vorzeit von Preu fer. Leipzig 1841. Preusker pokazuje nam na V. taffi swojich knihow: a) Serba a Serbowku z jenych na prikaznju krala Augusta Sylneho wud  anych kost mskich knihow z l ta 1709, ki  su w kral. kabine e wobrazow w Dre d anach. b) Dw  Serbowcy w žarowanskej a njed elsk e dras e woko o Mu akowa po horkach pomjenowanym wobrazu wot Leski. c) Serba a Serbowku woko o Lubija po wobrazu z l ta 1710, ki  so w knihowni lubijskeje rady namaka. d) Serbsku njewjestu a nawo enju. Pr ni a je po jenym wobrazu wotznamjenjena, ki  so namaka w: „Anton s erste Linien eines Versuchs  ber der alten Slaven Ursprung, Sitten, Gebr uchte u. s. w. Leipzig 1783. e) Serbske hol o we w ednej dras e. f) Serbskeho bra ku.

7. Sc ehowacy hi e njezny woje ski sp w z  asow poslenjeje wojny je  i c any na  opjenje w 8. Namakach j n w Barlinje pola k. inspektarja Kopfa, rod eneho Serba z  orneho Kho mca, ki  je t n samy do ma i ne knihownje dari . Najskeje je spisa  tuteho sp wa njeboh M ohn w Lubiju, wot kotreho  smy hi om w 2. ze iwku  asopisa 1859 na 71. stronje dwaj runaj sp waj so bud  ili. Na  sp w r ka, do noweho prawopisa p episany, takle:

Našim serbskim bratram w saxonskim wójsku.

Hlós: Ja z njebjes dele příádu.

Za wótceny kraj a za bratrow
Sym swětlu bróni wzał do rukow;
Mam khlěba dosć; dosć khwalby mam,
Hdyž krajej měr a prawo dam.

Je lóže pódla płuha stáć,
Hač w bitwje stejo wojoyować;
Wšak njestanje so bjez Boha.
Tón wšitko w swojej mocy ma.

Hač Bóh da — njewěm-li tež ja,
Kak? — je tež wójna wužitna.
To wěrju Bohu z khrobłoséu;
Njech padnje mi tež ćežko tu.

Štóż muž je, njeb'dže přescěhać,
Wón njeb'dže khlěb a drastu brać
Tym khudym, kiž joh' njeranja,
Wón hańbuje so rubjenja.

Wón stupi khroble do rjada,
Hdžež swoju khorhoj wohlada;
A jako skała wobsteji
Wón tam, hdžež złostnik wotleci.

Je džiw, zo tajki njetraje,
Kiž lěpšich kubłów njeznaje?
Štóż muž je, znaje Boha, — wě,
Zo tón da lěpše žiwjenje.

Što waži časne žiwjenje,
Hdyž smjeré mi skići dobyée?
Naš Bóh wšak teho njepušći,
Kiž so mu w nuzy dowěri.

Khwalba witanja serbskeje njewjesty.

Poskića **M. Hórnik.**

Serbske wašnja buchu hižo často wopisowane, wosebje w nowišim času. Mjenje znate je drje němske poetiske wobdzělanje „witanja“ serbskeje njewjesty w nawoženjowym domje, kajkež je Serb Meliš, rodženy Wojerečan (zemrje jako pastor w Čornym Khołmcu w l. 1790) jenemu „amtmannej“ wokoło l. 1760 w kwasnym spěwje podał. Tónle spěw je woćišcany w Peškowej zbercy „Lausizische Monatsschrift“ (Beiträge zur Geschichte der Ober- und Niederlausiz) na l. 1792, str. 180—182. Štož so tam ze wšej wažnosću k Melišowej khwalbje praji („der Verfasser zeichnete sich in seinem Zeitalter merklich vor vielen andern Gelegenheitsdichtern aus, und passirte in der Gottschedschen Schule für einen hoffnungsvollen Ansiedler des teutschen Parnasses!“), drje nam Serbam ničo njepomha; tola počesćimy jeho jako česćowarja serbskeho wašnja, hdyz tež my jeho cyły spěw z nowa tudy woćišćeć damy, kotryž ma so po słowje a po pismiku takle:

Zum Ruhm und Preis dem Volk der Wenden,
Die sich durch Luds geregn'te Lenden,
Der Welt zum Schrecken ausgebreitt,
Sei dieses Lied geweiht.
Nicht ihren furchterlichen Kriegen;
Nicht ihrer Heerskraft blut'gen Siegen;
Nicht ihrer aufgebrachten Wuth;
Nicht den erhabnen Majestäten;
Rein; es mag, wer da will, erröthen,
Den Sitten in der Liebes-Gluth.

Was macht die Gluth in ihnen rege?
Bloß die Natur; nicht geile Pflege;
Kein Seelen- und kein Liebes-Reiz,
Auch kein verborgner Geiz.
Wie äusert sich die Gluth der Liebe?
Ganz unverstellt, durch äuß're Triebe,

Die Einfallsvoll die Unschuld crönt;
Wie pflegen sie der Gluth zu wehren?
Sie nehmen sich, was sie begehrn;
Und so wird alle Brunst verhöhnt.

Wer will die Art der Wenden tadeln?
Das Alterthum pflegt sie zu adeln;
Der kurz'ste Weg behält den Preiß,
Und kost nicht so viel Schweiß.
Doch, kann man auch den andern Bräuchen
Der Alten Art und Weise gleichen,
Das ist noch übrig zu besehn.
Wenn sie nun, voll von Jubilieren,
Das junge Weib nach Hause führen,
Was pflegt denn da noch zu geschehn?

Das Weib, verhüllt auf einem Wagen,
Fährt sprachloß, ohn' ein Wort zu sagen,
Mit Mann und Vorrath an den Ort,
Mit schnellen Rädern fort.
Warum verhüllt? Der Keuschheit wegen,
Ihr künftig nie ein Netz zu legen,
Dem sie sonst immer ausgesetzt;
Warum so still? Die Ruh zu deuten,
Die sie nunmehr auf allen Seiten,
Durch ihres Liebsten Gunst ergözt.

Kommt sie nun froh vom Hochzeit-Schmause,
Zu ihres neuen Liebsten Hause;
So wird geschickt und angefragt:
Eh' sie sich darein wagt?
Hört sie: daß sie es wagen könne;
So nimmt sie eine schwarze Henne,
Und Semmel darein Geld gesteckt.
Das wirfst sie rechts und links hinüber,
Bleibt das Geflügel; ist's ihr lieber;
Doch ienes bleibt nicht ungeneckt.

Soll diß den Aberglauben schildern?
Noch nicht; denn unter diesen Bildern
Liegt Lehr und Wunsch ganz offenbar;
Ists gleich nicht jedem klar.

Sie zeigt; es müsten kluge Frauen,
Auf die drey Stücke fleißig schauen:
Dass nie Brod, Geld und Vieh gebricht;
Sie wünscht dabey von Gott diß Dreye;
Verspricht, recht öffentlich, aufs neue:
Ihr Sinn sey stets darauf gericht.

Drauf führt das stille Weib der Wagen
Dreymahl durch alle Höfes Lagen,
Zum Zeichen: dass sie keine Müh,
In Zukunft drinnen flieh'
Dann steigt sie munter von der Schütte,
Die man in ihrer neuen Hütte,
Mit vieler Sorgfalt aufbehält;
Warum? sie räthlich zu gewöhnen
Und ihr dadurch den Weg zu bähnen,
Wenn man sich abergläubisch stellt.

Noch sprachloß, geht sie in die Ställe
Und zeigt: das man des Schicksals Falle,
Durch Stilleseyn und Hoffen regt,
Und auch am besten trägt.
Von da eilt sie so still zur Stube,
Wo nochmals ein gesell'ger Bube,
An ihrer statt um Einlaß zischt;
Drum kommt sie, unter Wunsch und Beten,
Im Finstern sanft hinein getreten
Und setzt sich dahin wo man tischt.

Im Finstern? o! welch Aberglaube!
Schweig Tadelsucht! schweig und erlaube:
Das mir nur dieser Ruhm gelingt,
Den dieses Lied erklingt.
Giebts doch in Ehen Finsternissen,
Wenn sie so Noth als Tod begrüssen,
Auch wenn die Kammer vollgefüllt.
Der Himmel ist nicht immer lichte;
Der schönsten Bäume Bluth und Früchte,
Sind oft mit Raupen-Bruth umhüllt.

Drauf öffnen Mann und Unverwandten,
Die Schwieger-Eltern und Bekannten,

Dem stillen Weibe Lipp und Mund
Und thuns durch Wittaj kund.
Sie sezen sich auf Bank und Schemmel
Das Weib giebt iedem eine Semmel,
Und zeigt dadurch den fünft'gen Trieb:
Sie wolle von dem Ehstande-Seegen
Auf sie vornehmlich etwas legen;
So haben sie sich brüntig lieb.

Noch eins darf nicht das Lied verfehlen:
Die Weibsen tragen um die Kehlen
Ein Band mit Seyden ausgenäht,
Damit der Flachs geräth.
Sie pflegen so, was schadis, von weiten,
Den Wunsch, durch Zeichen, anzudeuten,
Damit so Herz als Brust erfüllt.
Kan nun, o Tadel sucht! dein Mundeln,
Noch unsrer Wenden Ruhm verdunkeln,
Der sich in solchem Schimmer stellt?

Dir, iunges Weib! auch Dir zu Ehren,
Lässt sich der Sorben Lobspruch hören,
Da Dich Dein Mann, wie sichs gebührt,
In seine Heymath führt.
Wer weiß ob nicht aus Euren Lenden,
Amtmänner vor die armen Wenden,
Gott gebs, auf lange Zeit entstehn.
Geht Ihr nur stets vergnügt zu Bette;
So wird gewiß, ich weiß und wette:
Der Ausgang Wunsch nach Wunsch erhöhn.

Přispěw Abrahamej Brancelej.

Podał *M. Hórnik.*

W předsłowje wulkeho rukopisneho słownika našeho Abrahama Brancela (Lexicon harmonico - etymologicum slavicum etc.), kotryž sym za „serbski słownik“ dowučerpał, namakaja so wjacore īačanske a němske přispěwy a rozsudženja we wotpisku. Tele přispěwy a rozsudženja su wot přećelow a znatych, tam mjenowanych, ko-

trymž bě naš Abraham swoje džélo pokazał. Zajimawy a woćišenja hódny zda so mi ťačanski přispěw, kiž je wot M. Salomona Hausdorffa, pastora w Bjarnaćicach (rodž. z Lubanja a zemr. w l. 1715), takle zestajany:

Si par virtuti Slavis fortuna fuisse,
Orbis adoraret Slavica sceptrum tremens,
Sed quae cuncta regunt, jussurunt Fata vereri
 Queis Domini, Leges et sacra jura dabant:
Sic Patriæ nostræ servit victricibus armis,
 Quam olim subiecta Natio Sorba sibi.
Nec tamen est linguam sibi suavem passa perire,
 Nec nostris mores miscuit illa suos.
Hinc quos una fovet tellus, nutritque catenis,
 Quos ligat una fides religioque sacris,
Divisi vivunt linguis, et barbarus alter
 Alteri et affectus non bene convenient:
Germani Sorabis tumidi visi atque superbi;
 Germanis Sorabi natio vilis erunt.
Hinc et consiliis agitatum saepius, an non
 Ex patria tolli Sorbica lingua queat?
Sed nunc cum Martis furiis colliditur orbis,
 Nobis, vi superum pax et amor redeunt.
Illustris animæ, Germana sanguine natæ,
 Quae nostris præsunt rebus et officiis
Accensæ in Sorabum gentem gentisque salutem,
 Hoc labio scribi coelica scita jubent.
Inde Catechesin videas prodiisse Lutheri
 Partem evangelii historique sacrae
Teutonibus patuit sic linguae splendidus usus
 Sorbæ, quam multi non didicisse dolent.

Wućahi z maćiennych protokollow.

Z lěta 1866.

1. Zhromadzizna wubjerka, 2. februara 1860.
Přitomni: kk. Rychtař, Fiedler, Hórník, Krečmař, Pjech,
Smoleř a Wjela. Na žadosc k. professora Dr. Pfula
přizwoli so jemu dwacyci exemplarow „serbskeho slow-
nika“ k přihodnemu rozdaču na wosobnych knježich.

Dale so wobzamkny, zo ma so po exemplaru, rjenje zwjazanym, dostać knihownjomaj saskich a pruskich hornjołužiskich stawow, kaž tež k. baronej ze Schönberg-Bibranej nad Łuhom, kiž je 100 tol. k čiščenju słownika darił. Za knihownju saskich hornjołužiskich stawow postajeny exemplar bu po wučinjenju tehole posedženja k. krajnemu staršemu z Thielau přepodaty přez městopeřsydu a sekretarja; exemplar za pruske hornjołužiske stawy wobstara k. farař Imiš. Skónčenje so postaji, zo ma so přełožk Dr. Glogeroweho spisa we 750 exemplarach čišćeć.

2. Zhromadžizna wubjerka, 13. měrca 1866. Přitomni: Rychtař, Fiedlér, Herrmann, Hórník, Krečmař a Wjela. Z prěnjeho wuradži so džeński porjad za hłownu zhromadžiznu. Z druhoho ryći so wo wuměnjenjach, pod kotrymiž chcetaj kommissionarjej kk. Smoleř a Pjech předawanje słownika na so wzać. Z třečeho čita so džakowny list k. prof. Dr. Pfula za připoslane exemplary słownika.

3. Hłowna zhromadžizna, 4. hapryla 1866. W přitomności 28 sobustawow a hosći wotewri a wjedeše k. předsyda hłownu zhromadžiznu. Na to čitaše sekretář k. M. Hórník hłownu lětnu rozprawu wo skutkowanju towařstwa w zańdżenym lěće. Maćica bě w běhu lěta wudała: 1. Serbski słownik, 8. zešiwk (skónčenje); 2. Předzenak, protyka za Serbow na l. 1866 (w 4000 exemplarach); 3. Časopis towařstwa M. S., lětnik w dwémaj zešiwkomaj, z wudžělkami wot Jenča, Rostoka, Seilerja, Hórnika a Wjele. Štwórty spis namaka so hišće w čišću. Jako nowe sobustawy běchu přistupili: k. hosćeńcař Buhl z Wulkich' Zdžar, k. wučeř Jórdan z Hermance, k. kantor Jurk z Łaza, k. stud. theol. Kalich z Lipska, k. mlynk a khěžnik Kapleř z Budyšina, k. stud. theol. Róla z Prahi, k. kantor Rychtař z Krebje, k. šulski direktor Šołta z Budyšina a k. wučeř Wańko z Wulkeho Dźewina. Towařstwa a wustawy, z kotrymiž Maćica knihi wuměnuje, su: Oberlausitzische Gesellschaft der Wissenschaften w Zhorjelu, Matice česká w Prazy, Učeno Društvo w Belgradže, Gesellschaft für pommersche Geschichte und Alterthümer w Šeećinje, khěžorska akademia w Petersburgu, archaeologiske towařstwo tam, geografiske towařstwo tam, zjawnia bibliotheka tam, redakcia „Biblioteki Warszawskeje“ we Warshawe,

zakład hrabjow Ossolińskich we Lwowje, Matica Srbska w Nowym Sadže, Freiberger Alterthumsverein, słowjenska Matica w Lublanje, słowakska Matica w Bańskiej Bystricy, Obšćestwo Istorii i Drjewnostjej w Moskwje a Towarzystwo Naukowe w Krakowje. Po hłownej rozprawje poskići k. Jakub přehlad zličbowanja, po kotrymž běše w loni 728 tol. 20 nsl. 3 np. dokhodow (mjez tym je 305 tol. za předate knihi) a, hdýž so dołh za słownik sobu njeliči, 533 tol. 21 nsl. wudawkow. Po rozprawje k. knihownika Fiedlerja je so wob lěto 154 čisłow do knihownje dariło. Dokelž knihownja a druhe mačične zběrki stajnje rostu, je wosebity dom abo tola lokal za Maćicu přeco trěbniši. Duż budže so wo hospodowanje zběrkow w měščanskim abo stawowskim twarjenju najprjedy prosyć. Rozprawy dokončeja so z powjesćemi wo džělawosći štyrjoch wotrjadow towarzstwa. Čas k namjetam wozjewjejo žada z prěnja k. předsyda sam, zo by zhromadžizna přidawk k §. 4 towarzstwowych wustawkow wuradžila wo wuzwolenju čestnych sobustawow M. S. (štož je trěbne, dokelž ližo k. Smolerja do čestnych sobustawow ličimy); skónčenje so wo tym takle wobzamknje: „Hłowna zhromadžizna wuzwola z wjetšinu hłosow tajkich, kiž maja wosebje wulku zašlužbu wo Maćicu, za čestne sobustawy; woni móža — jeli sebi přeja — wuswobodženi być wot přislušnosće, zastojnictwa na so brać a přinoški płacić, maja pak hewak wšě prawa sobustawstwa.“ Na wšestrонsku žadosć přislubi potom dotalny spisowař protyki Předženaka, zo chce ju dale pisać, štož přitomni ze slawu přijeja. Na namjet k. fararja Jenča praji so k. fararjej Imišej z Hodžija sława za jeho wosebitu prócu při wuskutkowanju pjenježnych darow k čišćenju słownika. Nětko bu na namjet k. progymnasialnego direktora Buka z Draždjan a k. Imiša z Hodžija k. professor Dr. Pful, kotryž je sej přez słownik woprawdze wosebje wulku zašlužbu wo Maćicu dobył, jenohlósne za jeje čestnego sobustawa wuzwoleny. Na to dosta hišće k. baron ze Schönberg-Bibran nad Łuhom čestne sobustawstwo. Kaž bu horjeka spomnjene, běchu na zhromadžizne tež hoséo; běchu to: k. wučeř Šwjela z Wulkeho Wóseńka, redaktor delnjołužiskeho „Bramborskoho serbskeho casnika“, k. kandidat professury J. K. Prokopovič z Charkowa, k. student Boris Suchanow z Charkowa a k. stud. Grödinger z Witjebaska. Duż praji najprjedy sekretar

z ruskimi słowami džak mjenowanym třom Rusam za jich přitomnosć, za čož so k. Prokopovič z ruskej ryče džakuje; potom pak wunjese so sława hosćom z Delnjeje Łužicy a z Ruskeje. Z čitanjom protokolla a ze spěwom „Hišće Serbstwo njezhubbene“ so zhromadžizna skónči.

Přispomjenje. Knjezej baronej ze Schönberg-Bibran nad Łuhom bu čestne sobustawstwo w bližim času z číšcanym diplomom wozjewjene, kotryž jemu z rjenje zwjazanym exemplarom słownika k. farař Imiš přepoda. Diplom rěkaše takle: Seiner Hochgeborenen Herrn Baron von Schönberg-Bibran auf Luga atd. atd., dem vielverdienten Beförderer der wendischen Literatur, spricht für Hochseine huldreiche und hochherzige Unterstützung der Drucklegung des wendischen Wörterbuchs die Hauptversammlung der Maćica Serbska ihren innigsten, unterthänigsten Dank aus und verstattet sich ehrerbietigst zu bitten, Hochderselbe wolle die als Ausdruck dieser Dankbarkeit einhellig erfolgte Wahl zum Ehrenmitglied der Maćica Serbska gnädigst annehmen. Budissin, am 4. April 1866. Der Ausschuss der Maćica Serbska.

4. Zhromadžizna wubjerka, 2. augusta 1866. Přitomni: kk. Rychtař, Fiedleř, Hórnik, Jakub, Krečmař, Kućank, Pjech a Wjela. Ryči so w naležnosćach protyki, kotraž ma so lětsa w 3500 exemplarach číšće. Na wobrazy do njeje přizwoli so 10 toleri. Pokladnik ma papjeru atd. wobstarać.

5. Zhromadžizna wubjerka, 16. oktobra 1866. Přitomni: kk. Rychtař, Fiedleř, Hórnik, Jakub, Krečmař, Smoleř a Wjela. Najprjedy postaji so płaćizna exemplara knižki „Najwužitniši přečeljo ratařstwa a hajnistwa atd.“ na 6 nsl. Na to přepoda sekretář rukopis k. wucherja Mučinka ze Zemic pod napisnom: „Wěnk fijałkow.“ Sekretář bě tónle rukopis hižo přečital; duž požada so po wustawkach jenož hišće jedyn recensent. Potom ryči so wo doplacowanju słownikowego doňha pola čišcerja. Skónčne přijima so namjet, zo by so zwjazany exemplar horjeka spomnjeneje knižki knjezej předsydže Łužiskeho wokrjesneho ratařského towarzystwa hrabi z Lippe nad Debrikecami (přez k. fararja Imiša) přepodał. W lisće, k tutemu čestnemu exemplarej přidatym, podžakowa so wubjerk M. S. hišće raz za wuskutkowanje pjenježneje pomocy k wudaću knižki.

Wučahuje **M. Hórnik.**

ČASOPIS TOWARSTWA MACICY SERBSKEJE.

DRUHI ZEŠIWK

1866.

Boži narod.

Pokhěrlušk z luda, napisany wot M. Hórnika.*)

Hłos: Sydał je, sydał je drobnuški ptačk. Pěsnički, I. str. 123.

Hdyž je to byla boža nóc,
Pastyrjo stadla pasechu.

Wilku woni swětlosć widżachu,
Jandželow spěwać słyšachu.

W městačku ludžo čiše spachu,
Wot božoh' naroda njezhonichu.

Pjekař tón całty pječeše,
Dżowka je wokoł nošeše.

Kowař tež w kowańi dżělaše,
Dżowčička so při njom wohrjewaše.

Pjekarjowa dżowka tam přiběža,
Zo je wilku swětlosć widżała.

*) Spěwaše mi jón jako spomnjenku z młodych lět moja četa Madlena Hórnikec Domanina w Khróścicach, kotraž je tež hižo k. Smolerzej při zběranju jeho „Pěsničkow“ pomocna byla.

M. H.

Kowař tón na ničo njedžiwaše,
Přeco wón džělać khwataše.

Džowčička z džowku běžeše
Za tej wilkej swětloscu.

Do hródžički stej přiběžaće,
Boži stej narod naběžaće.

Rjane stej džěatko widžaće,
Swětłe kaž slónco so swěčeše.

Džowka je padnyła na kolena,
Džowčička so nad džěatkom zradowaše.

A mać jej boža praješe:
„Dótkń so mojoh' džěatka z ručkomaj.“

„„Ženje žanej ručcy měla njejsym,
Z tymaj so dótknyé njemóžu.““

Mać 'šće jej boža praješe:
„Dótkń so mojoh' džěatka z ramješkomaj.“

Z ramješkomaj je so dótknyła,
Rjanej je ručcy dostała.

Mać jej nětk boža praješe:
„Twój nan je džělał cylu božu nóc.

A ničo wón njej' wjac wudžěał,
Štož jenož te tupe hozdže tr̄i,

Štož jenož te tupe hozdže tr̄i
A hišće tu wótru ledžbju. *)

Z hozdžemi b'dže moje džěatko přibijane,
Z wótrej budže ledžbju překlóte.“

*) Tak so najbole praji za: lebija.

Dżowčička domoj běžeše,
Ze swojimaj ručkomaj machotaše.

Nan so nad njeju džiwaše,
Kak so jej tola stało běše.

Dżowčička wšitko powjedaše,
Štož bě jej takle stało so.

„„„Nano, luby nano mój!
Ty sy džěłał cyłu božu nóc.

A ničo ty njejsy wjac wudžěłał,
Štož jenož te tupe hozdže tři,

Štož jenož te tupe hozdže tři
A hišće tu wótru ledžbiju.

Z tymi b'dże syn boži přibijany,
Z wótrej b'dże ledžbiju překlóty.““

Jeje nan tón praješe:
„Ja chcu wzać te hozdže tři,

Ja chcu wzać te hozdže tři,
A hišće tu wótru ledžbiju.

Ja chu je donjesć do hľubiny,
Hdžež je nihdy nichtó njenamaka.“

Hdyž je so minylo přez třiceči lět,
Židža tam konje napojachu.

Te hozdže tři horje spłownychu
A hišće ta wótra ledžbijia.

Židža te hozdže sobu wzachu,
A z tymi Jězusa přibijachu.*)

*) Rjadkaj na ledžbijia spominacaj staj so bjezdwlne zabyłoj. M. H.

Powjesće ze serbskeho kraja a luda. II.

Wot *Handrija Seilerja*.

1. Tři łopješkaty džečel.

Dom swjaty Pětyr přez pola
Po šćežcy něhdy džěše,
Duž ducy zetka burika,
Kiž sykł tam džečel běše.

„Kak džiwnje“, burik zawała,
A Pětra hladać prosy,
„Kak džiwnje, zo tři łopješka
Wšón džečel w polu nosy“!

Zo dobrych wěcow wšěch su tři,
So Pětyr slyšeć dawa,
To prěduje a woznami
Tež tale džiwna trawa.

Bur wuznać dyrbi džakowny:
Hdyž te mam, to je hnada.
„A kajke to?“ bur wurazy
A do ryče jom' pada.

So naspać, najěsc, nadžělać,
To troje džečel měni,
Tu hnadu daj sej spodobać,
K tom' třećom' njebudž lěni.

So naspać, najěsc, nadžělać,
Kom'ž Bóh te šacy staji,
Tam njerěka: we nuzy stać —
Třiłopjenačk to praji!

2. Cufanje.

Jank dopołdnja bě pobył w měsće
A powjeda za wobjedom:
Sto zajacow, to wěřče wěsće,
Ja widzach z jenym wotmachom
Tam w jenych kefčkach při puću;
To kóždy dzeń njej' k widżenju.

„Mój syno! njebarč, to či praju“,
Nan džeše a so hněwaše,
„Te małe kefčki tež ja znaju,
Naš dwór tón mało mjeński je,
Na tajkej wuzkej rumnosći
Sto zajacow so njedzerži.“

Njech tež so druhdy woči mola,
Ja njecham přihać, powjetšeć,
Poł sta pak jich tam běše tola,
Syn poča khroble wobkrućeć;
Nan pak so njeda zamolić:
„Praj, kak sy je mohł přelićić?“

To do swědomja Jankej džeše,
Wón skoro wobżaruje lžu,
Nó, dwacyći jich tola běše, —
Wón wrěsny, — dha pak wobsteju;
Nan wza pak flintu ze scény:
„Pój třečeč nětk te zajacy.“

A jako honić počinaštaj,
Kak wjele jich tam wuskoči?
Nic jeneho tam njenam'kaštaj
A nan so k Jankej wobroći:
„Tu dopokaz mam widomny,
Kak zelhanka če njezdusy.“

Su prózne tu tež kerki, pola,
Jank rjekny a so přebarbja,
Nó, šrótowaše so tu tola,
To pak njej' nihdy žana lža!
Jel' njeběchu to zajacy,
Dha běchu wěsće kurwoty!

3. Hans a Jurij,

abo:

pjenježny duch na horje Lubinje.

Na Lubin, nóc do swjatoh' Jana,
Dwaj snowaštaj so khudžinkaj
A bórbotajo prosytaj:
Je rada pola tebje žana,
O smilny ducho pjenježny!
Dha wotankń pincey, komory,
Dźél z namaj twój šac njetrjebany
We črjewach hory překhowany.

A hnydom wotankny so hora
A durje wotewrichu so, —
Puć poswětluje swětleško;
Nutř džetaj wobaj kaž do dwora,
Hdžež wulke psysko zašćowka,
A šery muž jej pokicha:
„Tu bjeťtaj nětko, štož je trjeba,
Štóž wjacy wozmje, tón so zjeba.“

Huj z radosću Hans počežkuje
Te pjenjez-polne sudobja
A pruhuje mōc ramjenja,
Měch połny złotych nasypuje,
A z dejmantami, parlemi
Sej škörnje, zaki napjelni,
A trjebać mysli to wšo rjenje —
A zaepi ducha pohroženje.

Tež khudzink Jurij skoro běše
So nahramnosći slepić dał,
Njej' potrjebu pak přepinał.
Mam masku złotych jenož w měše,
Wón mysli, z tym tež dosaham,
Zo wšitke džery zatykam,
A hišće cyła wjes b'dže hladać,
Kak Jurij njetrjeba wjac tradać.

Bračk njehorný wšón křiwy, khory,
Hans njese, hač so motaše;
A Jurij skačo za nim dže,
Hač pola Bělčec z Lubin-hory
Staj dόšloj a so synjetaj,
A slónčko skhadža nad nimaj;
Duž kuknje kózdy wćipny jara
Na krasnosć dostateho dara.

Ach! křika Hans a ruje włosy, —
Mój šac duch zaměnil mi je,
Šćerk, wuhlo mam a kamjenje!
Ja tórny mlóčach prózne kłosy. — —
A Jurij? — čiše smějka so
A měša złote bohatstwo,
„Pjeć złotych, nó! wón k Hansej džeše,
Za zrudne ničo, kiž ty žnješe!“

Dwě sčě a štyrcyći lěkařskich zelow ze serbskim pomjenowanjom z lěta 1582.

Wudate wot **K. A. Jenća** a **Michała Rostoka**.

W lěće 1862 přebywach wot njewobstajneho wjedra na dališim pućowanju zadžewany tydžeń w Barlinje. Tuto moje zastaće tam nałożich k přeptytanju serbskeju rukopisow w kralowskej knihowni, na kotrajž běch hižom

před lětami přez k. prof. Dr. Pfula w Dreždānach kedž-bliwy sčinjeny. Wobaj rukopisaj sym pozdžišo w 1. zešiwku našeho Časopisa wot lěta 1862 wopisał a přistajich tam tež na kóncu mojeho nastawka nadžiju, zo budu snadno pozdžišo, jeli so mi poradži, zo rukopis pod číslom XVIII. wotpisany dostanu, tón samy cyły w našim Časopisu sobudžělic. Zo móžu tuto slubjenje nětko dopjelnić, za to mam so džakować knjezej stud. duchownstwa Ernstej Oswaldej Mrózakej z Wulkich Zdžarow, kiž tu khwilu w Barlinje študuje a je mi tamny cyły rukopis w lěće 1866 wotpisał. Wón je našemu čitáristwu z tym čím wjetšu službu wopokazał, čim wobčežniše wotpisanje tamneho husto dosć khětro njezrozymliwe spisanego rukopisa bě a tehodla wupraju jemu za tajku jeho prócu tudy zjawnje swój a wěsće tež wšitkých lubowarjow našeho Časopisa najwutrobníši džak.

Štož nětko rukopis samy nastupa, dha mam scéhovace předspomnić. Spisany je in folio wot znateho delnjołužiskeho serbskeho spisačela Albina Mollera, kiž bě wokoło lěta 1574 duchowny w Třupcu pola Lubnjowa a je w spomnjenym lěće prěnje serbske knihi (spěwařské a katechismus) čišćeć dał. Dokelž bě Moller jenož znajeř delnjołužiskeje ryče, dha su tež wšitke serbske wurazy jeho rukopisa jenož z delnjołužiskeje serbskeje ryče sem wzate, štož měješe so při wobdžělanju jeho pisma swěru wobkedžbować. Titul jeho botaniskeho rukopisa namaka so hižom w 1. zešiwku Časopisa lěta 1862 a mam k temu jenož hišće to přistajić, zo je lěkař, za kotrehož je Moller swoje zelowe mjena nahromadžil, po k. Mrózakowym wotpisku „Leonhard Fürmeijer Zum Thurnn“ rěkał.*)

*) Napismo rukopisa je tajkele: Namenn der vornembſten Arzney Kreuter Thynn Lateinischer Deutscher Und weniſcher Sprachenn dem Erenntvhesten Achtbaren Und wulerfarnen Herrnen Leonhardo Fürmeijern Zum Thurnn Khurs. Brandenburgiſchens Leybes Medico Zum Berlien, Meinem groſquinstigen Hern, patronen Und mechtigenn fürderern vorehert Undt Zugeschrieben durch M. Albinum Mollerum Straupicensem Lusatium anno 1582.

Jako běch wotpismo rukopisa dostał, zjenočich so k wułożenju Mollerowych botaniskich mjenow z našim česćenym rostlinarjom k. M. Rostokom, wučerjom w Drječinje, a tutón bě tež hnydom k tajkemu dželu zwólniwy a je to same tež ze znatej wučenosću zbožownje dokonjał, tak zo nětko nimale wot kóždeje rostliny, kotruž w Mollerowym rukopisu nadeńdżemy, wěmy, kotru je wón měnił, abo kak je ju wón pomjenować chcył.*
To poslenše wuslědžić, njebě tak lohke, dokelž su wšelake слова pola Mollera husto dosć jara hubjenje pisane a dokelž wón wosebje za swoje serbske mjena hišće z cyła žadyn prawopis njeměješe, ale je te same z pomocu němskich pismikow pak tak a pak hinak pisał. Dale njedadžo so pola Mollera tež předco jednotliwe pismiki w jeho rukopisu rozeznać, tak zo při najwjetšíj prócy njewěš, hač dyrbíš „r“ abo „u“, „g“ abo „p“, „l“ abo „t“, „M“ abo „R“ a t. d. čitać. Tehodla njedžiwaj so tež nichtó, hdyz̄ druhdy (kaž na příklad pod č. 140) w našim wułożenju cyle druhe mjeno namakaš, hač po zdžačo we wotpismje k. Mrózaka.

K dorozymjenju našeho scěhowaceho wułożenja mamy hišće to naspomnić, zo je kóždy króć přeni rynčk jeneho čišla Mollerowy original po k. Mrózakowym wotpismje. Druhi rynčk praji, kak je Moller pisać chcył abo pisać dyrbjał, a w dališich rynčkach namakaju so k. Rostokowe wułożenja z přistajenymi pomjenowanjemi teje sameje rostliny, kotruž je Moller w. 1. rynčku w delnjołužiskej ryci pomjenował, w hornjołužiskej serbskej, w českéj pôlskej, ruskej a druhich ryčach.

Hač runje z Mollerowego džela wulke pokłady za serbski słownik wubrać njemóžemy, dokelž su jeho serbske mjena z wjetša jenož přełoženja īaćanskich abo němskich wurazow a jenož tu a tam z luda, dha wjeselimi so tola nad nim jako na wopomniku našeje ryče ze

*) We wukładowaniu steji před S. a H. hornjolužiske systemske pomjenowanje, před Č: české, před P. pôlske, před R. ruske a před JS. južnoserbske.

stareho časa. A tež ryčespytnik móže w nim, kaž so nadzijamy, to a tamne namakać (přirunaj č. č. 197, 199 a t. d.), štož jeho z Mollerowym rukopisom spřečeli.

Aržueh Kreuter Jhu dreherley Sprachenn.

1. Assodilus, Affodie wurz, Affodill Khuren,
Asphodelus, Affodillwurz, Afodylowy kórjeń,
Asphodelus albus, Weißer Affodill, Kopyčko běle S., Ko-
píčko královské Č. — Off. Radix Asphodeli. A. verus,
albus, non ramosus, Hastula regia. Affodillwurz.
2. Hemerocallis, Golbwurz, Slotta Khurem,
Hemerocallis, Goldwurz, Złoty kórjeń,
Lilium Martagon. Türkenbund-Lilie. Lilija złotohlójčna
S. Zlatohlávek Č. — Off. Radix Martagonis. Martagum,
Martagon. Lilium sylvestre sive montanum. Hemerocallis
sylvestris. Asphodelus off. Goldwurz, wilde Lilgen, Affo-
dillwurz.

Přispomnjenje. Złote lilije, Feuersilie, Lilium bul-
biferum rěkachu tehdy Lilium rufum sive cruentum,
Hemerocallis Diose. Gold- oder Feuersilien.
Nětčiše Hemerocallis bě Lilio-Asphodelus, Affo-
dill-Lilien.

3. Semper vivum, Hauswurz, Rossithodnyef,
Semper vivum, Hauswurz, Rozchodnik,
Semper vivum tectorum. Hauswurz, Hauslaub. Rozkob-
nik*) město rozkhodnik Hl. Rozchłodnik, ro-
zchornik, rozporki Dł. — Off. Folia Semperivi s.
Sedi majoris.

4. Portulaca, Burgelfraut, Pułška freša,
Portulaca, Burgelfraut, Polska krajasa,
Portulaca oleracea s. sylvestris D. Gemüse-Portulak.
Pórtłak, kurjaca noha S. Kuřinoha polní Č. — Off. Herba
recens Portulaceae. Portulaca angustifolia, sylvestris,
min. Wild Burzel, Porzel, Borgel, Portulac, Sauborzel,
Grenzel.

*) Přez čišć wuznamjenjene serbske pomjenowanja su hišće nětko
plaćace wurazy z ludoweho erta.

Red.

5. Rosea radix, Rosewurz, Rožne kuren,
Radix Rhodia, Rosewurz, Rožiny kórjeň,
Rhodiola rosea L. Sedum Rhodiola Dc. Rosentwurz.
Różowka, różowy korzeń S. Radix Rhodia vel rosea,
Rhodia radix off. Rhodiser oder Rosewurz.
6. Chamoedris, Gamandenle, Mudreſele,
Chamaedrys, Gamanderle, Módre zele,
a) Matth. Teucrium Chamaedrys. Gemeiner Gamander.
Dubčica prawa. (Kwětki na čerwjeń.) — Off. Chamaedryos herba. Chamaedrys vera & nobilis, quercula &
Serratula min. Calamandrina purpurea. Edel-Gamanderlein, klein Bathengel. — b) Moll. Veronica latifolia L.,
V. Teucrium Vahl., V. Pseudochamaedrys Jacq. Gamanderartiger Ehrenpreis. Rozraz širokolistnaty, serpina.
(Kwětki módre.) — Off. Veronicae Teucrui herba. Chamaedrys vulgaris s. spuria, Teucrium coeruleum, Calamandrina coerulea, Morsus mulierum. Wild Gamanderlein, Frauenbiß.

Přispomjenje. Słowo serpina přihodží so lěpje k
prjedawšemu, dla Serratula.

7. Veronica, Ehrenpreis, Žežgwalba,
Veronica, Ehrenpreis, Cesčechwalba,
Veronica officinalis. Ehrenpreis. Rozraz lěkařski Hl.
Zele žewjeś bólosców Dł. — Off. Herba Veronicæ.
Ehrenpreis, Ehrenpreis-Männlein, Heil aller Welt, Heil aller
Schaden, Grundheil ic.

8. Schilla, Meer Zwibbel, Murſek Žybula,
Scilla maritima, Meerzwiebel, Mórska cybula,
Scilla (Urginea) maritima. Meerzwiebel. Česnica mórska.
— Off. Radix Squillae, Scillæ.

9. Fabaria, Knaben Kraudt, Boboweselle,
Fabaria, Knabenfraft, Bobowe zele,
Sedum Telephium. Žette Henne. Kokoški Hl. Huchac-
cowy kał Dł. (= zaječi kał; huchac = wuchač, Lang-
ohr, Haſe.) — Off. Radix Fabariae, Fabae crassae, Te-
lephii. Crassulæ majoris. Žette Henne, Knabenfraft, Wund-

fraut, Bruchwurz, Donnerbohnen, Holzwang. (Boby = Bohnen.)

10. Spatula foetida, wandlauſkraut, Szynwylneſele,
Spathula foetida, Wandläufkraut, Scěnwine zele,
Iris foetidissima. Stinkende Schwertlilie. Šklenčernja
smjerdžata. — Off. Radix Xyridis s. Spathulæ foetidae.
Stinkende Lilie, Wandläufkraut. (Scěna = Wand; scě-
nawa, scěna, šóna, šéuna, šúnwa, šúnawa, šcénawa,
scěnawa = Wandlaus, Wanze, Bettwanze.)

11. Personata, Große Kletten, Janowelottena,
Personata, Große Kletten, Ranowe łopjena,
Lappa major. Große Klette. Čělc Hł. Badak, baduk
Dł. Lupen větši, lopuch Č. — Off. Radix, herba semina
Bardanae. Bardana s. Lappa major, Personata major,
Personaria, Arctium. Große Kletten, Grindwurzel.

12. Xanthium, Klein Kletten, Małe Badošy,
Xanthium, Kleine Kletten, Małe badocki.
Xanthium strumarium. Spišklette. Čepc Hł. Czepiec P.
Lupen menší, řepen Č. — Off. Xanthii s. Bardanae minoris
herba, semina. Kleine Klette, Spišklette, Igelsklette, Bettlerläuse.
13. Cardus Burtirtus (?), Kardebenedick, Bosz wujsoch,
Carduus benedictus. Cardobenedicten, Bózi wóset,
Cnicus benedictus. Cardobenedictenkraut. Hórkowóst. —
Off. Cardui benedicti herba, semen.

14. Cardus Mariae, Mariendisteln, Pevžs,
Carduus Mariae, Mariendistel, (Špjenc?) Puš-wóset?
Silybum Marianum G. Carduus marianus L. Mariendistel,
Frauendistel. Wótrowóst, wótropětr, kałaty pětr, žo-
njacy wóst S. Ostropec, -pes, ostropestr, -pestrec Č. Sem
sluša najskerje tež mjeno: pisana Marja. — Off.
Cardui Mariae herba, semina. Carduus Mariae, albus,
lacteus, vulg. leucographus (= běl, pisany wóst), Spina
alba hortensis (= bělý špjenc). Marien- oder Frauen-
wehr, weiße Wegdistel, (= pućowy wóst) Stechkraut.

Přispomnjenje. Zda so, zo pola serbskeho mjenia
słowčko pobrachuje, pak wóset, pak běly.

15. Resta bovis, Ochjennbrech, Sanowesth,
Resta bovis, Ochsenbrech, Zanowjež,
Ononis spinosa. Hauhechel. Tryčk Hł. Zanowjež, ja-
nowjež Dł. — Off. Radix Ononidis, Restae bovis. Ononis
off. Anonis spinosa, Resta vel Arresta bovis. Hauhechel,
Hartelheu, Ochsenbrech, Pflugsterz, Harn- oder Stallkraut,
Wittwerkrieg, Weiberkrieg.
16. Crynthium, Mannstreu, Mužkatomož.
Eryngium, Mannstreu, Muska pomoc,
Eryngium campestre. Mannstreu. Wětrnik, muski wóst.
— Off. Radix Eryngii.
17. Mandragora, Ultraun, Knížecí,
Mandragora, Ultraun, Kisončk, kuseńk?
Mandragora officinalis. Ultraun. Pokřin Č. Pokryn R. —
Off. Mandragorae radix. Ultraun, Zauberwurzel.
18. Balaminum, Balsam Kraut, Balsamèle,
Balsamina, Balsamkraut, Balzamowe zele,
Impatiens Balsamina. Balsamine. Balzamina S. P. Č.
R. — Off. Balsaminae herba.
19. Salanum, Nachschatten, Zarne Nochnýže,
Solanum nigrum, Nachschatten, Carne ronica,
Solanum nigrum. Schwarzer Nachschatten. Ronica, ra-
wina, ronidło, kny kawa, swinjace borło, čornušk
Hł. Ronico Dł. Lěpje: wrónica, wrónidło, wrónico S.
Woronjaška R. — Off. Solani nigri herba. Nachschatten,
Säufraut.
20. Veciraria, Robeellen, Berwone Nochnýže,
Vesicaria, Boberellen, Cerwone ronica.
Physalis Alkekengi. Judenfirſche, Schlutte. Měchowka S.
Miechowka P. — Off. Baccae Solani vesicarii. Alkekengi.
Halicacabum, Solanum vesicarium. Judenfirſchen, Bobo-
rellen, roth Nachschatten, Schlutten.
21. Aloe, Aloe, Aloe,
Aloë, Aloe, Aloej,
Aloë perfoliata. Aloe. Alowej. — Off. Gummi Aloes.

22. *Coriantrum*, *Corianda*, *Corbiann*,
Coriandrum, *Coriander*, *Korbjan*,
Coriandrum sativum. *Coriander*. *Koriandr*, *korjan*. —
Off. *Semina Coriandri*. *Coriandrum sat.* *Corion*, *Corianum*.
Coriander, *Wanzendill*.
23. *Papaver sativum*, *garten Magsenwurz*, *Domatñy mahđ*,
Papaver sativum, *Garten-Magsamen*, *Domacny mak*,
Papaver somniferum. *Garten-Mohn*. *Mak zahrodny*. —
Off. *Papaveris albi et nigri semen*. *Garten-Mohn*, *Mag-*
samen, *Mahnſaat*, *Delmagen*.
24. *Papaver ereticum*, *Feldwegſamen*, *Pulſky mahđ*,
Papaver erraticum, *Feld-Magsamen*, *Polski mak*.
Papaver Rhoeas. *Klatschroſen-Mohn*. *Smažnička*, *koko-*
kule, *džiwi mak Hł*. *Mack Dł*. — Off. *Papaveris er-*
ratici s. Rhoeados flores, *semina*. *Wilder Mohn*, *Feld-*
Magsamen, *Korn*, *Klatsch*- oder *Klapperroſen*.
25. *Githago*, *Radenn*, *Kruckoll*,
Githago, *Räden*, *Kukol*.
- Agrostemma Githago*. *Acker-Rade*. *Kukel Hł*. *Kukol*
Dł. — Off. *Nigellaſtri s. Githaginis herba*, *radix*.
26. *Sideretis*, *Glied Kraut*, *Zyż*,
Sideritis, *Gliedkraut*, *Cysé*.
- Stachys recta*. *Gerader Ziest*. *Čist runy Hł*. *Cysé Dł*.
— Off. *Herba Sideritidis*. *Sideritidis & Tetrasis off. ar-*
vensis, *Sideritis Heraclea*, *Herba Judaica*. *Gliedkraut*,
Wundkraut, *Zeižchenkraut*, *Feld-Andorn*.
27. *Hyosiamus*, *Bilſam Kraut*, *Bylann*,
Hyoscyamus, *Bilsenkraut*, *Bělan*.
- Hyoscyamus niger*. *Schwarzes B.* *Blen*, *blin*, *blek*, *ko-*
žany pětr, *woblěd H*. *Bělman*, *bělmanowe zele*
Dł. — Off. *Hyoscyami nigri herba et semina*.
28. *Aquilegia*. *Agleifraut*, *Mudra roška*,
Aquilegia, *Agleifraut*, *Módra rožka*.
- Aquilegia vulgaris*. *Aglej*, *Akelei*. *Zahrodne zwónčki*.
módry pětrowy kluč. — Off. *Aquilegiae herba*, *flores*,
semina.

29. Centaureum majus, Groß 1000 gulden,
Centaurium majus, Groß Tausendguldenkraut,
welesotto sele,
Wjele zlate zele,

Centaurea Centaurium. Große Blütenblume. Jasonc S.
Jasieniec P. Jesenec Č. — Off. Centaurii majoris radix.
Rhaponticum vulgare off. Centaurium maj. Gemeine Rha-
pontik, groß Tausendguldenkraut, groß Aurinwurz.

30. Febrifusa, Fieberkraut, Zymyznie sele,
Febrifuga, Fieberkraut, Zymicne zele.

Erythraea Centaurium. Tausendguldenkraut. Ščetka Hł.
Cerwona ščotka Dł. — Off. Centaurii minoris herba,
flores. Centaurium minus off. pàrvum, Centaurea minor,
Febrifuga, Fel terrae, Aurea. Klein Tausendguldenkraut,
Fieberkraut, Biberkraut, Erdgalle, Aurin.

31. Acetosa. Saur Ampfer, Lohrtuch,
Acetosa, Sauerampfer, Lompuch,

Rumex Acetosa. Sauer-Ampfer. Kisykał Hł. Łom-
puch, hampuch Dł. — Off. Acetosae vulgaris s. nostra-
tis radix, herba, semina.

32. Chrisanthemum, Goldwiesenblum, Łokajšyna,
Chrysanthemum, Wiesengoldblume, Łokaśina,
a) Matth. Chrysanthemum segetum, Myconinis, corona-
rium. Goldblume, Wucherblume. Złotokwětk S. b) Moll.
Caltha palustris. Dotterblume. Łoknadż, Łuknadż, bu-
dżernak, łupnak Hł. Łokaśina, hokaśina Dł.
Caltha palustris, vulgaris flore simplici. Dotterblume,
Schmalzblume, Kuhblume, Mattenblume.

Přispomjenje. Zo je Moller tutu rostlinu měnit,
wěmy z teho, dokelž po swědčenju Matthioli-
owym tehdy wšelacy zela-wopisowarjo město
prawych chrysanthemow, kotrež na polach a
we zahrodkach rostu, nic pak na łukach, tutu
rostlinu woznamjenjachu. To dopokaže tež
słowo „Wiesen“ = Goldblume a delnjolužiske
mjeno tuteje rostliny „łokaśina abo hokaśina;“
přetož hewak bě wěscie „złoty kwět“ stají.

33. Floss S. Johan. S. Johannisblum.

Flos St. Johannis, St. Johannisblume,

S. Jana quity.

S. Jana kwěty.

a) Arnica montana. Berg-Wohlverleih, Johannisblume. Janske róže, njemdre zele, runane zele S. — Off. Flores, herba Arnicae, Doronici germanici. Arnica s. Læcea lupi off. Alisma & Damasonium, Chrysanthemum latifolium, Plantago & Caltha alpina. Nardus Celtica altera, Doronicum Pannonicum. Wohlverleih, Mutterwurz, Christwurz, Johannisblume, Waldblume, Engeltranf, Fallkraut, groß Luziankraut. b) Chrysanthemum Leucanthemum. Wiesen-Wucherblume. Złotokwětk běly, běle janske róže, běly wósmuž, konjace zele, swjerbička S. — Off. Herba, flores Bellidis majoris s. pratensis. Große Gänseblumen, große Maßlieben, Johannisblumen.

34. Calcha, Reigelblumen, Noghafy,

Caltha, Ringelblumen, Nogaki,

Calendula officinalis. Ringelblume, Todtenblume. Smjertne róže, smjertnička, knochotka S. Nogietek, Nagietka P. Nogotki R. — Off. Calendulae herba, flores, semina. Caltha vulgaris, Calthula, Calendula off. sativa, Chrysanthemum, Solsequium aureum, Verrucaria. Ringelblumen, Goldblumen, Warzenkraut.

35. Chamomilla, Chamillen, Rhumanfy,

Chamomilla, Kamille, Romanki,

a) Matricaria Chamomilla. Feldkamille. Hermancík Hl. Rumank, rymanek, běly kwět Dl. — Off. Herba cum flor. Chamomillae, Chamaemeli vulgaris. Romey, Chamille, Kamille, Hermel, Hermünzel. b) Anthemis nobilis, römishe Kamille. Romjanka, khamylki. — Off. Flores Chamomillae Romanæ, Chamaemeli nobilis.

36. Lactuca, Lavič, Solath,

Lactuca, Lattich, Salat,

Lactuca sativa. Salat. Solotej Hł. Salat Dł. —
Off. Herba, semina Lactucae. Salat, Lactuc, Lattich.

37. Entivia, Leberdistell, Labrawusſeč,
Endivia, Leberdistel, Labrowy wóset,
Cichorium Endivia. Endivien-Wegwart. Šérbak S.
Szcerbak P. Štěrbák Č. — Off. Herba, semina Endiviae.
Endivien, weiß Endivien, Leberdistel, große breitblättrige En-
divien.

38. Accipitrina, Habichtskraut, Jäſſebowesele,
Accipitrina, Habichtskraut, Jastřebowe zele,
Sisymbrium Sophia. Sophienkraut. Smjerdzata kwětka
rukej drobnołopješkaty. — Off. Herba et semen Sophiae
Chirurgorum. Sophia chirurgorum, Seriphium Germ. Se-
riphium absinthium, Nasturtium sylv. tenuissime divisum,
Nasturtium myriophyllum, Accipitrina, Thalictrum, semen
lumbricorum. Sophien-, Habichts- oder Fieberkraut, Well-
oder Wurmsamen. Je-li pak Accipitrina = Hieracium
Matth. = Habichtskraut, dha njeje nětčise Hieracium = ja-
třobník, ale je Sonchus arvensis, Acker-Gänſedistel, mlóčník
rólny Hł. Mlac Dł.

39. Sonchus. Dudistell, Mlaž,
Sonchus, Dudistel, Mlac,
Sonchus asper (et laevis). Rauhe Gänſedistel. Mlóčnak
drapaty Hł. Mlac Dł. Mléč Č. (Mlóč Hł. = mejske
róže, Löwenzahn, Leontodon Taraxacum.) — Off. Sonchi
asperi folia. Sonchus spinosus vulg. s. aspera, Lactu-
cella & Cicerbita Off. Brassica s. Lactucale porcina.
Sonchenkraut, Sau-Gänſe- oder Dudistel, Säumelf, Hasenkohl.

40. Senecio, grindt Kraut, Szerbesele,
Senecio, Grindkraut, Swjerbne zele. (?)
Senecio vulgaris. Baldgreis, Kreuzkraut. Babkadzédk,
staršík powśudźomny S., Masleni grint JS. — Off. Herba
Senencionis. Senecio off. min. vulg. Erigerum, Herba
pappa & terminalis. Kreuz- oder Grindwurz, Kreuz-
Grimm- oder St. Jacobskraut, Baldgreis.

41. Zichorium, Wegewart, Pſſydroſneſele,
Cichorium, Wegwart, Přidržné zele,
Cichorium Intybus. Wegwart. Změrníwe zele, wot-
počinkowe zele, módry mlóč, módre slónčne
róže, módra knježnička, čakanka Hl. Plonowe
zele Dł. Čakanka Č. Podróžník P. Potrošník JS. — Off.
Cichorii herba, radix, flores, semina. Cichorien, Wegwart,
Hindlăuft.
42. Auriculamuris, Meusohrlein, Miſſyne Wucho,
Auricula muris, Mausöhrlein, Myſece wucho,
Hieracium Pilosella. Mausöhrchen-Habichtſkraut. Myſace
wuško. — Off. Auriculae muris, Pilosellae.
43. Flos S. Jacobi, S. Jacobs Kraut, Jacobasele,
Flos St. Jacobi, St. Jacobsſkraut, Jakubowe zele,
Senecio Jacobaea. Jacobs-Kreuzſtraut. Květ sv. Jakuba
Č. Sgo Jakuba kwiat P. Staršík Jakubowy S. — Off.
Jacobaea herba, flores. Senecio maj. Jacobaea off. qua-
rund. vulg. Jacobaea Senecio, Herba Jacobaea, Flos St.
Jacobi. Großer Kreuzwurz, St. Jacobsblume oder Kraut.
44. Lathyris, Springwurzel, Dýſyňbkaž,
Lathyris, Springwurzel, (Springſtraut), Šiskac,
Euphorbia Lathyris. Kreuzblättrige Wolfsmilch. Mlóčenc
nakřížny S. Skočec menší Č. — Off. Cataputiae minoris
semina. Springförner.
45. Tithymalus, wolfsſmilch, welckowemloko,
Tithymalus, Wolfsmilch, Wjelkowe mloko.
Euphorbia Helioscopia. Sonnenwend-Wolfsmilch. Mló-
čenc poslončny, wjelče mloko, wjelči mlóč, ka-
ferowe jejo Hl. Kokotowe mloko, kóccyne
mloko Dł. — Off. Cortex Esulae. Wolfsmilch. Tithy-
malus Helioscopius, Solisequius, Esula off. Herba lactaria.
Sonnenwend-Wolfsmilch, Hundsmilch.
46. Stellaria, Stern Kraut, Quyſdyſele,
Stellaria, Sternſtraut, Gwézdwowe zele,
Aster Amellus. Virgil's Sternblume. Hwězdnica tupá S.
Hvězdník tupý Č. Hvězdová bylina Matth. — Off. Asteris

attici herba, radix. (Aster = Sternkraut. Aster atticus = blau Sternkraut.)

Přispomjenje. Nětčíše *Stellaria Holostea*, Sternkraut, ptačenc, mjenowachu tehdy *Gramen leucanthemum*, Augentrostgras.

47. *Prunella*, Braunullen, Gmelýf,
Prunella, Braunelle, Chmjelik.

Prunella vulgaris. Braunelle. Jězoník, rězoník, brunawka Hł. Brunowe zele Dł. — Off. Herba *Brunellae*, *Prunellae*.

48. *Serpentaria*, Natterwurz, wusowykuren,
Serpentaria, Natterwurz, Wužowy kórjeń.

Polygonum Bistorta. Natterwurz. Wurodka, wojnenki Hł. Hadí kořen, hadovec, užovník Č. (Huž, wuž = had.) — Off. Radix *Bistortae*, *Colubrinae*. *Bistorta*, *Serpentaria*, *Colubrina*, *Dracunculus maj. et min.* Natterwurz, Schlangenwurz, Krebswurzel.

49. *Eufrasia*, Augentrost, wudżnezele,
Euphrasia, Augentrost, Wócyne zele (= Wočowe zele, mjadrowe zele?)

Euphrasia officinalis. Augentrost. Swětlik, srawowe zele. — Off. Herba *Euphrasiae*. Augentrost, Hirnfraut, weiße Leuchte. *Euphrasia*, *Euphragia*, *Ophthalmica*, *Ocularia*.

50. *Amarantea Lutea*, Reinblumen, Khujšanky,
Amarantha lutea, Rainblumen, Kósanki,
Helichrysum arenarium. Sand-Immortelle. Kóčinki, kočanki Hł. Kósanki Dł. Kacanki P. — Off. *Stoechadis citrinae flores*. *Stoechas citrina* off. Germ. *angustifolia*, *Heliochrysos* & *Tinearia lutea*, *Elichrysum*, *Chrysocome*, *coma aurea*, *Amaranthus luteus*, *Gnaphalium luteum*. Rainblumen, Laugen-, Heide-, Schnitter- oder Winterblumen, Motten-, Schaben- oder Laugenfrait, gelbe Räzenpföllein.

51. *Flosamoris*, Tausentschön, tausentschony,
Flosamoris, Tausendschönchen, Tausendschöny,
Amaranthus hypochondriacus, caudatus etc. Fuchsenschwanz-

Amaranth. Čerwena lišča wopuš, šedrjenc. Amaranthus vulgaris, purpureus, Circaeae, Flos amoris, Flora-mor. Amaranth, Taufendschön, Sammtblume.

52. Trifolium, wiesenflee, Quissyna,
Trifolium, Wiesenflee, Kwiśina.

Trifolium repens (et pratense). Wiesen- oder weißer Klee. Dzecel běly Hl. Kwiśina, zíselina Dł. — Off. Trifolii albi flores. Trifolium acutum, pratense vulg. album. Gemeiner Klee, Spitzflee, weißer Wiesenflee.

53. Trifolium odoratrum, Siebenge Zeit, Mhlowesele,
Trifolium odoratrum, Siebengezeit, Mólowe zele,
Melilotus coerulea. Blauer Steinflee, Siebengezeit. Sydomdzesatne zele. Hl. Mólowe zele Dł. — Off. Meliloti coeruleae s. Loti odorati s. Trifolii odorati aegyptiaci herba, flores. Ägyptenfaut, blauer Steinflee, Siebengezeit.

54. Melilotus, Stein Klee, Rähmena quysyna,
Melilotus, Steinflee, Kamjeńtna kwiśina,
Melilotus officinalis et vulgaris. Gemeiner und weißer Steinflee. Komonica Hl. Č. Byckowina, buckowina, ašerjowe zele Dł. — Off. Meliloti citrini herba, flores, semina. Herba s. Summitates Meliloti. Steinflee, Honigflee.

55. Foenum graecum, Bockshorn, Kužlaroha,
Foenum graecum, Bockshornflee, Kózlaroh
(Kozyroh),

Trigonella Foenum graecum. Bockshornflee, Kužhornflee. Kozyradka Hl. Kozieradka P. Seněnka, řecké seno Č. — Off. Foenugraeci semen. Griechisch Heu, Bockshorn.

56. Urtica major, grože Neſſeln, wehle Kopřivy,
Urtica major, Große Neſſel, Wjele kopřiw, Urtica dioica. Große Neſſel. Kopřiwa wulka. — Off. Radix Urticae majoris.

57. Urtica minor, Cyter Neſſeln, Sagawyže,
Urtica minor, Eiterneſſel, Žagajca,
Urtica urens. Kleine Neſſel, Brennneſſel. Kopřiwa mała,

w o ž a h a l c a Hł. Žagajca, žagajče kopřiwy Dł. — Off. Urticae minoris herba, semina. Kleine Brennnessel, Heiterneſſel.

58. Urtica Romanorum, Römische Neſſeln, Römisče Kopřiwy,
Urtica Romanorum, Römische Neſſel, Romske kopřiwy,
Urtica pilulifera. Pillentragende Neſſel. Romske kopřiwy.
— Off. Urticae romanae semen. Römische oder welsche
Neſſel.

59. Manubium, Andorn, Schylnyd,
Marrubium, Andorn, Šelnik,
Marrubium vulgare. Weižer Andorn. Šelnik (skažene
pčelník). — Off. Herba Marrubii, Marrubii albi, Prasii.
Andorn, Marienneſſel.

60. Melissa, Melissa bin Kraut, zol zyneſele,
Melissa, Melisse, Bienenfraft, Peolcyne zele,
Melissa officinalis. Melisse. Rojownik, rojnik, roz-
honik, matkowe zele, pčolenc, mjedawka,
melisa S. Matocznik P. R. — Off. Herba Melissae ci-
trinae s. citratae s. hortensis.

61. Nepeta, Kornwurz, Pułſzamyttey,
Nepeta, Kaſenmünze, Polska mjetwej,
Nepeta Cataria. Kaſenmünze. Kocornik, šanta. — Off.
Herba Nepetae. Kaſenmünze, wilder Poley, Kornmünze.

62. Menta rubra, Rottwurz, Zervona mytten,
Mentha rubra, Rothmünze, Ceŕwona mjetwej,
Mentha sativa. Gebaute Münze. Mjatlička zahrodna.
— Off. Menthae aquatica s. Balsami palustris herba.
Mentha aquatica maj. Mentha rubra, Calamintha aqua-
tica, Balsamina agrestis. Waffer oder rothe Bachmünze.

63. Menta crispa, Krauswurz, Kužerave Mytten,
Mentha crispa, Krausemünze, Kužerjawa mjetwej,
Mentha crispa. Krause Münze. Mjatlička kudžerjawa Hł.
Kužerata mjetwej Dł. — Off. Herba Menthae crispae.

64. Menta acuminale, Spizwurz, Spyžna Mytten,
Mentha acuta, Spižmünze, Špicna mjetwej,

Mentha viridis. Grüne Münze. Mjatlička zelena. — Off.
Menthæ acutæ s. Romanae s. Menthastræ herba.

65. Pulesium, Boleyn, Puley,
Pulegium, Boleyn, Pólej,

Pulegium vulgare. Boleyn. Pol Hl. — Off. Herba Pulegi.

66. Diptamnus, Diptam, Dyptam,
Dictamnus, Diptam, Dyptam.

a) Origanum Dictamnus. Cretischer Diptam. Brunotosta dréwdowa. — Off. Folia Dictamni cretici. b) Dictamnus albus. Weißer Diptam, Spechtwurz. Dréwda běla. — Off. Radix Dictamni albi s. Fraxinellæ.

67. Basilicon, Basilicum, Basilca,
Basilicum, Basilicum, Bazylja, bazylka,

Ocymum Basilicum. Bazilienfraut. Bazylja. — Off. Herba, semina Basilici.

68. Maiorana, Maioran, Maiaron,
Majorana, Majoran, Mejeran,

Origanum Majorana. Majoran. Majron Hl. Mejeran Dł. — Off. Majoranae herba.

69. Origanum, wölgemut, Leberfa,
Origanum, Wohlgemuth, Lebjedka.

Origanum vulgare. Wohlgemuth, Dosten. Bruna tosta Hl. Lebiodka P. — Off. Herba origani vulgaris.

70. Serpyllum, Quendell, Quendell,
Serpyllum, Quendel, Kwendel,

Thymus Serpyllum. Quendel, Feldkümmel. Babiduška Hl. Babina duška, plon jack Dł. (= plončík Hl.) — Off. Herba Serpylli.

71. Thymus, Thymium, walſky Quendell,
Thymus, Thymian, Włoski kwendel.

Thymus vulgaris. Thymian. Demjenéik, demjanéik Hl. Vlaská mateří douška Č. — Off. Herba Thymi. Thymian, Demuth, welſcher oder römischer Quendel.

72. Hyssopus, Isop, Hysop,
Hyssopus, Isop, Hysop.

Hyssopus officinalis. Ізоп. Језоп Hl. Hyzopica,
izopica Dl. — Off. Summitates Hyssopi.

73. *Ormynum,* Scharlach, Scharlyā,
Orminum, Scharlach, Šarlija,

Salvia Horminum. Scharlach-Salbei. Žarlija, žorlija Hl.
— Off. Semina Hormini.

74. *Salvia,* Salbez, Salbyā,
Salvia, Salbei, Žalbija,

Salvia officinalis. Salbei. Želbija Hl. Žalbija šera
Dl. — Off. Herba Salviae.

75. *Rosmaria,* Roßmarien, Rosmarija,
Rosmarinus, Rošmarin, Rosmarija,

Rosmarinus officinalis. Rošmarin. Rosmarija. — Off.
Anthos s. Flores et herba Rosmarini.

76. *Salvus nerda,* Deutscher Spic̄, Spyranardy,
Spica nardus, Deutscher Spic̄, Špikanardy,

Lavendula spica L. = L. latifolia Ehrh. Breitblättriger
Lavendel. Lěwančik šerokołopješkaty S. Špikanard Č.—
Off. Lavandulae s. Spicae herba et flores. Spica do-
mestica, Spica off. mas, Spica nardus Germ. Nardus Ita-
lica, Pseudonardus mas, Lavandula & Lavendula maj. s.
mas. Spic̄, Špicanarde.

77. *Lauendula,* Lauendelblumenwurz, Lauendell guntfy,
Lavendula, Lavendelblumen, Lawendulowe
kwětki,

Lavendula spica L. = L. angustifolia Ehrh. Lěwančik
wuzkołopješkaty, požetka S. — Off. Lavandulae flores.
Lavendula off. min. s. foemina, Spica Lavendula, Pseu-
donardus foemina. Lavendel.

78. *Valeriana.* Baldrian, Pomoznyd,
Valeriana, Baldrian, Pomocnik,

Valeriana officinalis. Baldrian. Bałdrijan, kózlik,
wolace zele, koče zele S. — Off. Radix Valerianae syl-
vestris s. minoris.

Přispomjenje. Pomocnik Hl. je Pimpinella Sa-
xifraga, Viburnell.

79. Asarium, Hāzelwurz, Ljšynowýkuren,
Asarum, Hāselwurz, Lěšinowy kórjeń,
Asarum europaeum. Hāselwurz. Smolník S. Kopytník
Č. P. R. — Off. Radix, folia Asari.
80. Czariophilata, Benedicthenwurz, Negoll zynkuren,
Caryophyllata, Benedicthenwurz, Negelcyny kórjeń,
Geum urbanum. Reſkenwurz. Sadník, kuklik, smjetanowe zele. Hł. — Off. Caryophyllatae radix. Rägleinwurz, Benedicthenwurz.
81. Ruta, Rauten, Ruta,
Ruta, Ráute, Ruta,
Ruta graveolens. Ráute. Ruta. — Off. Rutae folia
cum capitulis seminalibus.
82. Perforata, St. Johannisbraut, Koſcežkattgeſele,
Perforata, St. Johannisbraut, Chóſcičkate zele,
Hypericum perforatum. Johannisbraut, Hartheu. Kři-
žomne zele, lubozne zele, luboſciwe zele,
škerjedžicowe zele, wiwawe zele, konjaca
kraj. — Off. Herba et flores Hyperici. Hypericum off.
vulg. Herba perforata. St. Johannisbraut, Hartheu.
83. Bellis, Mažleben, Záſſaſele,
Bellis, Mažlieben, Casowe zele,
Bellis perennis. Gänſeblümchen, Mažliebchen. Husace
kwětki, balki. — Off. Bellidis minoris s. hortensis
flores. Gänſeblümlein, kleine Mažlieben, Zeitloſen, Baum-
Bällichen.
84. Menta saracenica, Frauenwurz, Žonnaſka mytey,
Mentha Saracenica, Frauenmünze, Žonska mjetwej,
Tanacetum Balsamita. Frauenmünze, römiſche oder tür-
fiſche Salbei. Turkowska želbija Hł. Turkojska
žalbija Dł. — Off. Herba Balsamitae maris, Menthae
Saracenicae s. Romanae, Costi hortorum, Tanaceti hor-
tensis.
85. Psyllium, Flohesamenn, pgatſeſeme,
Psyllium, Flohsamen, Pchate semje,
(pkhowe symjo),

Plantago Psyllium. Flöhfraft = Wegerich. Khmjelnik S. Chmelik Č. — Off. Semen Psyllii. Flöhſamen.

86. Elenium, Elentfraft, — —

Elenium, Alantwurz, (Womanowy kórjeń), Inula Helenium. Alant. Woman, womanowe zele. — Off. Enulae s. Helenii radix.

Přispomnjenje. Słowo woman bě tehdom hižom znate.

87. Gentiana, Entiann, Entian,
Gentiana, Enjian, Encian,

Gentiana lutea. Gelber Enjian. Hófkowc žoły, hórfki korjeń. — Off. Radix Gentianae rubrae. Gemeiner Enjian. Bitterwurzel.

88. Aristolochia rotunda, Rundeholzwurz, Prožnykuren,
Aristolochia rotunda, Runde Hohlwurz, Prozny kórjeń.

a) Aristolochia rotunda. Runde Österluzen. Kokornak kulojty. — Off. Radix Aristolochiae rotundae. Wahre oder welsche runde Österluzen, wahre runde Hohlwurz. b) Moll. Corydalis bulbosa. Höhlwurzeliger Lerchensporn. Kokorč prónoneplaty. — Off. Aristolochiae cavae s. rotundae vulgaris s. Fumariae bulbosae radix. Radix cava major, off. Cava Herbariorum, Fumaria bulbosa radice cava major, Aristolochia rotunda adulterina s. vulg. Gemeine runde Hohlwurz, Erdfrau, Hahnenšporn, Donnerflug.

89. Aristolochia longa, Österluzen, Mały prožny kuren,
Aristolochia longa, Österluzen, Mały prozny kórjeń.

a) Aristolochia longa. Lange Österluzen. Kokornak dołhi S. Smolnik P. — Off. Radix Aristolochiae longae. b) Moll. Corydalis fabacea. Bohnenartiger Lerchensporn. Kokorč bobojty. — Off. Aristolochiae fabaceae radix. Fumaria bulbosa radice non cava minor. Kleine runde Österluzen, Bohnen - Hohlwurz.

90. Lysimachia, weiderich, werbnyč,

Lysimachia, Weidrich, Wjerbnik, Lysimachia vulgaris. Gelbweidrich. Wjerbica Dł. Wjer-

bnica, bażanowc, żołtnica Hł. — Off. *Lysimachiae vulgaris* herba.

91. *Mercurialis*, Bingelfraut, Myškasele,
Mercurialis, Bingelfraut, Muske zele?
Myšace zele?

Mercurialis annua. Jährliges Bingelfraut. Ščér S. — Off. Herba *Mercurialis*. *Mercurialis mas et foemina*, *Mercurialis testiculata*, *M. spicata*, *Phyllum Theligonon*, *Orchion*, *Cynocrambe*. Bingelfraut, Hundskohl.

Přispomnjenje. Muske zele; na to pokazuje słowo *Orchion* a *testiculatus*. Přirunaj tež č. 171, 172 a 173.

92. *Schrophularia major*, Brennwurz, Skässwesele,
Scrophularia major, Braunwurz, Skasane zele?
Scrophularia nodosa. Braunwurz. Trudownik, koče mydlo. — Off. Herba, radix *Scrophulariae vulgaris* s. foetidae. *Scrophularia* off. maj. Braun-, Sau-, Wurm-, Fisch-, Käfer- oder Knotenwurz, Knollen-, Knoten- oder groß Feigwarzenftraut.

93. *Parietaria*, tag Undt nacht, Zeen á noß,
Parietaria, Tag und Nacht, Žeň a noc.
Parietaria officinalis. Glasfraut, Wandfraut. Scěnowc, dźeń a nóc, nócne zele S. — Off. *Parietariae herba*.

94. *Betonica rubea*, Braun Betonien, Buckwylze,
Betonica rubea, Braun Betonien, Bukwica,
Betonica officinalis. Betonie. Rězačk, serpina, pomjatkowe zele, potentki, bukwica S. Bukwica R. P. Bukvice červená Č. — Off. *Betonicae herba*, flores. *Betonica vulgaris*, purpurea, Veronica, Serratula, Cestron. Betonien, braun B., Wiesen-B.

95. *Verbena*, Eisen Kraut, Spuryš,
Verbena, Eisenfraut, Spóriš,
Verbena officinalis. Eisenfraut, Eisenhart. Posušk Dł. Twjerdzizna, železnik, sporušk Hł. Sporyš, železník Č. — Off. *Verbenae herba*.

96. Pursa pastoris, Lesthellkraut, Lobol Kattesele,
Bursa pastoris, Hirtentäschelkraut, Tobołkate zele,
Capsella Bursa pastoris. Hirtentäschelkraut. Šéura Dł.
Wačoški, maćerne cycki Hł. Pastuši tobolka Č. —
Off. Bursae pastoris herba.

97. Verbastum, wulfkraut, Kralohřška kerža,
Verbascum, Wollkraut, Kralojska kerca,
Verbascum Thapsus. Königskerze, Wollkraut. Khamp,
Khampowe zele, wołmjane łopjena; żółta
lišča wopusť S. — Off. Verbasco herba, flores.

98. Herba paralysis, Gicht Kraut, Nhemogýsele,
Herba paralysis, Gichtkraut, Njemocowe zele.
Primula veris. Schlüsselblume, Himmelschlüssel. Pětr-
kluče, kropačk, nalétne přenički, žolte klučiki S.
— Off. Primulae veris s. Paralyseos radix, herba, flores.
Primula veris off. maj. Primula pratensis, Arthritica,
Herba St. Petri, Herba Paralysis off. Betonica alba.
Schlüsselblumen, Himmelschlüssel, St. Peters Schlüssel, Gicht-
kraut, weiß Betonien.

99. Asparagus, Spargenn, Bartowa prahnn,
Asparagus, Spargen, Cartowa grań,
Asparagus officinalis. Spargel. Hromak, hromowe ko-
rjenje S. Hromek Č. Gromowy korzeń P. — Off. Aspa-
ragi radix, semina.

Přispomnjenje. Znate čerwjene plody rěkaja pola
Němcow tež „Teufelstrauben“ a teho dla je drje
Moller tutej rostlinje mjeno: „cartowe granje“
připoložil.

100. Plantaso major, Großwegerich, wehle Scurodey,
Plantago major, Groß Wegerich, Wjela škorodej,
Plantago major. Großer Wegebreit. Putnik Hł. Ško-
rodwicka Dł. — Off. Plantaginis latifoliae radix, herba,
semina.

101. Plantaso minor, Kleinwegerich, Mała Scurodey,
Plantago minor, Klein Wegerich, Mała škorodej,

Plantago lanceolata. Spižiger Wegebreit. Husace jazyčki Hl. Języczki P. — Off. Plantaginis minoris herba.

102. Plant. aquatica, wasserwegerich, wuhdna

Plantago aquatica, Wässer-Wegerich, Wódna

Schurodey.

škorodej.

Alisma Plantago. Fröschlößel, Wässer-Wegerich. Źabjace łyzicy, žabnik Hl. Źabjeńc, Łopa, hopa Dł. — Off. Folia Plantaginis aquatica.

103. Buglossum, Ochsenzung, wuhlowy gryffyč,

Buglossa, Ochsenzunge, Wólowy jězyk,

Anchusa officinalis. Ochsenzunge. Poccíwe zele Hl. Volový jazyk Č. Volovski jezik JS. Wołowy język P. — Off. Buglossi radix, herba. Buglossa off. Italica. Buglossum vulg. majus, Cirsium & Echium italicum spinosum, Anchusa. Ochsenzunge, große oder welsche O., Lieb-auglein.

104. Buglossa rubea, Rottochsenzung, Zernowyny gryffyč,

Buglossa rubea, Rothe Ochsenzunge, Ceŕwony jězyk,

Anchusa tinctoria. Rothe Ochsenzunge. Čeŕwjenc S. Czerwieniec, czerwony korzeń P. — Off. Radix Alcannae, Alcannae spuriae, Alkanne, rothe Junge.

105. Boraso, Borrichskraut, Pokletezele,

Borrago, Borettskraut, Poklete zele?

Borago officinalis. Borretsch. Wódrak, wódrowa kwétka S. (je najskeršo: módrak.) Brutnák Č. — Off. Borraginis flores, folia. Borrago, Buglossum verum, latifolium, vulgare, urbanum. Borragen, Borretsch, Herzblümchen.

Přispomnjenje. By skoro hrěch był, cheyli tute šikowane a cyle njewinowate zeličko „poklate zele“ (Fluchtkraut, verschüttet Kraut) mjenować. Hač pak ma „puchlate“ abo „pochylate“ abo „pukotate“ abo „pokolate“ (t. r. trochu kałate) rěkać, štò cheył to dowjesć. Je pomjenowanje „poklate“ prawe, dha je ze słowa Buglossum latifolium činjene; potajkim buglate zele == poklate zele; najlepje by było, hdź by rěkało:

borakowe zele; přetož česke mjeno bě tehdom „borák. Móhlo snadž tež rěkaé pawkate zele = pawkowe zele. (Ist gut gegen Scorpion- und Spinnenstich. Curioſer Botanicus oder ſonderbares Kräuterbuch. 1706.) A snadno tež kukolate zele, dla wuraza „Liebäuglein“ sub 103.

106. Cynoglossum, Hundszzung, Psiowý gýffyč,
Cynoglossum, Hundszunge, Psowy jězyk,
Cynoglossum officinale. Hundszunge. Wužanka S. Užanka
psí jazyk Č. Psi język P. Psowy język Dł. — Off.
Cynoglossi radix, herba.

107. Symphytum, Beynwell, Kujy wadle,
Symphytum, Beinwell, Kósciadło,
Symphytum officinale. Beinwell, Schwarzwurz. Kósća dło
Hł. Kósćiwadło Dł. Kostival Č. Žywokost P. —
Off. Symphyti s. Consolidae majoris radix.

108. Scabiosa, Schabiosenfraut, Kšuna wyżnyſele,
Scabiosa, Scabiosenfraut, Křunowe zele,
Scabiosa arvensis. Scabioſe, Kräzeblume. Hłowač Hł.
Bublin, buglin Dł. Rupac? — Off. Scabiosae radix,
herba, flores.

Přispomnjenje. Křuna = drapa, Kräze, scabies.

109. Succisa, Abbih, wudtfuš,
Succisa, Abbiš, Wótkus,
Succisa pratensis. Abbiſſfraut, Teufelsabbiſ. Čertowy
přikusk, čertowy stól, čertowy pazor S. Pupawac?
— Off. Morsus diaboli s. Succisae radix, herba.

110. Staphisagria, Leuſfraut, Schawſele,
Staphisagria, Läufefraut, Wſawe zele,
(wſawe = wſowe zele),

Delphinium Staphisagria. Stephanſfraut. Läufefraut. Hni-
duš S. Všivec, všivá bylina, hnidoš Č. — Off. Semina
Staphidis agriae. Läufeförner, Stephanſfraut.

111. Cruciata, Kreuzfraut, Ksyfekurenn,
Cruciata, Kreuzfraut, Křicowy kórjeń,
Galium Cruciata. Kreuzfraut. Sydrjeſcica křižowa S.
— Off. Cruciate s. Asperulae aurea. Kreuzfraut, rauch

Megerfraft. Cruciata, Herniaria, Inguinaria, Crucialis, Aparine s. Asperula aurea, Galium latifolium.

112. Matricaria, Mutterfraft, Rosell Nyżeselę, Matricaria, Mutterfraft, Rożenicowe zele, Matricaria Parthenium. Mutterfraft. Boża martra, martrowne zele, rodżenicowe zele R. — Off. Matricariae herba, flores.

113. Absinthium, wermuth, Phulynn, Absinthium, Vermuth, Pólyn, Artemisia Absinthium. Vermuth. Połon Hł. Połyn, połun Dł. — Off. Absinthii vulgaris herba.

114. Abrotanum, Stabwurz, Büsse drogę, Abrotanum, Stabwurz, Bóże drjowko, Artemisia Abrotanum. Stabwurz, Gartheil. Drěwčko, boże drjewičko S. — Off. Abrotani herba.

115. Artemisia, Beifus, Byłyże, Artemisia, Beifuß, Bylica, Artemisia vulgaris. Beifuß. Bulica, bydlica, bidlica Dł. Bulica, bylica, balica, bal, byl, bul, běl, bybus, swjatojanowy pask Hł. — Off. Artemisiae rubrae et albae radix, herba.

116. Santonicum, worm Kraut, Glystowesele, Santonicum, Wurmfrat, Glistwowe zele, Artemisia Contra. Wurmsamen=Beifuß. Bulica wakowa S. — Off. Semen contra (scil. vermes), Semen Cinnae, Santonici. Zittwersamen, Wurmsamen. Cytwar, cypcerowe symjo S.

117. Tanacetum, Rainfaren, Rohyże, Tanacetum, Rainfarrn, Rotwica, Tanacetum vulgare. Rainfarrn. Rotwica Dł. Žołta rutyča, rozdute zele Hł. Pawkowe zele Hł. = var. crispum. — Off. Tanaceti flores, herba, semina.

118. Rostrum Ciconia, Storchsnabel, Bussionowy Rostrum ciconiae, Storchsnabel, Bósionowy Nosth, (Nost?) nosk, (pysk?)

Geranium Robertianum. Ruprechtskraut, stinkender Storchschnabel. Baonica smjerdzata, baonicae pyski Hł. Čapí nůsek Č. Bocianie noski P. — Off. Herba Ruperti, Geranii Robertiani. Rostrum ciconiae = Geranium, Storchschnabel.

119. Linaria, Leinfraut, Marien Lehenz,
Linaria, Leinfraut, Mariny lenčk,

Linaria vulgaris. Frauenflachs, Marienflachs, Leinfraut. Lenčk Hł. Lank, Maćyny lank Dł. — Off. Linariae herba, flores.

120. Malva. Pappeln, Schlyeß,
Malva, Pappel, Šlez,

Malva vulgaris. Malve, Käsepappel. Šlez, šlezna, šloz, twarožki, sydrječki Hł. Šlezowe zele Dł. Sléz zajecí Č. — Off. Malvae vulgaris radix, herba, semina. Malva off. vulg. sylv. Pappeln, Käse-, Gänse- und Hasenpappeln.

121. Aldaea, Žibich, Były Schlyeß,
Althaea, Eibisch, Běly šlez,

Althaea officinalis. Eibisch, Wintermalve. Popla lékařská, běly šlez S. — Off. Althaeae s. Bismalvae radix, herba, flores, semina. Eibisch, Eibischwurz, weiße Pappeln, Heilwurz.

122. Malva hortensis, Herbstrofen, Nasymy roša,
Malva hortensis, Herbstrofen, Nazymna roža,
Althaea rosea. Rosen-Eibisch, Pappelrose. Pople Hł.
— Off. Malvae arboreae s. hortensis flores. Malva hortensis sive arborea off. Romana, rosea. Gartenpappel, Rosenpappel, Pappelrosen, Herbstrofe, Wintermalve.

123. Chamaecyparissus, Zypressenfraut, Cypręsz,
Chamaecyparissus, Cyprennenkraut, Cypresa,
Santolina Chamaecyparissus. Heiligenpflanze, Cypressenfraut. Swjatočnička, swjate zele S. Cyprys świętolina P.
— Off. Herba Santolinae, Abrotani montani.

124. Alliaria, Knoblochskraut, kobolykaſele,

Alliaria, Knoblauchskraut, Kobołkowe zele,

Alliaria officinalis. Lauchfresse, Knoblauchkraut. Česnačk S. Česnaček Č. Czosnaczek P. — Off. Alliariae herba, semen.

125. Cressio, freſſenn, freſſa,
Cressio, ſtreſſe, Krjasa.

a) Cardamine amara. Bitterfreſſe. Žerchej Hl. Krjasa Dł. Kreša JS. Reřicha Č. Rzerzucha P. — Off. Herba Cardamine s. Nasturtii amarae. Brunnenfreſſe. b) Nasturtium officinale. Wafferfreſſe, Brunnenfreſſe. Ropucha lěkařska S. Vodna kreša JS. Rukev Č. Cression Fr. — Off. Nasturtii aquatici herba. Nasturtium aquaticum off. Sisymbrium cardamine vel aquat. Cresso, Brunn- oder Wafferfreſſe.

126. Nasturtium album, Merrettich, fſyhenn,
Nasturtium album, Meerrettig, Křen,
Armoracia rusticana. Meerrettig. Krěn Hl. Křen Dł.
— Off. Armoraciae s. Raphani rusticani radix, semen.

127. Persicaria, Flöhkraut, Drest,
Persicaria, Flöhkraut, Drest,
Polygonum Persicaria. Flöhkraut-Knöterich. Wjerbinka,
wurodź, d r ó t Hl. Wjerbinka, drest Dł. — Off.
Persicariae minoris herba.

128. Ravunculus, Hahnenfuš, Schorus,
Ranunculus, Hahnenfuš, Žoruž,
Ranunculus acris. Schärfer Hahnenfuš. Butrowe kwětki,
maslenki Hl. Žoruž, žeruž Dł. Žeruža P. Žaruž,
žaružel Č. Zorja R. — Off. Folia Ranunculi pratensis.
Ranunculus luteus pratensis, erectus, acris, polyanthemus
maculatus. Schärfer oder brennender Wiesen-Hahnenfuš.

129. Sinapi, Gelber Senff, Žolty čonop,
Sinapi, Gelber Senf, Žolty čonop,
Sinapis alba. Gelber oder weißer Senf. Žonop S. —
Off. Semen Sinapeos albae s. Erucae semen. Sinapi off.
hortense, album. Garten-, gelber oder weißer Senf.

130. Eruca, weißer Senff, Byly čonop,
Eruca, Weižer Senf, Běly žonop,

Eruca sativa. Rüphe. Hóřčica běla S. Gorčica bělaja R. — Off. Erucae semen. Eruca off. hortensis, sativa. Sennep alterum genus. Rauke, Garten-Rauke, Rukette, weißer Senf.

131. Chelido majus, Schelwurz, Schwaunyc, Chelidonium majus, Schöllwurz, Křawnik, Chelidonium majus. Schöllkraut. Krawnik Hł. Chwatore zele Dł. Dobrotnik, kokotowe zele Muž. — Off. Chelidonii majoris radix, herba. Groß Schöllkraut, Schwäbisch- oder Goldwurz, Blutfraut.

132. Chel. minus, Feigwarzenkraut, proday zausele, Chelidonium minus, Feigwarzenkraut, Brodajcove zele,

Ficaria ranunculoides. Feigwarzenkraut. Šarbok, rupik, jejkate zele S. — Off. Chelidonii minoris radix, herba. Klein Schöllkraut, Feigwarzenkraut.

133. Fumaria, Erdrauch, Prašný nosíj sele, Fumaria, Erdrauch, Prašivosé zele (= prašiwe zele), Fumaria officinalis. Erdrauch. Dymniwka, džiwja ruta Hł. Polska ruta Dł. Routička, rutka polní, zemská pára Č. — Off. Fumariae herba, semina.

134. Anahallis rubea, Rott gauchheill, Czerwony Myś, Anagallis rubea, Rother Gauchheil, Czerwona muš, Anagallis arvensis. Rother Gauchheil. Kurymór, čerwjeny mošonec S. Błysk, cerwowe zele Dł. — Off. Anagallidis maris herba.

135. Centum nodia, Weggras, pſeſſaža Dſaiw, Centumnodia, Weggras, Proseca trawa, Polygonum aviculare. Bogelfröterich. Swinjaca trawa Hł. Trawnik Dł. — Off. Herba Centumnodiae. Polygonum off. mas, maj. latifolium, Centumnodia, Herba proserpinaca, Miserevivium (= prošeńska trawa), Unguis muris, Corrigiola, Sanguinaria. Wegtritt, Tausendknöten, Weg-, Dehn- oder Zehrgras, Blut-, Anger- oder Lungenkraut, Unvertritt.

136. Pervinca, Singrin, Barwongf,
Pervinca, Sinngrün, Barwjenk,
Vinca minor. Kleines Sinngrün, Barwinkel. Barbjenk
Hł. Barwjen c, barwjen k, zelenčko Dł. — Off. Vincae
pervincae herba.

137. Daphnoides, Lorbeerfrau, Lorberſelo,
Daphnoides, Lorbeerfrau, Lorberowe zele,
Daphne Mezereum. Seidelbast, Kellerhals. Lykowc, wjelče
drjewo, popjerjowy kerč S. Ławruša R. — Off. Cortex
Laureolae s. Mezerei. Chamelaea Germ. Mezereum off.
Daphnoides, Laureola maj. s. foem. Lorbeerfrau, Keller-
hals, Seidelbast, Pfefferfrau.

138. Cervicaria, Halsfrau, Schieſele,
Cervicaria, Halsfrant, Šyjne zele
(šíjowe zele),
Campanula Trachelium. Halsfrau=Glockenblume. Zwónčk
módrjenkowy S. — Off. Trachelii s. Cervicariae majoris
herba, radix.

139. Polygonatum, weißwurz, Były kuren,
Polygonatum, Weißwurz, Běly kórjeň,
Polygonatum vulgare. Weißwurz. Swjatej Mařcyne
koruški S. — Off. Radix Sigilli Salomonis s. Polygonati.

140. Vervatrum nigri, Schwarz Nieswurz,
Veratrum nigrum, Schwarze Nieswurz,
Zerny Miſſaſh,
Carny kichac.

a) Veratrum nigrum. Schwarzer Germer. Porskawa čorna
S. — Off. Radix Veratri nigri. b) Helleborus niger.
Schwarze Nieswurz, Christwurz. Čemjerica čorna, božo-
nōcne zele, bože zele, duchowe zele, čorno-
korjeň S. — Off. Helleborus sive Elleborus niger off. verus,
Veratrum nigrum Stiriacum. Schwarze Nieswurz, Christwurz.

141. Verv. nigri adul., Christwurzel,
Veratrum nigrum adulterinum, Christwurzel,
Bosseſele,
Bože zele.

a) Adonis vernalis. Frühlings-Adonisröschén. Horiwka nalétna S. Falešné koření černé, falešný český ellebor Č. Falsche Nieswurz, Christwurz. Khawšuje so husto za čorný korjeň. Tak tež: b) Helleborus viridis. Grüne Nieswurz. Čemjerica zelená, božonocne zele, duchowe zele, bože zele S. = Veratrum nigrum II. Dod. Clus.

142. Vervatrum album, weiß Niesewurzel, Bílý Missažh. Veratrum album, Weiße Nieswurz, Běly kichac, Veratrum album. Weißer Germer, weiße Nieswurz. Porskawa běla, porskaty korjeň, kichawka běla S. — Off. Radix Veratri albi. Helleborus sive Elleborus off. Veratrum album.

143. Nymphaea lutea, Gelb Seeblumenn, Žolte Nymphaea lutea, Gelbe Seeblumen, Žolte grybowelopena, grjebjowe łopjena, Nuphar luteum. Gelbe Niyroſe. Gingawa, khanki Hł. Gribownica R. Bonczewie P. — Off. Flores, radix Nymphaeae luteae. Gelbe Seeblume.

144. Nymphaea alba, weisse Seebl., Byle grypowel. Nymphaea alba, Weiße Seebumen, Běle grjebjowe łopjena, Nymphaea alba. Weiße Seeblume, weiße Teichlilie. Bónčawa běla, běle hatne lilije, běla knježnička, husyčka Hł. Utki, wódka, wódnica, wótuska Dł. Grzybien, wodna lilia P. — Off. Radix, flores Nymphaeae albae.

145. Muscus terrestris, Gurtelfraut, Paſſaſele, Muscus terrestris, Gürtelkraut, Pasowe zele, Lycopodium clavatum. Bärlapp. Čertowe porsty, čertowe pazory Hł. — Off. Herba Musci clavati. Muscus terrestris, repens vel clavatus, Lycopodium, Pes ursinus vel leoninus, Pes lupi, Cingularia, Plicaria, Spica Cel-tica. Bärlapp. Löwen- oder Truttenfuß, Wolfs- oder Teufels-flau, St. Johannisgürtel, Gürtel-, Seil-, Wein- oder Läuse-fraut, Neunheil, Neungleich, Haarshaar.

146. *Viola matronalis*, winter Violen, Bygele,
Viola matronalis, Winterviolen, Fijołki,
Hesperis matronalis. Nachtviole. Wječornička, žonjacy
ščan, nócna fijałka S. — Off. *Hesperidis* s. *Violae ma-
tronalis folia*.

147. *Cheiri*, Neglein-Violen, Žolte Negelgeny,
Cheiri, Nägelein-Violen, Žołte negelki,
Cheiranthus Cheiri. Lacf, Goldlacf. Lak. — Off. *Flores
Cheiri*. Cheiri, Leucojum luteum. Gelbe Violen, Gelbe
Nägel-Violen.

Přispomnjenje. Mollerowe serbske mjena nje-
porjedžamy, njech su prawe abo wopake abo
samo cyle němske, jeno zo zjawnje widźimy,
što je wón prajić chcył. Teho dla wostajimy
negelki, hdz by też snano fijole abo fijołki
lěpje było.

148. *Viola purpurea*, braune Violen, mudre Bygelgeny.
Viola purpurea, Braune Violen, Módre fijołki,
Viola odorata. Veilchen, Märzveilchen. Fijałki, fifonki
Hł. Módrack Dł. — Off. *Flores Violae s. Violae mar-
tiae*. *Viola Martia purpurea* off. *Violaria*, Mater *Viol-
larum*. Braune, blaue oder Märziolen, Blauviol, Veilkrout.

149. *Herba trinitatis*, Dreifal. blumen, Mattzofsky,
Herba Trinitatis, Dreifaltigkeitsblumen, Macoški,
Viola tricolor. Stiefmütterchen. Syrotki, macoški,
sróčina stopa Hł. Syrotka, matuška Dł. Trojičná
bylina Č. — Off. Herba, flores, radix *Trinitatis*. Jacea
sive *Flos Trinitatis* off. *Viola tricolor* sive *flammea*,
Herba sive *Viola Trinitatis*, Coloria. Freisamkraut, Dre-
faltigkeitsblume, Siebenfarbbblume, unnüze Sorge, Tag- und
Nachtblumen.

150. *Cardiaca*, Herzgespan, Pomažniška,
Cardiaca, Herzgespann, Pomocnica,
Leonurus Cardiaca. Wolfstrappe, Herzgespann. Křižowka,
křižomna kopřiva, pódjrjene zele, wołane
zele, powołane zele S. — Off. *Cardiacae herba*.

151. Battisecula, Kornblumen, Mudražky,
Battisecula, Kornblumen, Módracki,
Centaurea Cyanus. Kornblume. Koséane, kostrjenc
Hł. Koséen, módrak Dł. — Off. Flores Cyani. Cyanus,
Baptisecula, Battisecula, Blaptiscula, Flos frumentis,
Lychnis agria. Blaue Kornblume, Ziegenbein.

152. Consolida regalis, Rittersporen, kaplannky,
Consolida regalis, Rittersporn, Kapłanki,
Delphinium Consolida. Feld-Rittersporn. Kozybroda
Hł. Kapłanki, Kozyna broda. — Off. Consolidae re-
galis s. Calcatrippae herba, flores.

153. Lilium Conualium, Meyenblumen, Pyškař,
Lilium convallium, Maiblumen, Pyskac?
Pukac?

Convallaria majalis. Maiblümchen, Zaufe. Całtki, can-
kory, trupiki S. — Off. Lilii convallii flores. Lilium
Convallium off. Ephemerum non lethale, Cacalia. Maien-
blümlein, Springauf. (= pukač, rozkoč), Zauken oder
Zauhen, Lilien-Convallien.

154. Flos gariophorum, Neglein blumen, Negelgeny,
Flos Caryophyllorum, Nägeleinblumen, Negelki,
Dianthus Caryophyllus. Nelke. Nalika Hł. Nalchen
Dł. — Off. Flores Tunicae s. Caryophyllorum rubrorum.
Caryophyllus hortensis, domesticus, Betonica s. Vetonica
altilis, coronaria, Flos Caryophyllorum, Tunica. Garten-
oder Kratz-Nägelein, Nägele= oder Grasblumen, Violetten,
Phylliten.

155. Peonia, Peonienrose, frebojska rosa,
Paeonia, Päonienrose, Kralojska roža?
Paeonia officinalis. Pfundrose, Pfingstrose, Pumpelrosen.
Pumpiróža, piwonja, bóblenki S. — Off. Flores
semina, radix Paeoniae. Paeonia mas & off. Rosa be-
nicta & Regia, Menion. Pöonien, Patenien, Pfingst-,
Gicht-, Freisam-, gesegnete oder Königrosen, Königsblumen,
Gichtwurz.

156. Glycyrriza, Süßholz, Ładryża,
Glycyrrhiza, Süßholz, Lakrica (= lekwica),
Glycyrrhiza glabra. Süßholz. Słódke drzewo, lekwi-
cownik S. — Off. Liquiritiae s. Glycyrrhizae radix.
157. Brassica rubea, Rottföhrl. Ćerwony kał,
Brassica rubea, Rothföhl, Cefwony kał,
Brassica oleracea var. rubra. Rothföhl. Ćerwjeny abo
módry kał Hł. — Off. Brassicae rubrae folia, semen.
158. Brassica alba, weißföhrl, Były kał,
Brassica alba, Weißföhl, Běły kał,
Brassica oleracea var. capitata alba. Běły kał Hł.
159. Limonium pratense, wiesen Mangoldt, Łużny
Limonium pratense, Wiesen-Mangold, Łucny
Mangoldt,
mangold,
- Menyanthes trifoliata. Bitterflee, Fieberflee. Kózlik,
Ižička, łubka, hěrki džečel Hł. — Off. Herba Trifolii
fibrini, aquatici s. paludosi. Trifolium aquaticum off.
palustre, antiscorbuticum, vel Isopyron, Limonium pra-
tense. Dreiblatt, Wasser-, Sumpf-, Biber-, Fieber-, Lungen-
Scharbockflee, Bocksbohnen, Wiesen-Mangold.
160. Pyrola, wintergrün, Źywą Mangoldt,
Pyrola, Wintergrün, Źawy mangold,
Pyrola rotundifolia. Wintergrün. Krušvička, krušwowe
zele Hł. Gruszyczka P. Hruštička Č. Grunowka R. —
Off. Pyrolae herba. Pyrola off. vulg. maj. Beta sylv.
Limonium sylvestre. Wintergrün, Wald-, Holz- oder Wiesen-
Mangold.
161. Beta, Mangoldt, Domażny Mangoldt,
Beta, Mangold, Domaeny mangold,
Beta vulgaris. Mangold, rothe Rübe und Runkelrübe.
Burak, čerwjená rěpa a runklíca Hł. Małgot, głum,
pysak, bejsaki Dł. — Off. Betae rubrae herba, radix.
Betae albae herba.
162. Rapum, Rübenn, Rypa,
Rapum, Rübe, Rěpa,

Brassica Rapa var. rapifera. Wasserrübe, rechte Rübe,
Stopferrübe. Prawa rěpa Hł. Rěpa Dł. — Off. Rapae
radix, semen.

163. Raphanus, Rettich, Rettkey,
Raphanus, Rettig, Rjatkej,

Raphanus sativus. Rettig. Rjetkej Hł. Rjatkej,
rjatchen Dł. — Off. Raphani nigri radix.

164. Cepa, Zwibelnn, Zypula,
Cepa, Zwiebel, Cybula,

Allium Cepa. Zwiebel. Cybla Hł. Cybula Dł. — Off.
Cepae radix.

165. Porrum, Lauch, phurra,
Porrum, Lauch, Póra,

Allium Porrum. Porrey = Lauch. Porej Hł. Por, poř Č.
Łuk porej R. — Off. Radix et semina Porri.

166. Allium, Knobloch, Kobolyd,
Allium, Knoblauch, Kobołk,

Allium sativum. Knoblauch. Kobłuk Hł. — Off. Allii
radix.

167. Narcissus, Narcissenrösllein, Syla Łužna rožka,
Narcissus, Narcissenrösllein, Běla łucna rožka,

Narcissus poeticus. Weiße Narcisse. Narcisa běla S.
Narcisová růžička Č. — Off. Flores Narcissi sylvestris.

168. Scordium, Lachenn Knobloch, Pułske kobolycę wesele,
Scordium, Lachenknoblauch, Polskie kobolckowe
zele,

Teucrium Scordium. Lachenknoblauch. Dubčica koblukowa S. — Off. Scordii herba.

169. Arum, aeronn, oeron,
Arum, Aron, Aron,

Arum maculatum. Aron, Zehrwurz. Khlěbnica, aronowa
broda S. — Off. Ari radix, herba.

170. Dracunculus, Drachenwurz, Plohnakuren,
Dracunculus, Drachenwurz, Plonowy kórjeń,

Arum Dracunculus. Drachenwurz = Zehrfraut. Zmijowy
korjeń, ješćerjowy korjeń S. Aron ještěr Č. — Off. Radix

Dracontii, Dracunculi, Serpentariae minoris. Dracontium maj. Dracunculus polyphyllus, Serpentaria colubrina, Anguina dracontia. Drachen- oder Natterwurz, Schlangenfraft.

171. Orchis, Knabenwurz, Pacholakuren,
Orchis, Knabenwurz, Pacholowy kórjeń.

a) Orchis Morio. Triften-Ragwurz. Pijawa powśudżomna S. Kukawa Dł. Vstaváč Č. — Off. Salep radix. Knabenfraft, Ragwurz, Kuckucksblume. b) Orchis mascula. Männliches Knabenfraft. Pijawa muska.

172. Tryorchis, Stendelwurz, Stawahnakuren,
Triorchis, Stendelwurz, Stawanja kórjeń,
Spiranthes autumnalis. Wendelähre, Po słónčku wobroćate zele Hł. — Off. Radix Triorchidis albae. (Presl, Rostlinopis.)

173. Satyrium, Ragenwurz, Musfykuren,
Satyrium, Ragwurz, Muski kórjeń,
Platanthera bifolia. Kuckucksblume, weißer Nachtschatten.
Kokulinda Hł. — Off. Radix Satyrii, Orchidis. Stendelwurzel.

174. Chamoecissus, Gundelrebe, Bopoym,
Chamaecissus, Gundelrebe, Poponec,
Glechoma hederacea. Gundermann. Poponec Hł. Poponc a Popowjenc Dł. Bluszczyk P. — Off. Hederae terrestris herba. Hedera terrestris off. vulg. Chamaecissus, Corona terrae. Gundermann, Gundelrebe, Erdēpheu.

175. Hedera, Eppich, Bluyß,
Hedera, Eppich, Blyśc,
Hedera Helix. Ephēu. Prachowka, prašiwe zele, prašica, štan, bluśc Hł. Blyśc, błyśc Dł. Bluszcz P. Pljušč R. Břečtan Č. — Off. Hederae arboreae folia, resina, baccae, lignum. Ephēu, Eppich, Baum- oder Mauer-Ephēu.

176. Campanella, Zaunglocken, Pakowejś,
Campanula, Zaunglocken, Pakowjež,
Convolvulus sepium. Zaun-Winde. Popletka, powitka,

zwónčkowe zele Hł. Pakowjež Dł. Powoj płotowy P.
— Off. *Convolvuli majoris albi herba*. Große weiße Winde,
weiße Zaunglocken.

Přispomnjenje. Nětčiše *Campanula* su zwónčki,
Glockenblumen.

177. *Amaradulcis*, Je lenger je lieber, wudne Röhnyže,
Amara dulcis, Je länger, je lieber, Wódna ronica,
Solanum Dulcamara. Bittersüß. Rěčny bóz Hł. Wreginowe zele, gejac, psowy jězyk Dł. — Off. *Stipites Dulcamarae*, *Solani lignosi*. Dulcamara off. Amara dulcis, *Vitis sylv.* *Solanum scandens*. Bittersüß, Je länger,
je lieber, Alfsranken, Hindenschraut, steigender Nachtschatten.

178. *Bryonia*, Stichwurz, Schweyneša rypa,
Bryonia, Stichwurz, Swinjeca rěpa,
Bryonia alba. Zaunrübe. Wićowa rěpa, počel Hł.
— Off. *Radix Bryoniae*. Stichwurz, Gichtrübe, Zaunrübe.

179. *Centum morbia*, Hundert heill, Hundert strave,
Centum morbia, Hundert-Heil, Hundert strowje,
Lysimachia Nummularia. Pfennigkraut. Wrjećenca,
pjenčk (pjenježk) Hł. Hužowe zele Dł. — Off. *Nummularia herba*. *Nummularia off. maj. lutea*, *Centum morbia*,
Hirundinaria & Serpentaria min. *Hirundinaria*. Pfennig-
kraut, klein Ratter- oder Schlangenkraut, Egelfraut.

180. *Fragaria*, Erdbeer, Schunyže,
Fragaria, Erdbeeren, Słynicy,
Fragaria vesca. Erdbeere. Truskalca Hł. Słynica,
słync, senc, podrawnica Dł. — Off. *Fragariae radix*,
herba, baccae.

181. *Tomentilla*, Tormenthill, Stawolžy,
Tomentilla, Tormentill, Stawolcę,
Tomentilla erecta. Tormentillwurz. Pumprwóršlka,
pumpota wka, drjewjanka, zawjaznik S. Pumpr-
maruška S. — Off. *Radix Tormentillae*. *Tomentillae off. sylv.* *Heptaphyllum*, *Septifolium*, *Pentaphyllum min.*
lut. alt. *Consolida rubra*, *Radix dysenterica*. Tormentill, Nabelkraut, Siebenfingerkraut, Blut-, Herz-, Heil-, Birf-,

Łühner-, Nabel-, Roth- oder Ruhrwurz (stawolcy = staja čerwjenu).

182. Pentaphyllum, funfingerkraut, Pyßpalzausele,

Pentaphyllum, Fünffingerkraut, Pjeśpalcowe zele,
Potentilla reptans. Kriechendes Fünffingerkraut. Źołnik,
pjećporstowe zele S. Pjatipaločnik R. — Off. Radix,
herba Potentillae, Pentaphylli, Quinquefolii.

183. Sanicula, Sanidell, Schyh Nanauſele,

Sanicula, Sanifel, Wšech ranow zele,
Sanicula europaea. Sanifel. Žijawa, hojawa, hojate zele
S. — Off. Sanicula herba.

184. Agrimonia, Odernvnig, Schyh Schylausele,

Agrimonia, Odermennig. Wšech žylow zele,
Agrimonia Eupatorium. Odermennig. Žilan, žilane zele
S. — Off. Agrimoniae herba. Odermennige, Aldermennige,
Leberfletten, Bruchwurz.

185. Pes Leonis, Löwenfuß, Lawyna Nohga,

Pes leonis, Löwenfuß, Lawina noga,
Alchemilla vulgaris. Frauenmantel, Sinau. Šismanc,
swjatejje Marcyne śwejški abo šórcuški S. Lwi
łapa P. — Off. Alchemillae radix, herba. Alchemilla,
Branca, vel Pes vel Planta Leonis, Leontopodium, Sani-
cula major, Stellaria. Sinau, gülden Gänserich, Löwenfuß,
unser Frauenmantel, große Sanitel.

186. Trifolium aureum, Edel Leberkraut, Labrafese,

Trifolium aureum, Edel Leberkraut, Labrowe
zele,

Hepatica nobilis. Leberblümchen. Jatrownik, jatrowe zele
S. — Off. Hepaticae nobilis herba, flores. Hepatica no-
bilis off. Trifolium hepaticum, nobile sive aureum, Tri-
nitatis, herba. Edel- oder gülden Leberkraut, Herz- oder
Leberblümlein, gülden Leberflee.

187. Trifolium acetosum, Sauerflee, kyſala quyſyna,

Trifolium acetosum, Sauerflee, Kisala kwiśina,
Oxalis Acetosella (et stricta). Sauerflee. Nahlen c
Hł. Kisalka Dł. — Off. Acetosellae s. Lujulae s. Alle-

luja herba. Acetosella, Trifolium acetosum, Lujula,
Alleluja. Sauerflee.

188. Epatica, Stein Leberkraut, Stuſenka Labraſele,
Hepatica, Stein-Leberkraut, Stuženkowe labrowe-
zele,

Marchantia polymorpha. Marchantie. Studnjaca jatrowka,
porostnica S. — Off. Hepaticae fontanae herba. Lichen
off. petraeus, saxatilis, Muscus saxatilis, Hepatica fon-
tana, saxatilis, Jecoraria. Stein- oder Moosflechte, Stein-
moos, Leber- oder Mooskraut, Brunnen- oder Steinleberkraut.

189. Pulmonaria, Lungenkraut, Hydſousele,
Pulmonaria, Lungenkraut, Jětřowe zele,
Pulmonaria officinalis. Lungenkraut. Płucnik, módré
klučiki S. — Off. Pulmonariae maculosaer herba.

190. Saxifraga alba, weißer steinbrech, kamena Sesele,
Saxifraga alba, Weißer Steinbrech, Kamjenjowe zele,
Saxifraga granulata. Körniger Steinbrech. Stopica,
kulcate zele S. — Off. Herba, radix, folia Saxifragae
albae.

191. Filigendula, Rottsteinbrech, Zerwene Kamenaſele,
Filipendula, Rother Steinbrech, Cérwone kamjenjowe
zele,

Spiraea Filipendula. Steinbrech-Spierslaude. Paridło ne-
plate S. Tužebník Č. — Off. Saxifragae rubrae s. Fili-
pendulae radix, herba. Rother Steinbrech.

192. Filix, farrenkraut, Pepproš,
Filix, Farnkraut, Paproš,
Aspidium Filix mas (et foemina). Johannišwurzel, Farn-
krautmännlein. Papruš, paproć, paprušica. — Off. Radix
Filicis maris. Farnkrautwurzel.

193. Polypodium, Engelsuß, Jenſela Schlottkoß,
Polypodium, Engelsüß, Jandželowa słodkość,
Polypodium vulgare. Engelsüß. Lekwicowe koruški,
słódke korjenje, słónica. — Off. Radix Połypodii
s. Filiculae dulcis.

194. Lingua Cervina, Hirszzung, Jelenowy gąsieniec,
Lingua cervina, Hirszunge, Jelenjowy język,
Scolopendrium officinarum. Hirszunge. Ślebjerdak. —
Off. Herba Scolopendrii, Linguae cervinae.
195. Petasites, Pestilenzwurz, Newefellnycf,
Petasites, Pestilenzwurz, Njewjaselnik,
Petasites officinalis. Pestwurz, Neunkraft. Dżewjaz Hł.
Njewjasel'e łopjena Dł. — Off. Radix Petasitis.
196. Tussilago, Brantlattig, Spalenesele,
Tussilago, Brandlattich, Spalene zele,
Tussilago Farfara. Huflattich. Kopytnik, konjace ko-
pyto Hł. — Off. Herba, radix, flores Farfarae, Tussi-
laginis.
197. Angelica, Angelicwurz, Schambor,
Angelica, Angelicwurz, Šambor,
Angelica officinalis. Engelwurz. Jandželske zele, ho-
linka, hilka Hł. — Off. Radix Angelicae.
198. Ligisticum, Liebstöckell, Lybstocf,
Ligisticum, Liebstöckel, Libštok,
Ligisticum Levisticum. Liebstocf. Libštok, lubčik. —
Off. Herba, radix, semina Levistici.
199. Ostrutium, Meisterwurz, Jerus,
Ostruthium, Meisterwurz, Jarus,
Imperatoria Ostruthium. Meisterwurz. Mištyrowy korień
S. Bělan, bělman? — Off. Radix Ostruthii s. Imperatoriae.
- Přispomjenje.* Najlepje je, zo „jarus“ město
všech druhich mjenow zawiedzemy, dokelž so
bělan a bělman lépje za „Bülfenfrau“ přihodží.
Česke „jarus“ je naša „sróča nóžka“, Giersch.
200. Bibinella, Bibinell, Jabryč,
Pimpinella, Bibernell, Jabrik,
Pimpinella Saxifraga. Bibernell. Pomocnik Hł. Rěblik,
jabrik. — Off. Pimpinellae s. nostratis radix, herba,
semina.
201. Cumimum, Kuhmell, fuſtrowka,
Cuminum, Kreuzkümmel, Kóstrjowka,

Cuminum Cyminum. Kreuzkümmel. Jabrožina Hł. Kóstrjowka Dł. — Off. Sem. Cumini s. Cymini. Römischer Kümmel.

202. Foemiculum, fenchel, kopřyže,

Foeniculum, Ženčel, Kopřica,

Foeniculum officinale. Ženčel. Kopřica Hł. — Off. Foeniculi radix, semina, herba.

203. Anethum, Žiell, Dyla,

Anethum, Dill, Dyla,

Anethum graveolens. Dill. Poprik, koprik. — Off.

Anethi herba, flores, semina.

204. Anisum, Aniš, Anis,

Anisum, Aniš, Anis,

Pimpinella Anisum. Aniš. Anis Hł., słodke zerno
Dł. — Off. Anisi semen.

205. Pyrethrum, Bertram, Bertram,

Pyrethrum, Bertram, Bertram,

Anacyclus Pyrethrum DC. Anthemis Pyrethrum L. Bertram-Ringblume. Trahok, peltrám, pertrám Č. — Off. Radix Pyrethri.

206. Apium hortense, Gartenmerf, Dohmažny Mýryč,

Apium hortense, Gartenmerf, Domacny měrik,

Apium graveolens. Sellerie, Eppich. Měrik, zahrodný
měrik. — Off. Apii radix, herba, semina.

207. Apium palustre, wässermerf, wudny Mýryč,

Apium palustre, Wässermerf, Wódny měrik,

Džiwi měrik. (Je ta sama rostlina.) — Off. Apii radix,
herba, semina. Apium palustre, vulgare, Paludapium,
Eleoselinum. Eppich, gemeiner Eppich, braunes Peterlein,
Wässermerf, Wässermorellen.

208. Petroselium, Peterlin, Peterzylja,

Petroselinum, Peterlein, Pjetrzylija,

Petroselinum sativum. Peterſilie. Pětrůška, pětršilka
Hł. Pjeterzylja, pjaterzylja Dł. Pietruszka P. —
Off. Petroselini radix, semen. Petroselinum off. vulg. s.
sativum, Apium verum s. hortense, Persilium, Olixatrum.

Peterlein, Peterſilge, Garten-Eppich. Apium hortense a Petroselinum vulgare bě tehdы po prawym jena a ta sama rostliňa, mjenujcy naša pětruška, Peterſilie, a Apium palustre bě měrik, Sellerie, Apium graveolens. Dokelž pak Moller Petroselium wot Apium dželi, dha je Apium palustre džiwi a Apium hortense we zahrodkach plahowany měrik. Londen ma Petroselinum tež wosebje a přispomni pola Apium graveolens: Man unterscheidet Apium hortense und Apium palustre.

208. Cerefolium, Kerbeln, Mokřenasele,

Cerefolium, Kerbel, Mokřinowe zele,

Anthriscus Cerefolium. Körbel, Körbelfraut, Suppenfraut.

Korbjenk, trybula S. Třebule Č. Trebula R. — Off. Semina, herba Cerefolii, Chaerefolii.

210. Achilloea, Schafgarben, Dſawnyč,

Achillaea, Schafgarbe, Třawnik.

Achillaea Millefolium. Schafgarbe. Běla wowča rutwica Hł. Třawnik, křawnik Dł. Krwawnik P. — Off. Millefolii herba, flores.

211. Potentilla, Gänserich, Guſtrowe sele,

Potentilla, Gänserich, Gusorowe zele,

Potentilla Anserina. Gänserich-Günffingerfraut. Rjepikojte zele, wutrobne zele, husaca rutwica, wroblaca nóżka Hł. Rožowe zele Dł. — Off. Anserinae herba, radix. Anserina, Argentina, Potentilla, Tanacetum agreste, Agrimonia sylvestris. Gänserich, Gänsegarbe, Gräsing, Silberfraut.

212. Perfoliata, Durchwachs, Puppowesele,

Perfoliata, Durchwachs, Pupowe zele,

Bupleurum rotundifolium. Durchwachs, Hasenohr. Přerostník S. Přerostlík, pupková bylina, pupovník Č. — Off. Herba et semina Perfoliatae. Durchwachs, Bruchwurz, Nabelfraut.

213. Pifolium, Zweiblatt, Dyten Lohpenn,

Bifolium, Zweiblatt, Dwě lopjenje,

Listera ovata. Stendel. Dwójlistnik. — Off. Bifolii herba.

214. Solidago Sarracum, Heidnisch wundkraut,
Solidago Saracenicum, Heidnisch Wundkraut,
Schych Guy Zowsele,
Wšech gójców zele,

a) Solidago Virga aurea. Goldruthé. Złota ruta, złotowy prut. — Off. Herba Virgae aureae, Consolidae Saracenicae. Virga aurea serrata latifolia, Virga aurea. Gülden- oder Heidnisch Wundkraut, Gülden-Ruthe. b) Senicio saracenicus. Heidnisch-Kreuzkraut. Cyganske zele, po hanske zele s. — Off. Consolidae saracenicae herba. Virga aurea serrata angustifolia, Solidago s. Consolida Saracenica off. Consolida aurea, Herba Doria. Heidnisch Wundkraut, Machtheil.

215. Cyclaminus, Erdtscheib, Rulška rypa,
Cyclaminus, Erdtscheibe, Rólska rěpa,
Cyclamen europaeum. Erdtscheibe, Saubrot. Brambořík Č. — Off. Radix Cyclaminis, Arthanitae.

216. Matrysylua, Herzfreudt, fſſerlyžka,
Matrisylva, Herzfreud, Šerlicka,
Asperula odorata. Waldmeister. Šerlica, wumara, jatrowe zele Hł. (Šerlica, wumara je drje: šerlica wonjata Dł.) — Off. Herba Matrisylvæ, Hepaticæ stellatae. Waldmeister, Wald- oder Sternleberkraut, Herzfreud, Gliedergang, Meserich.

217. Herba Cancri, Krebsblumen, Rokowy gujth,
Herba cancri, Krebsblumen, Rakowe kwety.
a) Matth. Heliotropium europaeum. Sonnenwende. Posłónčnik. — Off. Heliotropii europæi herba. Heliotropium majus, Herba major Verrucaria, Solisequium, Scorpioïdes album, Scorpiuron, Ceuda Scorpionis, Herba cancri. Große Krebsblumen, Sonnenwende, Warzenkraut, Scorpionschwanz. b) Moll. Herniaria glabra. Bruchkraut, Harnkraut. Přetoržnik, złote zele Hł. Zejpowina Dł. — Off. Herniariae herba. Herniaria off. Millegrana maj. Polygonum min. Herba Turca, Herba cancri min. Empetrum. Bruch- oder Harnkraut, Tausendörner, klein

Wegetritt, Krebsblumen. Herbe au cancer Fr. = rakowe zele.

218. Scorpioides, Skorpionke, Scorpionsele,
Scorpioides, Scorpionkraut, Skorpionowe zele.

a) Matth. Astrolobium scorpioides Dł. Ornithopus scorpioides L. Rozstruk Č. b) Moll. Heliotropium europaeum. vide 217. a.

219. Lupinus, feigbonen, wudtſhobnesele,
Lupinus, Feigbohnen, Hutrobne zele,
Lupinus albus. Weisse Lupine, Feigbohne. Lubina, džecelk běly S. — Off. Semina Lupini.

220. Triticum, weizen. pſenyža,
Triticum, Waizen, Pſenica,
Triticum vulgare. Waizen. Pſeńca Hł. Pſenica Dł.
— Off. Amylum, Pulvis Cyprus.

221. Hordeum, Gerstenn, Zahzmehn,
Hordeum, Gerste, Jacmjeń,
Hordeum vulgare. Gerste. Jećmjeń Hł. Jacmjeń Dł.
— Off. Hordei semen.

222. Lilium album, weiße Lilien, Byle Lilie,
Lilium album, Weisse Lilien, Běle lěluje,
Lilium candidum. Weisse Lilie. Lilija běla Hł. Lěluja
běla Dł. — Off. Radix, flores, antherae Lilii albi.

223. Lilium luteum, Gelb Lilien, Žolte Lilje,
Lilium luteum, Gelbe Lilien, Žolte lěluje. ??

224. Gladiolus, klein blau schwertel, Mały módry mjac,
Gladiolus, Klein Blauschwertel, Mały módry mjac,
Iris pumila. Niedrige Schwertlilie. Šklenčernja nizka.
Iris sylvestris parva Matth. Klein wilde Veilwurz.

Přispomjenje. Nětčíši Gladiolus communis abo imbricatus, Allermannsharnisch oder Siegwurz = mječík, kiž pak ma čerwjene kwětki, rěkaše tehdy Braunschwertel, Gladiolus segetalis.

225. Gladius luteus, Gelb schwertell, Žolty mjac,
Gladiolus luteus, Gelb-Schwertel, Žolty mjac,
Iris Pseud-Acorus. Waffer-Schwertlilie. Šklenčernja

wódna. — Off. Radix Acori palustris s. Acori vulgaris, vel Iridis palustris s. Gladioli lutei. Gelb Schwertel, gelb Wasserlilie, Teichlilie, falscher Kalmus, gelbe Lilie.

226. Calamus, Kalmus, kalmus,

Calamus, Kalmus, Kalmus,

Acorus Calamus. Brustwurz, Kalmus. Kalmus, bróst-wone. — Off. Radix Acori veri s. Calami aromatici. Kalmus, Ackerwurz, Ackermann.

227. Galanga, Galgant, Galgann,

Galanga, Galgant, Galgan,

Maranta Galanga. Galgant. Galgan Č. Kałgan R. Gałgan P. — Off. Radix Galangae minoris et majoris.

228. Cyperus, wildt galgenn, Žywý galgann,

Cyperus, Wild Galgant, Žiwy galgan,

Cyperus longus. Wilder Galgant. Galgan planý Č. — Off. Radix Cyperi longi.

229. Zedonaria, Zittwer, Zittwer,

Zedoaria, Zittwer, Cytwar,

Amomum Zedoaria. Zittwer=Ingwer, Zittwerwurz. — Off. Radix Zedoariae. Cytwar.

230. Crocus, Saffran, Sahprann,

Crocus, Safran, Zapran,

Crocus sativus. Safran. Barbička, barbowa kwětka. — Off. Stigmata Croci orientalis. Barba, zafr Hł. Zapran Dł.

231. Zinziber, Imber, Imber,

Zingiber, Ingwer, Jimbjer,

Amomum Zingiber. Ingwer. — Off. Radix Zingiberis. Jumbjer Hł.

232. Garyophylli, Neglein, Negelgem,

Caryophyllus, Nägelein, Negelki,

Caryophyllus aromaticus. Gewürznägleinbaum. Nalikowc. — Off. Caryophylli s. Caryophylli aromatici. Gewürznelken. Naliki S.

233. Piper, pfeffer, Pehr,

Piper, Pfiffer, Pjer,

Piper nigrum. Pfefferstrauch. Popjerjowc. — Off. Piper album et nigrum. Popjer Hl. Pjepér a Pjer Dl.

234. Nux Moschata, Muscaten Nuž, Mušcotha,
Nux moschata, Muškatnuž, Muškota,
Myristica moschata. Muškatnužbaum. Muškatownik. —
Off. Nux Moschata. Muškatennuž. Mušota, muška-
towy worjech.

235. Zinnamomum, Zimmetrinde, Zimmetrinda,
Cinnamomum, Zimetrinde, Cymtowa rynda,
Cinnamomum zeylandicum. Zimetrindenbaum. Skori-
cownik. — Off. Cortex Cinnamomi acuti s. veri. Sko-
rica, cymtowa skora.

236. Scamonea, Schamonen Safft, Zyzzena myžga,
Scamonia, Skamonienſaft, Cyscena mězga,
Convolvulus Scamonia. Purgir-Winde. Sedlač počisco-
wacy. — Off. Scamonium. Skamonija.

237. Rhapontica. Rhabontika, Rhabontifa,
Rhapontica, Rhabontika, Rapontika,
Rheum Rhaponticum. Rhabontica. Rjewjeń litawski. —
Off. Radix Rhapontici. Litawske korjenje.

238. Grana paradiss, Paradiſförner, Paradiſſerika,
Grana Paradisi, Paradiſförner, Paradizowe
zernka,
Amomum Granum Paradisii. — Off. Grana Paradisii.
Rajske zorna.

239. Rhabarbarum, Rhabarbarum, Rhabarbarum,
Rhabarbarum, Rhabarber, Rhabarbarum,
Rheum Rhabarbarum. Rhabarber. Rjewjeń. — Off. Rha-
barbarum, Rheum.

240. Gladius, Groß blaue schwertell, wehly
Gladiolus major, Groß Blauschwertel, Wjeli
mudry mež,
módry mjac,
Iris germanica. Deutsche Schwertlilie. Šklenčernja
němska. — Off. Radix Ireos vel Iridis nostratis. Iris
nostras off. vulgaris, germanica sive sylv. Gladiolus coe-

ruleus major. Großer Blauschwertel, gemein Himmel- oder Blauschwertel, blau Lilien oder Gilgen, Beilwurz.

Swój zapis kónči Moller ze scéhowacymi słowami:

Ende.

Allein gott die ehre

Die weldt wend sich sehre.

finis.

Přispomnjenja wot Rostoka.

W zastarsku drje lud tež wselake rostliny a zela znaješe a je mjenować wjedžeše, wosebje tajke, kotrymž někajku lěkařsku mówc připisowaše abo kotrež za wužitne abo škódne měješe, runje tak, kaž to hišće džensniši džen pola prosteho luda nadeňdžemy. Wot kotrejež rostliny lud žadyn wužitk abo žanu škodu njeznaješe, tu wón tež mjenować nje-wjedžeše. Rostlinařstwo abo znaće rostlinow njebě teho dla tehdy žana nawuka, dokelž žanemu člowjekej do myslow njepříndže, rostliny po wěstych twjerdych prawidłach zradować a systematiscy hromadže zestajeć. Wobhladamy sebi někajke stare zelowe knihi, abo tež tudy předležacy Mollerowy zapis lěkařskich zelow bliże, dha pytnjem:

1. Kózda rostlina ma swoje wosebite mjeno, kotrež žanej druhej rostlinje njepřislúšeše. Hemerocallis, Goldwurz, złoty kórjej, je pola Mollera jeno Lilium Martagon a žana druga. Chrysanthemum, Wiesenoldblume, łokaśina je Caltha palustris a žana druga. Tak tež hišće nětk pola prosteho luda. Přaska n. př. je Equisetum arvense, Adler-Schachtelhalm. Pokazam-li nětk někomu Equisetum sylvaticum, Wald-Schachtelhalm, dha rěka: To žana přaska njeje, to je kudzołka. Tak je wjeřbinka jeno Polygonum Persicaria, Polygonum Hydropiper je hěrkuš, Polygonum aviculare je swinjaca trawa, Polygonum Bistorta je wurodka, Polygonum Fagopyrum je hejduška, Polygonum Convolvulus je čorny sobluk a t. d.

2. Stari husto najrozdželníše rostliny hromadže stachaū a jim jenake mjena dawachu, hdyz mějachu tu samu lěkařsku mówc abo podobnosć we ɬopjenach, w korjenju, w symjenju a t. d. Naspominam tudy jenož někotre příklady. Tak n. př. Nasturtium, řeřeře, žerchej. 1. Nasturtium

hortense, Kresse, Gartenkresse je nětčíše *Lepidium sativum*, Gartenkresse = poprica zahrodna. 2. *Nasturtium Indicum*, indianische Kresse je *Tropaeolum majus*, Kapuzinerkresse = turkowske kraski. 3 *Nasturtium aquaticum*, Brunnenkresse je pak *Cardamine amara*, Bitterkresse = žerchej, pak *Nasturtium officinale*, Brunnen- oder Wasserkresse = ropucha lěkařska. 4. *Nasturtium hyemale*, Winterkresse je *Barbarea vulgaris*, Barbenkraut = barmowka. 5. *Nasturtium pratense*, Wiesenkresse je *Cardamine pratensis* = džiwja žerchej, rytwowe zele. 6. *Nasturtium album* je *Armoracia rusticana*, Meerrettig = krén. Tudy nadejdžemy podobny slód. — Dale podobnosć we łopjenach. Zele z třomi łopjenami rěkaše *Trifolium*, Dreiblatt, Klee. 1. *Trifolium acutum*, Spijklee je *Trifolium repens*, weißer oder kriechender Klee = džečel běly. 2. *Trifolium acetosum*, Sauerklee je *Oxalis Acetosella*, Sauerklee = nahlenc. 3. *Trifolium aquaticum*, Wasserklee je *Menyanthes trifoliata*, Bitterklee = hěrki džečel, kózlik, lubka. 4. *Trifolium odoratum* je a) *Melilotus coeruleus*, Siebengezeit = sydomdžesatne zele; b) *Melilotus off. et vulgaris*, gemeiner Steinklee = bykowina. 5. *Trifolium aureum*, gülden Leberklee je *Hepatica nobilis*, Leberblümchen = jatrownik. — Tak mjenowachu tež ze słowom „Mangold“ jara rozdželne rostliny, hdýž tež ze wselakimi lačanskimi mjenami. 1. Gemeiner Mangold, Beta alba je *Beta vulgaris* var. Cicla, weißer Mangold = burak běly. 2. Rother Mangold, Beta rubra je *Beta vulgaris*, rothe Rübe = čerwjena rěpa. 3. Großer Wasser-Mangold, *Rumex aquaticus* je *Rumex Hydro-lathrum*, großer Wasserampfer = wódny šéhel. 4. Spitzer Mangold, *Lapathum acutum* je *Rumex obtusifolius*, Grindwurz = slódke łopjena. 5. Wiesen-Mangold, *Trifolium aquaticum*, *Limonium pratense* je *Menyanthes trifoliata* = hěrki džečel. 6. Wald-, Holz- oder Wiesen-Mangold, Pyrola, *Limonium sylvestre* je *Pyrola rotundifolia*, Wintergrün = krušvička. 7. Wald-Mangold, vermeinter rother Been, Been rubrum, *Limonium* je *Statice Limonium*. — Lungenkraut, Pulmonaria mjenowachu scéhowace rostliny: 1. *Hieracium murorum*, Mauer-Habichtskraut = jatřobník murjowy. 2. Pulmonaria officinalis, Lungenkraut = módre klučiki, pļuenik. 3. *Polygonum aviculare*, Vogel-Knöterich = swinjaca trawa. 4. *Chenopodium Botrys*, Traubenkraut = pólšica kičata. 5. *Marrubium vulgare*, Andorn = šelník.

3. Wselake družiny, kotrež po prawym hromadže slúšachu, buchu roztorbane a z druhimi mjenami pomjenowane.

Tak rěkaše Primula veris, Himmelschlüssel = pětrkluče Herba Paralysis, Gichtfraut. Primula Auricula, Aurikel = zahrodne pětrkluče rěkaše Auricula Ursi, Bärenöhrlein. Rumex Acetosa, Saucramper = kisykal rěkaše Acetosa. Rumex Hydrolapathum — Rumex aquaticus. Rumex obtusifolius — Lapathum acutum. Iris foetidissima rěkaše Spathula foetida abo Xyris. Iris pumila — Gladiolus. Iris germanica — Gladius abo Gladiolus major. Iris Pseud-acorus — Gladius luteus abo Acorus adulterinus. Euphorbia Helioscopia rěkaše Tithymalus abo Lactaria. Euphorbia Lathyris — Cataputia abo Lathyris minor. Druhe Euphorbije rěkachu Pithysa.

4. Husto rozdželowachu muske a žónske zele. a) rozdželne rody. Veronica mas bě Veronica officinalis = rozraz lěkařski. Veronica foemina bě někajka družina lenčka = Linaria. Abrotanum mas bě drévčko = Artemisia Abrotanum, Gartheil. Abrotanum foemina bě swjatočnička = Santolina Chamaecyparissus, Cypræsenfraut. Filix mas je Aspidium Filix mas. Filix foemina je Asplenium Filix foemina. b) rozdželne družiny. Anagallis mas, Gauchheil-Männlein je Anagallis phoenicea, rother Gauchheil = kurymór čerwjeny. Anagallis foemina, Gauchheil-Weiblein je Anagallis coerulea, blauer Gauchheil = kurymór módry. c) ta sama rostlina. Braun-Männlein und Weiblein = Mandragora officinalis, Braun. Mercurialis mas bě Mercurialis annua ze žónskimi kwětkami, po tajkim płodonošna rostlina. Mercurialis foemina bě Mercurialis annua z muskim kćenjom, po tajkim paskomna rostlina. Poprawym by na wopak być dyrbaļo; jeno žónska rostlina přinjese płód a symjo. Pola starych płačeše pak wšitko muske za sylniše.

Wśikemu tajkemu zašmatanju je sławny šwediski rostlinař Linné († 1778) mjezu stajił a sebi přez to jara wulku zaslužbu dobył, zo je zjenočił, štož hromadže słuša, kóždej rostlinje dwě mjenje dał, jene rodowe a jene družinowe a potom wšitke rostliny do wěstych (24) rjadownjow a rjadow rozdželił. Při tym je wón jara swědomniwje na stare pomjenowanja kedžbował a je při swojich pomjenowanjach sobu wužíł. Tajke stare pomjenowanja je wón tej samej rostlinje připołožił, ke kotrejž słušaja, a Lilium Martagon je ta sama rostlina, kotruž prjedy jeno Martagon mjenowachu.

Přirunamy-li nětko Mollerowe ľačanske mjená z Frankowymi, dha hnydom spóznajemy, zo Franka wótrišo

rozdželuje a kóždemu pomjenowanju bóle na kožu dže. Zo by nikoho we njewěstosci njewostajil, je husto cyły retomas pomjenowanjow za tu samu rostlinu napisal, hdzež byštej dwě mjenje hižom dosahałojo. Tak n. př. pola *Ledum palustre*. Moller je wjele bóle z krótka a ma husto jeno jene pomjenowanje. Hižom z teho móhli spóznać, hdy bychmy tež hewak njewjedželi, zo je Mollerowy zapis zelowych mjenow starši.

Wobhladamly-li sebi prawopis, dha hnydom widžimy, zo je Mollerowy wjele hubjeniši, dyžli Frankowy, přetož Franka je z najmjeňša we īaćanskich pomjenowanjach korrektny. Tola je móžno, wšitke Mollerowe īaćanske mjena porjedžié. Što pak wšelake serbske mjena być dyrbja, to ženje žadyn člowjek njebudže wuhudać a wuslědžić móć. To pak tež ničo njewadži, přetož Mollerowe mjena njejsu wšitke z luda, tež njejsu so do luda přečišće, ale su husto jeno jeho samsny fabrikat. My teho dla ničo njenadobudžemy, hdyž je nimamy. Wšelake mjena su cyle němske, *Quendel*, *Diptam*, *Taufendschönig* a t. d., druhe su jeno trochu poserbšene, *Nägelfi*, kralojska kerca, cymtowa rynda a t. d., a najwjetši džél tych samych je jeno přełožk němskeho abo īaćanskeho mjena. Tak n. př. cesēchwalba (*Ehrenpreis*), zymicne zele (*Giebertraut*), wótkas (*Abbiß*), wólowy jézyk (*Ochsenzunge*), lawina noga (*Löwenfuß*), jakubowe kwěty (*Flos St. Jacobi*, *Jacobsraut*), křunowe zele (*Scabiosa*), swjerbowe zele (*Grindraut*) a t. d. Tajke mjena móžemy sebi sami načinić, jeli chcemy. Tež wšelake īaćanske mjena su jeno Mollerowy fabrikat, dokelž je hewak we žanych knihach njenadeńdžemy. Tak n. př. *Gladius* napřečiwo *Gladiolus*, *Gladius luteus*, *Nasturtium album*, *Cressio* a najskerje tež *Lilium luteum*. *Gladiolus* drje bě znate mjeno pak za *Iris*, pak za něčiši *Gladiolus*, nic pak *Gladius*.

Wšelake mjena so hakle přez přistajene němske abo serbske pomjenowanja wujasnia. Tak n. př. „*Gladiolus* přez mjeno „mały módry mječ, klein Blau-Schwertel.“ *Gladius* přez mjeno „wulki módry mječ, groß Blau-Schwertel.“ *Gladius luteus* přez mjeno „žołty mječ, Gelb-Schwertel.“ Same *Gladius* njebychmy rozymili a *Gladiolus* móhli něčiši *Gladiolus communis* być, kiž pak ma přeco jeno čerwjene kwětki. Tak wujasni so *Hemerocallis* přez přistajene *Goldwurz*, *Chrysanthemum* přez přistajene „*Wiſen*“=goldblume a ūokašina.

Na posledk dowolam sebi hišće jedyn nahlad přistajić, kiž pak za cyle prawy wudawać nječam, dokelž jón dopokazać njemóžu. Mollerowe serbske mjena su delnjołužiske. Moller pak je před 300 lětami pisał. Njejsu so we běhu tak dołheho časa wšelake mjena přeměnić mohłe, tak zo je nětko Delnjołužičenjo hinak wuprajeja, dyžli je Moller te same wuprajał? Někotre mjena maja napohlad, jako bychu hornolužiske byłe: lilije, macoški, mječ, kotrež nětko Delnjołužičenjo lěluje, matuški a mjac wuprajeja. Je Moller wopak pisał abo je wopak wuprajał? Su wopravdze wšitke serbske mjena čisto delnjołužiske?

We nastupanju serbskich mjeno chcu hišće naspomnić:

1. Mjena z luda su z wjetšimi pismikami čišćane.
2. Po-znamjenjene njejsu te mjena, kotrež sym we wšelakich starych knihach čišćane abo pisane namakał, dokelž nje-wém, hač su z luda abo nic.
3. Hdžež žane mjeno naděšoł njejsym, sym mjeno z druhich słowjanskich ryčow wzał a žórlo přistajil.

K wujasnenju Mollerowych serbskich mjeno sym wjele starych němskich abo ſačanskich mjeno za tñ samu rostlinu připisał. Dokelž su Mollerowe zela officinalne t. r. lěkařske abo we lěkařnjach trjebane, dha sym tež wšudžom jich stare officinalne mjeno přistajić dyrbjal.

Přinoški mačičnych sobustawow.

W běhu lěta 1866 su tute sobustawy Mačicy Serbskeje swój přinošk zaplačile:

A. Sobustawy I. rjadownje.

Na lěto 1866: k. farař Wels z Wotrowa; k. farař Mróz z Grunawy; k. farař Imiš z Hodžíja; k. wučeř Kulman z Wojerec; k. farař Nowak z Radworja; k. šulski direktor Šolta z Budyšina; k. stud. theol. Kalich z Lipska; k. wučeř Wańko w Slepom; k. progymnasialny direktor Buk z Dreždžan; k. stud. theol. Nächster z Lipska; k. wučeř Rostok z Drječina; k. professor Dr. Pful z Dreždžan; k. senior Pjech z Budyšina; k. póstmištr Wawrik-Jězorka z Krim-mitzschawy; k. farař Bróska z Budystec; k. superintendent Karas z Wojerec; k. farař Łahoda z Kholmca; k. farař Seileř z Łaza; k. kubleř Bjar z Brězy; k. kaplan Nowak z

Khrósćic; k. vikar Hórnik z Budyšina; k. gymnasiast Cyž z Prahi; k. gymnasiast Laras z Prahi; serbski seminar we Prazy; k. překupc Jakub z Budyšina; k. farař Jenč z Palowa; k. kubleř Rabowski z Pomorec; k. wučeř Kral na Sokolnicy; k. wučeř Kral z Klukša; k. wučeř Kocor z Ketlic; k. referendar Wjela z Budyšina; k. farař Ryčeř z Delnjeho Wujezda; k. ryčník Rychtař z Budyšina; k. seminarski wučeř Fiedler z Budyšina; k. wyšsi wučeř Krečmař z Budyšina; k. farař Tešnař z Niedy; k. farař Gólc z Rakec.

Na lěto 1865: k. wučeř Imiš ze Stróže; k. farař Wels z Wotrowa; k. farař Nowak z Radworja; k. wučeř Wagner z Bukec; k. póstmištr Wawrik-Jězorka z Krimmitzschawy; k. farař Łahoda z Khołmca; k. farař Wanak z Wóslinka; k. wučeř Kocor z Ketlic; k. farař Tešnař z Niedy; k. farař Gólc z Rakec.

Na lěto 1864: k. Imiš ze Stróže; k. Wels z Wotrowa; k. gymnasialny wučeř Imiš ze Žitawy; k. Nowak z Radworja; k. Wanak z Wóslinka; k. Tešnař z Niedy; k. Gólc z Rakec.

Na lěto 1863: k. Imiš ze Žitawy; k. N. z R.; k. kaplan Wornař z Khrósćic.

Na lěto 1862: k. N. z R.; k. Wornař z Khr.

Na lěto 1861, 1860, 1859: k. N. z R.

Na lěto 1867: k. farař Wjelan ze Slepoho; k. wučeř Mučink ze Zemic; k. farař Rychtař z Kotec.

B. Sobustawy II. rjadownje.

Na lěto 1866: k. blidař Mlynk ze Zarěča; k. kantor Rychtař z Krebje.

ČASOPIS
TOWARSTWA
MAĆICY SERBSKEJE
1866.

Redaktor

Jakub Buk.

XIX. lětník. — IV. zwjazk. 7.

33.

W Budyšinje.

Z nakładem Maćicy Serbskeje.

W o p ř i j e ē.

Někotre pěsnje wot Radyserba	str. 365.
Přehlad serbskeho pismowstwa wot lěta 1861—1865. Podal K. A. Jenč	" 370.
Pokhěruškaj z luda. Podawa M. Hórnik	" 388.
Džakowny spěw z l. 1815. Zdžěluje M. Hórnik.	" 391.
Literariske drobnostki. Zezběrane wot K. A. Jenča	" 394.
Khwalba witanja serbskeje njewjesty. Poskića M. Hórnik	" 399.
Přispěw Abrahamej Brancelej. Podał M. Hórnik.	" 402.
Wučahi z mačičnych protokollow z l. 1865	" 403.

Z tutym zešiwkom wudawa so:

- 47) Najwujitnišći ps̄heczęſjo ratařſwa a hajnřſwa bjeſ ſwěrjatami atd. Wot Dr. Glogera. Do ſerbſkeje rycje ps̄hekožiſ Michał Rostok.
- 48) Ps̄chedzenaf. Protvka ſa ſſerbow 1867.

